16. številka (16/2022) | 26. avgust 2022

Realka

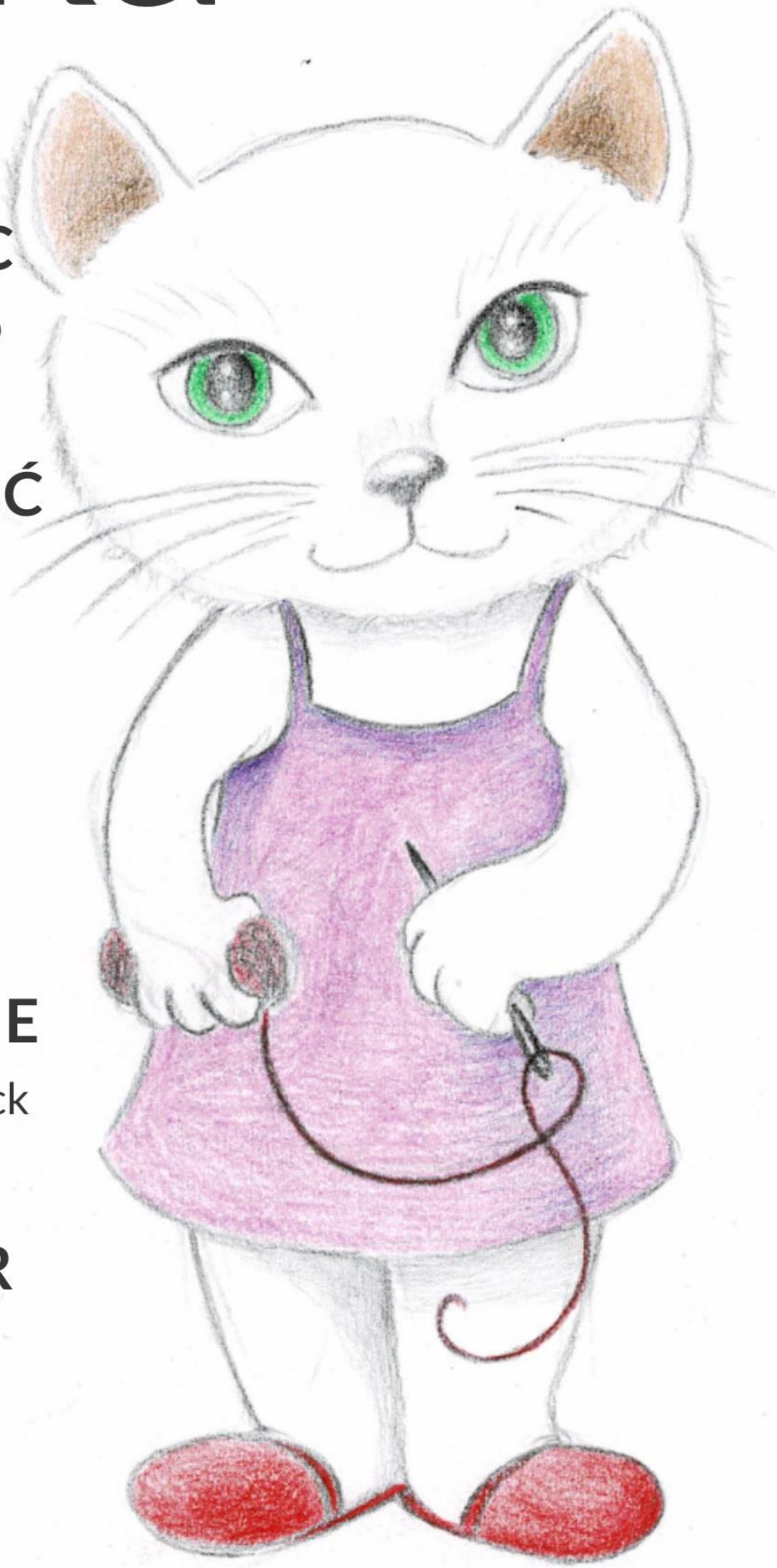

MILENA GOBEC
Potujmo v Čudežno deželo

JASMINA JOGIĆ
Mesec z Elo Peroci

KATJA VISTER
S pravljico v svet matematike

KSENIJA POVŠE
Matematična hišica iz kock

ŠPELA PODNAR
Hišica iz kock v naši skupini

Strokovna revija Realka s področja predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja in izobraževanja odraslih

ISSN 2784-6903

Urednica: Jasna Colnerič
Naslov uredništva:
REALKA, Jasna Colnerič, s. p.
Lastine 2e
3250 Rogaška Slatina
Tel.: 031 637 552
e-mail: realka.izobrazevanje@gmail.com

Risbe v 16. številki revije Realka, posvečeni Eli Peroci:
Risbo v kolofonu in risbo na zadnji strani je prispevala Jelka Namestnik Brbre.
Risbo na naslovnici je prispevala Nastja Mihelčič.

Revijo Realka izdaja REALKA,
Jasna Colnerič, s. p., Lastine 2e,
3250 Rogaška Slatina na
spletni strani www.realka.si.
Odgovorna urednica revije je
Jasna Colnerič.

Revija Realka je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, pod zaporedno številko 2465.

Revija Realka izhaja enkrat mesečno, lahko tudi dvakrat, trikrat v digitalni obliki na spletni strani www.realka.si.

Beseda uredništva

Letošnjo posebno številko strokovne pedagoške revije smo posvetili Eli Peroci, ki je letos, 11. februarja, praznovala 100. obletnico rojstva v Rogaški Slatini. Iz majhnega mesta Obsotelja in Kozjanskega je svojo otroško igrivost in vedoželjnost raziskovala v Rogatcu, Šentvidu pri Grobelnem in Šmarju pri Jelšah, kjer je obiskovala osnovno šolo. Njen stik z umetnostjo, in sicer na področju glasbe in risanja, je bil tisti, ki ji je dodatno okrepil poklicno pot na meščanski šoli in gimnaziji v Celju in Kočevju. Da je življenje neizprosno in da se mlad človek ne bi smel nikoli tako zgodaj spraševati o smiselnosti življenja, ko ima pred seboj še nepopisane liste življenja, je doživela v taborišču, kjer je dočakala konec druge vojne. Nato je doštudirala pedagogiko in poučevala po različnih krajih po Sloveniji. Zavedala se je pomena pisane in govorjene besede in slednje je udejanjala pri mladinski reviji Pionir, Ciciban, Mladi svet ter na Radiu Slovenija.

V različnih dostopnih virih je pisateljica povedala, »da se morajo otrokom uresničiti vse želje, vsaj v domišljiji, da doživljajo vsak dan toliko čudovitih stvari, ki se odraslim zdijo brez pomena«. V slovensko mladinsko književnost je vnesla mestni svet otrok in poseben pomen dala vsakdanjim predmetom, ki lahko ravno v pravljici postanejo točno tisto, kar otrok potrebuje in si želi. Tudi kot odrasli bralci, ko beremo, imamo občutek živega pripovedovanja in trenutnega doživljanja otroškega sveta.

Tokratna številka prinaša v branje dobre zgodbe iz vaših igralnic, zunanjih in notranjih šolskih prostorov, učilnic, hodnikov … Pred strokovnim delom smo umestili Utrip iz igralnice in dva domoznanska prispevka. Veseli smo, da ste se odzvali povabilu in svoje pedagoško delo načrtovali tako, da ste ga usmerili tudi k delom Ele Peroci. Hvala za vse opisane primere dobrih praks in priložnosti, da so otroci in učenci spoznavali mladinsko pisateljico skozi način dela, ki ste ga vi pripravili. Verjamemo, da ste pri tem veselo in ponosno opazovali otroke, ki so v svojih domišljijah iskali prave poti za samo eno pot – pot magičnosti in sreče.

Slika 1: Vila Kit v Rogaški Slatini, kjer je živela Ela Peroci (hiša je danes porušena)
Vir: Facebook stran Rogaška nekoč

KAZALO

VESNA VERDEV
Spomin iz igralnice: Potovanje po svetu z balonom Ele Peroci **1–3**
JOŽE ČAKŠ
Domoznanski zapis: Ela Peroci in njen čas v Šmarju pri Jelšah **4–7**
NANI POLJANEC
Domoznanski zapis: Leto Ele Peroci v Občini Rogaška Slatina **8–12**

JASNA COLNERIČ
Muca Copatarica kot tipni pripomoček pri spoznavanju pravljice s slabovidnim otrokom **13–25**
MILENA GOBEC
Potujmo v Čudežno deželo **26–31**
ALJA GODEC LEKŠE
Slikanica o Muci Copatarici kot motivacija za številne dejavnosti v vrtcu **32–38**
JASMINA JOGIĆ
Mesec z Elo Peroci **39–44**
ADRIJANA JORDAN
Ela Peroci: Moj dežnik je lahko balon **45–49**
MONIKA KÖNIG
Pravljica Hišica iz kock v razredni slikanici **50–55**
KLAVIDJA KREN
Moj dežnik je lahko balon – matematična škatla **56–60**
DUŠKA LANGERŠEK
Povezovanje Eline Hišice iz kock s področji dejavnosti iz kurikuluma **61–67**
KATJA MAVRIN
Poslušaj – kocka pripoveduje **68–74**
JELKA NAMESTNIK BRBRE
Muca Copatarica v vrtcu **75–83**
NATAŠA PANČUR POSEDEL
Medgeneracijsko srečanje na Gori Oljki **84–89**
ŠPELA PODNAR
Hišica iz kock v naši skupini **90–94**
KSENIJA POVŠE
Matematična hišica iz kock **95–101**
DR. ALEKSANDRA RISTIĆ
Most med »Muca Copatarica« in »Moj dežnik je lahko balon« **102–111**

MATEJA RUČIGAJ
Spoznajmo dež – izkustveno učenje in pripovedovanje Elinih zgodb o dežju **112–121**
EVA SLAPNIK
Pripoveduj mi zgodbo, da jo bom lahko zapisal **122–127**
TANJA TONEJC
Kaj vse je lahko Muca Copatarica? **128–133**
KATJA VISTER
S pravljico v svet matematike **134–140**
KRISTINA ZUPAN
Muca Copatarica – naša prijateljica **141–147**

Utrip iz igralnice: Potovanje po svetu z balonom Ele Peroci

VESNA VERDEV, *vzgojiteljica*
vesna.verdev@gmail.com

Branje v predšolskem obdobju otroku in odraslim predstavlja popolnoma drugačno sliko kot v šoli. Ne samo dejstvo, da otroku mora brati odrasla oseba, tudi razumevanje vsebine je odraz predstavitve odraslega. Starši, ki sami berejo, želijo navdušiti tudi otroka, zato mu berejo z razumevanjem. To predstavlja drug način in vidik branja, kot je večerno branje za lahko noč. Te zgodbe otroka umirijo, uspavajo, pri branju za bralno značko pa želimo, da otrok pokaže in pove, kako on razume vsebino, mu je všeč, želi pojasnila, smo mu z branjem in predstavljanjem podob vzbudili radovednost, odkrili nov svet besed in likov, podob. Zgodba, ki je otroku všeč, jo mora slišati tolikokrat, da mu je vsebina znana, je sposoben povezati like in osebe, ki nastopajo v kraju in času redosledno. Poseben pomen pa imajo vsebine, ki so otroku v pomoč, pri izmišljanju, ustvarjanju novih dogodivščin, dodatnih likov in iskanju novih besednih zvez. To so zgodbe, ki nastajajo pri doživljanju pozitivnih glavnih junakov ali odkrivanju novih svetov tako v materialnem kot virtualnem svetu, ki so otroku v izziv in jih želi spoznati. Popotovanje po svetu črk in besed omogoča potovanje po celem svetu daleč od nas. Otrok je v predšolskem obdobju kot spužva, vsrka vse, kar mu ponudimo, samo od bralca je odvisno otrokovo doživljanje zgodbe in želja, po raziskovanju le-te. Sama sem vedno branje tesno povezovala z bralno značko. Vsebino, ki smo jo izbrali, je pri bralni znački priporočena, tako da smo na nek način omejeni s prosto izbiro. Pri svojem delu sem ugotovila, da je dobro za vse, če se poslužimo bralne značke v okviru zavoda, saj si jo v tem primeru prilagodimo potrebam skupine, odvisno od raznolikosti otrok. Pri bralni znački ne zasledujem toliko obnovitve vsebine, ampak si le-to povežem z javnim nastopanjem, različnim oblikam dramatizacije in različnim oblikam iger (npr. »Znan obraz ima svoj glas, Talenti ipd.«). Letos, ko je pisateljica Ela Peroci dobila mesto v velikem številu vrtcev in šol, sem uporabila knjigo »Moj dežnik je lahko balon«. Izbira je bila namenjena predvsem odkrivanju tihih, odmaknjenih in boječih otrok. Potovanje po svetu ljudi in živali, rastlin, dreves, zemlje in zvezd je popolna ponudba za izbiro vlog v raznolikosti možnosti, ki jih ponujajo te vsebine.

Zaradi vsestranskih možnosti vsebine mi je uspelo povezovati praktično vsa področja kurikula. Cilje, ki sem si jih izbrala, sem dobro premislila in povezala z dejavnostmi.

Jezik

Spodbujanje jezikovne zmožnosti (artikulacija, besednjak, besedila, komunikacija), ob poslušanju in pripovedovanju pravljic ter drugih literarnih del razvija zmožnost domišljijske rabe jezika, spoznava moralno etične dimenzije, s književno osebo se identificira ter doživlja književno dogajanje pri področju jezika odrasli težimo k pomembnosti zbliževanja s knjigo kot pisnim prenosnikom ter zgodnje navajanje na rabo knjige.

Umetnost

Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti, razvijanje umetniške predstavljivosti in domišljije z izmišljanjem in ustvarjanjem.

Glasba

Spontano si izmišlja ritmično-metodične vzorce, se giba in pleše s celim telesom, preizkuša možnosti gibanja posameznih delov telesa.

Likovno-oblikovalne dejavnosti

Se igra, zamišlja, oblikuje, ustvarja, se izraža, komunicira z risbo, sliko, lepljenko, konstrukcijo predmetom in prostorom, različni umetniški jeziki posamezniku omogočajo predstavljanje najrazličnejših vsebin, ki jih nato drug posameznik lahko občuti, dojame, razume, razloži.

Družba

Otrok spoznava različnost v najrazličnejših kontekstih in dobi konkretne izkušnje pri dojemanju iste stvari, pojava iz različnih perspektiv ter iskanju različnih rešitev in odgovorov, poznava sebe in druge dimenzije različnosti.

Narava

Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih. S področjem narave se otroci seznanjajo predvsem s fotografskim materialom, nekaterimi izdelki in hrano. Je pa pomemben del prepoznavanja in spreminjanja končnega izdelka.

Matematika

Seznanjanje z matematiko v vsakdanjem življenju. Otrok išče, zaznava in uporablja različne možnosti rešitve problema. Glede na veliko možnosti se odločim tudi za to področje s predpostavko, da se mora otrok ob matematičnih dejavnostih dobro počutiti, izzivi mu morajo biti v veselje, da je pripravljen večkratnih poskusov ne glede na uspeh ali neuspeh.

Kako smo potovanje po svetu z balonom Ele Peroci izpeljali?

Po stenah igralnice smo pritrdili 1,5 m širok papir v roli in spremenili stene v nepopisan papir za ustvarjanje našega sveta bralne značke z Elo Peroci. Odločili smo se za popotovanje po zemlji in nebu, odvisno, kam nas bo popeljal veter. Naredili smo ga s sušilnikom, in če smo hoteli na pot, smo potrebovali le še dežnik, balon. Otroci so se odločili za balon s košarico. Oblikovali smo papirno košarico in z vrvicami nanjo privezali velik balon, ki nas bo ponesel v svet čudes. Postavili smo ga na začetno točko vrtca in s pomočjo globusa in zemljevida poiskali kraj bivanja. V veliko pomoč nam je bila velika žoga, oblečena v blago sveta. Blago je iz materiala, kamor se pritiska

izvezene besede, like figuric iz življenja in dela v različnih državah. Vsak otrok je potoval sam z balonom in se ustavil, kjer je želel. Ob pristanku je označil kraj pristanka in ga s pomočjo vseh poiskal na globusu, kjer smo se odločili za kontinente, ki smo jim določili tudi stene v igralnici. Otroci so tako sami ustvarjali z risanjem, pisanjem, lepljenjem slikovnega materiala svoj doživljajski svet. Bolj kot so poznali in razumeli vsebino knjige, bolj so bili navdušeni nad možnostmi potovanja in ustvarjanja sveta na stenah naše igralnice. Doma so pripovedovali o vsem doživetem in starši so se takoj vključili z iskanjem predmetov, fotografij, spominkov, glasbe, oblek. Naš globus iz blaga je bil navdih za imena držav, njihovih zastav, hrane, znamenitosti in figuric ljudi, ki so ponazarjale rase in barve ljudi. Samoiniciativno so se razdelili na dele igralnic, kjer so nastajale različne predstavitve ljudi, ljudstev, različnih zemeljskih in podnebnih možnosti in ugotovili, da moramo narediti še nebo, ker je tam še en svet. Ustvarili smo ga na tanko pregrinjalo modre barve, ki smo ga po ustvarjanju vsakič znova pripeli na svetilke. S pomočjo balona smo spoznali svet, narode in ljudstva, glasbo in plese in seveda zelo veliko simbolov, predmetov, fotografij, ki so pripadali vsakemu posamezniku in končno s skupnim ustvarjanjem skupen svet čudes. Vsak dan so prihajale nove ideje in novi izzivi, merili so razdalje, iskali prometna sredstva, spoznavali jezike in plese, skratka otrokova domišljija je neskončna. Pravzaprav šele zdaj vem, koliko drobnih stvaritev so ustvarili otroci, saj preprosto ne najdem pravih besed, ki bi lahko pričarale približno sliko podob otroškega sveta. Sama imam prednost, ker ko zaprem oči, še vedno vidim celoto ustvarjenega domišljijskega sveta otrok.

Najbolj sem še danes hvaležna staršem, da so me seznanili z vrednostjo knjige in branja. Otroška leta nekoč so bila resda brezskrbna morda bolj kot danes, nismo pa toliko potovali. Ta možnost vživljanja v vsebino neznanega me je vedno odpeljala tja, kamor sem si zaželela in ravno zato mi je pri vseh otrocih tako zelo pomemben čas doživljanja branja in prebranih vsebin. Če otrok začuti veselje in zadovoljstvo pri domišljijskem ustvarjanju novih možnosti prebrane vsebine, smo ga naučili doseganja želja in iskanja možnosti za dosego želenega. Odrasli vemo, kako pomembne so sanje in kolikokrat nas ravno sanje rešujejo pred krutostjo življenjskih preizkušenj, zato se mi zdi, da je to naš dolg do otrok – dati ljubezen do knjige in sanje ob doživljanju novih vsebin.

Otrokom sem dala možnost letenja z balonom in doživljanja vsega, kar je ustvarila njihova domišljija. Naučili so se sanjati z zaprtimi očmi in to ne glede na čas ali kraj. To je dejansko najpomembnejši cilj branja in doživljanja prebranih vsebin. Hvaležna sem Eli Peroci za to zgodbo, saj mi je bila v veliko pomoč pri reševanju različnih težav. Sama sem »Jelka« z dežnikom že dolgo in veliko otrok je stopilo in ostalo v tem čarobnem svetu doživljanja vsebin, ki jih nosijo knjige. Zagotovo pa je eno, dokler bomo ohranili otroka v sebi, bomo vedno sposobni sanjati.

Domoznanski zapis: Ela Peroci in njen čas v Šmarju pri Jelšah

JOŽE ČAKŠ, *upokojeni direktor Knjižnice Šmarje pri Jelšah*
jozef.caks@gmail.com

Redko bi našli koga v Sloveniji, ki ne bi ob imenu in priimku Ela Peroci zastrigel z ušesi in se spomnil katere izmed njenih pripovedi. Ta Ela se je s svojimi otroškimi zgodbami, ki so jih ilustrirale znane slovenske otroške ilustratorke, vtisnila v spomin tudi tistim, ki niso ravno bralci in ljubitelji literature. Če samo rečeš muca Copatarica, imaš pred očmi malo vas z lepimi hiškami in pometenimi dvorišči, pa bose otroke in muco, ki jim je odnesla copatke ter jih zašila. V bistvu zelo preprosta pripoved, ki pa pove izjemno veliko. Mogoče se ji je kakšna takšna vas vtisnila v spomin, ko je obiskovala nekaj časa osnovno šolo v Šmarju pri Jelšah.

Dvanajst let je bila stara leta 1934, ko je fotografijo, na kateri je prijazna in lepa mlada punčka, podarila svoji sošolki Mariji (Minki) Štumberger, moji teti. In ta njena sošolka je bila doma v vasi Belo pri Šmarju, kjer so bile resnično vse hiše bele in vse strehe rdeče. Verjamem, da so bila tudi dvorišča pometena. Morda je bila to vas Belo. Morda. Pa saj to ni tako pomembno.

Slika 1: Ela Peroci, roj. Hrga, v času, ko je obiskovala OŠ Šmarje pri Jelšah; leta 1934
Vir: Družinski album Marije Štumberger, por. Toplišek; hrani domozn. oddelek Knjižnice Šmarje/Jel.

Prav gotovo pa je bila pomembna šola v Šmarju pri Jelšah, ki jo je obiskovala. Lepa, velika stavba sredi trga in učiteljice Vida Lorger, Karla Burdijan, Mihaela Godnik in druge ter upravitelj šole g. Smeh.

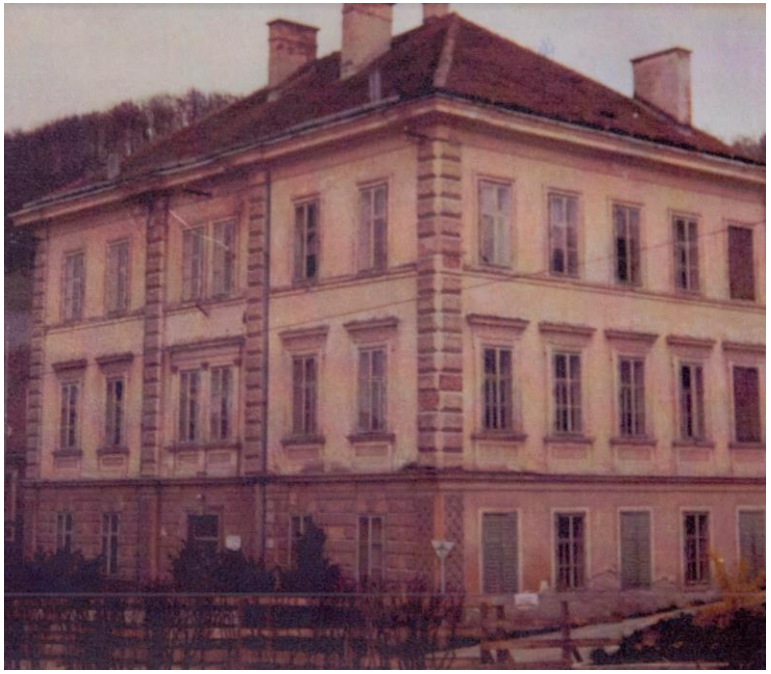

Slika 2: Stavba osnovne šole v Šmarju pri Jelšah, ki jo je obiskovala Ela Peroci
Vir: Arhiv osnovne šole Šmarje pri Jelšah

Predvsem učiteljica Vida Lorger, žena znanega šmarskega zdravnika, je bila izredno kulturno napredna. Z učenci takratne šole je pripravila vrsto otroških gledaliških predstav, proslav in drugih tovrstnih dogodkov. Morda je Ela Peroci tudi nastopala v kateri od njenih predstav ali recitirala na kakšni proslavi. To nam seveda ni znano. Je pa seveda res, če imaš dobrega učitelja, učiteljico, ki te usmerja h kulturi, ostane to v zapisano v spominu marsikateremu učencu. In prav gotovo je Ela Peroci odnesla s sabo v življenje tudi delček tega živahnega kulturnega utripa v Šmarju pri Jelšah.

Slika 3: Živahen vrvež otrok pred osnovno šolo v Šmarju pri Jelšah leta 1934
Vir: Foto Slavko Ciglenečki; domozn. oddelek Knjižnice Šmarje pri Jelšah

Učiteljstvo je bilo v tistem času gonilna sila vseh dogodkov v kraju, pa tudi sami učitelji so bili redni obiskovalci vseh prireditev od gledaliških iger do koncertov takratnega pevskega zbora, tamburaške skupine in godbe na pihala. Bili so zelo spoštovani in imeli so avtoriteto v šoli in red pri pouku.

Slika 4: Otroška gledališka predstava "Cilka in njena punčka" v izvedbi učencev OŠ Šmarje leta 1934. Na fotografiji učenci, ki so igrali, in učiteljski zbor
Vi: Osebni arhiv Jožeta Čakša

To vem iz pripovedovanja moje mame Katarine, ki je vedno govorila o svojih učiteljih z velikim spoštovanjem, saj se je tudi rada učila in veliko nastopala v igrah in na proslavah.

Tudi o Eli Peroci, takrat je imela dekliški priimek Hrga, je pripovedovala, kako si je bila dobra z njeno sestro Minko. In če se prav spomnim, je tudi dejala, da je bila pri njih doma na Belem. In oni so imeli belo hišo in rdečo streho. Ja. Pa smo spet pri zgodbi Ele Peroci, pa ne samo pri tej o Muci Copatarici, tudi njenih drugih.

Začetno šolsko leto: 1932/33 Štev.

Izkaz
o šolskem napredku.

Štumberger Katarina

Pregled redov
po § 63. zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929., O. N. br. 97.948.

Ocene za	5	4	3	2	1
vedenje	odlično	prav dobro	dobro	slabo	
napredek	odlično	prav dobro	dobro	slabo	prav slabo
pridnost	pohvalna		marljiv	nemarljiv	
nemarje zlobno pokvarjenih šolskih	vzorno		redno	neredno	
Skupna ocena	odlično	prav dobro	dobro	slabo	prav slabo

Opomnja. Izkaz o šolskem napredku se izdaja polletno tre se dostavlja starišem, na vpogled in v podpis, nakar ga je vrniti šoli. Ob otroktovi prestopitvi se pošlje izkaz na šolo, kamor se otrok prestopi; ob njegovem izstopu preide izkaz v njegovo last.

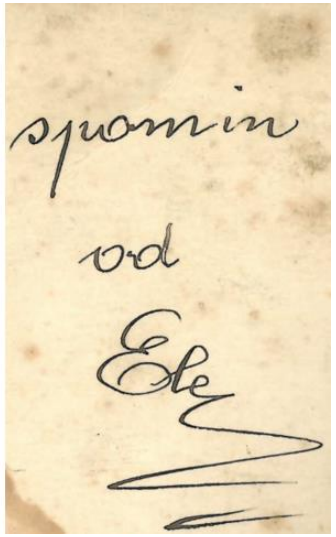

spomin
od
Ele

Slika 5: Izkaz o šolskem napredku v času, ko je Ela Peroci obiskovala OŠ Šmarje pri Jelšah
Vir: Osebni arhiv J. Čakš
Slika 6: Posvetilo Ele Peroci sošolki Mariji Štumberger na hrbtni strani fotografije
Vir: Osebni arhiv J. Čakš

Sam sem seveda v otroštvu prebral kar nekaj njenih zgodbic, ki so izšle v zbirki Čebelica. Veliko pa sem jih prebiral tudi svojim otrokom. Zelo radi so poslušali tudi zgodbo Stara hiša št. 3. Ob tej zgodbi so se posebej razveselili poguma otrok, ki so pred porušenjem rešili lepo staro hišo, pravzaprav vilo. Sam sem si ob tej zgodbici po tiho želel, da bi bili takšni otroci tudi v našem kraju. Mogoče pa bi rešili pred porušenjem tudi lepo staro šolo, v katero je hodila Ela Peroci. Sedaj to zgodbico in seveda tudi druge berem vnukom in uživam v branju in pripovedovanju.

Slika 7: Plakat za razstavo otroških risbic na temo zgod Ele Peroci
Vir: Jože Čakš

Vedno znova jih doživljam kot veliko delo in pomembno poslanstvo Ele Peroci, ki je dala otrokom in nam odraslim ter slovenski kulturi izjemno bogastvo nekega sveta in sporočil, ki bodo vedno živa. In živa so tudi na likovni razstavi otrok otroškega vrtca Šmarje pri Jelšah enota Kristan Vrh, ki so ji dali naslov Zgodbe Ele Peroci skozi otroške oči in jih razstavili v razstavni dvorani kulturnega doma Šmarje pri Jelšah. S to razstavo so Elo Peroci postavili v tisti otroški svet, ki je najlepši in najbolj pristen.

Domoznanski zapis: Leto Ele Peroci v Občini Rogaška Slatina

NANI POLJANEC, *ljudski ustvarjalec*
Ljudski muzej Rogaška Slatina
kunsthaus68@gmail.com

Leto 2022 je v Občini Rogaška Slatina obarvano s stoletnico rojstva Ele Peroci, ki je bila rojena 11. februarja 1922 v Rogaški Slatini, kamor se je rada vračala v mladosti, kakor tudi kasneje s hčerama Jelko in Anko. Ena najprepoznavnejših otroških pisateljic je bila tudi pedagoginja in priznana novinarka na Radiu Slovenija. Tako smo v sodelovanju Občine Rogaška Slatina, OI JSKD Rogaška Slatina, Šolskega centra Rogaška Slatina, MSORS, Knjižnico Rogaška Slatina, Slatinsko legendo, s I., II. in II. OŠ Rogaška Slatina, Vrtci in Zbirateljskim društvom Rogaška Slatina združno izpeljali številne aktivnosti in tako obeležili ta častitljivi jubilej, ki si ga »naša« Ela zagotovo zasluži. Potekale so razne razstave, predstave, slovenski kulturni praznik je bil vsebinsko obarvan z Elo Peroci. Svečana Akademija Slatinska Legenda je Elo proglasila za PostHumno legendo v letu 2022 in kristalni okvir z njenim imenom zdaj krasi Steno slatinskih legend.

Velik pečat 100-letnice pa smo vsekakor obeležili v petek, 28. januarja 2022, med 16. in 18. uro. V Knjižnici Rogaška Slatina smo na prav poseben način proslavili izid uradne znamke Pošte Slovenije, ki je izšla ob 100-letnici rojstva slovenske mladinske pisateljice Ele Peroci. Najprej je bila za otroke uprizorjena kamišibaj predstava *Moj dežnik je lahko balon*, v izvedbi Milice Koštrun. Sledil je glavni del, pisanje priložnostnih razglednic, ki jih je oblikovno zasnovala Simona Kmetič. Pisali smo jih otroci OŠ, dijaki Šolskega centra Rogaška Slatina, člani raznih društev ter vsi ostali prisotni. Znamko sta oblikovno zasnovala Maja Tomažič in Janez Bogataj, ilustracija Muce Copatarice je delo Ančke Gošnik Godec. Znamka ima nominalno vrednost 0,91 € in je natisnjena v ležečem formatu 42,6 x 29,82 mm v nakladi 30.000 izvodov. Posebno doživetje za otroke je bilo, da je lahko vsak sam požigosal znamko s priložnostnim žigom prvega dne. Ob 17.30 smo 168 napisanih razglednic urno odpeljali na Pošto Rogaška Slatina in že so potovale do naslovnikov.

Idejo za izid te znamke smo že leta 2019 prijavili na razpis Pošte Slovenije Zbirateljsko društvo Rogaška Slatina (ZDRS), Knjižnica Rogaška Slatina in JSKD OI Rogaška Slatina. 28. 1. 2022 je dan, ki se je vpisal v filatelistično zgodovino Rogaške Slatine, saj je to že tretja uradna znamka, povezana z našo občino v zgodovini Slovenije, ali natančneje četrta, če prištejemo še znamko iz obdobja Jugoslavije, ki je izšla leta 1965 z motivom Zdraviliškega doma (serija znamk jugoslovanskih turističnih krajev). Ob tem dogodku sta nas obiskala

predsednik FZS, mag. Bojan Bračič in glavni urednik Nove Filatelije, g. Veni Ferant, ki je podpornik ZDRS že od naše ustanovitve. Obdarila sta nas s priložnostnimi kompleti novih znamk Pošte Slovenije in Biltenom. Za ves potek organizacije omenjenega dogodka bi se v imenu ZDRS-a zahvalil Pošti Slovenije, KRS, mag. Nataši Koražija, JSKD OI RS, mag. Leonidi Došler, ORS, Polonci Golob Kovačič, Veniju Ferantu in Tonetu Petku, predsedniku ZDRS, Vladu Kučanu ter vsem ostalim, ki so obiskali in sodelovali na tem zgodovinskem dogodku.

Zelo sem vesel, da imam v Filografski zbirki Ljudskega muzeja Rogaška Slatina tudi knjigo Ele Peroci *Ptičke so odletele* iz leta 1960, ki jo je izdala Mladinska knjiga z njenim posvetilom, in podpisom svoji botrci: »Dragi botrci, Mariji Kitovi, hvaležna Ela, Ljubljana, julij 1960«, njuno skupno črno-belo fotografijo pred Vilo Kit, celotno polo s 25 znamkami ter priložnostno razglednico s podpisoma Elinih hčera; Jelke Pogačnik in Ane Luger.

Slika 1: Poštna znamka Ele Peroci
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

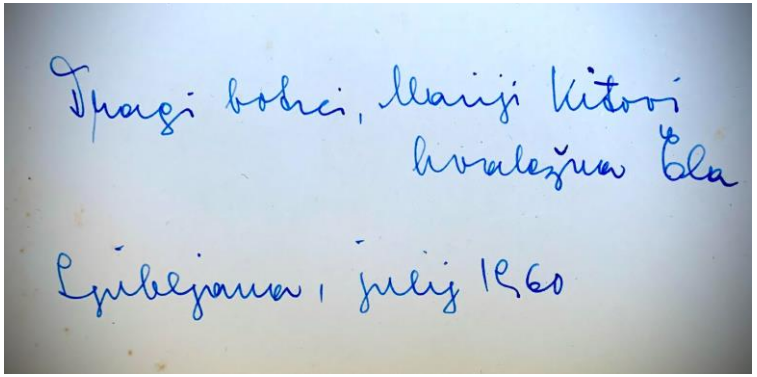

Slika 2: Elino posvetilo svoji botrci Mariji Kitovi
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

Slika 3: Ela Peroci in Marija Kit
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

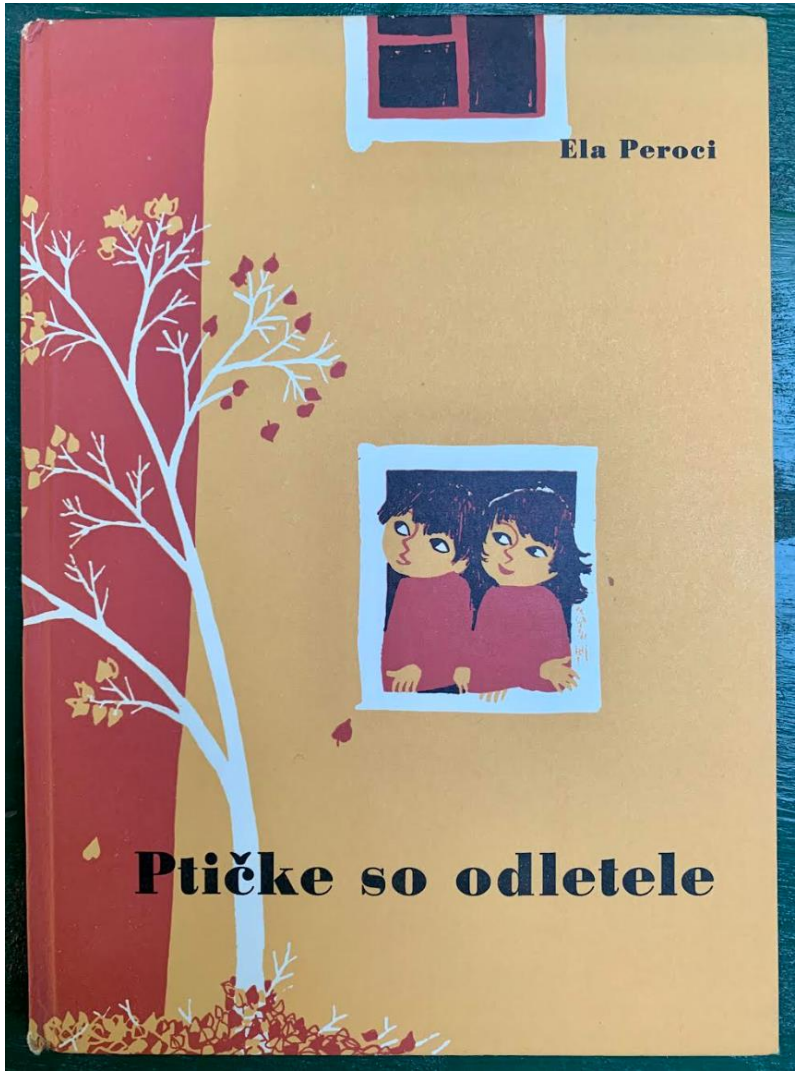

Slika 4: Ptičke so odletele (1960)
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

Slika 5: Razglednica Rogaške Slatine s podpisi hčera Jelke Pogačnik in Ane Luger
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

Slika 6: Uraden žig ob obletnici rojstva
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

Slika 7: Pisanje razglednic ob uradnem izidu znamke Pošte Slovenije v Knjižnici Rogaška Slatina
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

Slika 8: mag. Leonida Došler (z leve), mag. Nataša Koražija, Milica Koštrun in Marko Karlin ob pisanju razglednic v Knjižnici Rogaška Slatina
Vir: Ljudski muzej Rogaška Slatina

Slika 9: Ela Peroci je bila proglašena za PostHumno legendo, 2. julija 2022, na prireditvi Slat'nska legenda. Od leve Kristijan Blažun, Anka Luger in Jelka Pogačnik (hčerke Ele Peroci), Nani Poljanec, Erna Ferjanič SL 2022, Franc Vukovič-Pico SL 2022
Foto: Jože Strniša

Muca Copatarica kot tipni pripomoček pri spoznavanju pravljice s slabovidnim otrokom

JASNA COLNERIČ, *prof. slov.*
jasna.colneric@gmail.com

Povzetek: Ker je vid najvažnejši čut zaznavanja, so slepi in slabovidni otroci že na začetku življenja prikrajšani za pomembno pridobivanje vtisov in izkušenj po vidni poti. Manj kot otrok vidi, manjša je njegova motivacija za spontano opazovanje. Pri vzgoji in izobraževanju slepega in slabovidnega otroka je treba poznati, razvijati in negovati nadomestne zaznavne poti. Zelo pomembno je razvijanje tipne zaznave, saj lahko tip marsikdaj nadomesti vid. Pravimo, da slepi od blizu gleda s prsti. Pri razvoju vseh otrok so zelo pomembne pravljice, tipne slikanice in tipne igrače. V teoretičnem delu prispevka je predstavljen teoretičen pregled osnovnih dejstev na temo slepote in slabovidnosti, predstavljeni sta opredelitvi, opisane značilnosti in način dela s slepimi in slabovidnimi. Izpostavljen je odnos do slepote od preteklosti do danes, ko se poudarja pomen zgodnje obravnave ter inkluzije vseh otrok s posebnimi potrebami. V praktičnem delu je opisan in s fotografijami dokumentiran postopek izdelave tipne igrače na osnovi znane pravljice Ele Peroci Muca Copatarica.

Ključne besede: tipna igrača, Muca Copatarica, slep in slaboviden otrok, inkluzija, Ela Peroci

Abstract: Since vision is the most important sense of perception, blind and partially sighted children are deprived from the very beginning of their lives to gain important impressions and experiences through the visual pathway. The less a child can see, the less motivation he has for spontaneous observation. When raising and educating a blind and partially sighted child, it is necessary to know, develop and nurture alternative perceptual pathways. It is very important to develop tactile perception, as type can often replace sight. We say that a blind man looks closely with his fingers. Fairy tales, tactile picture books and tactile toys are very important in the development of all children. In the theoretical part of the paper, a theoretical overview of the basic facts on the topic of blindness and low vision is presented, definitions are presented, characteristics are described, and the way of working with the blind and visually impaired is presented. The attitude towards blindness from the past to the present is highlighted, when the importance of early treatment and inclusion of all children with special needs is emphasized. In the practical part, the process of making a tactile toy

based on the well-known fairy tale Ela Peroci, Slipper Keeper Kitty, is described and documented with photographs.

Keywords: tactile toy, Slipper Keeper Kitty, blind and partially sighted child, inclusion, Ela Peroci

UVOD

Ker je vid najvažnejši čut zaznavanja, so slepi in slabovidni otroci že na začetku življenja prikrajšani za pomembno pridobivanje vtisov in izkušenj po vidni poti. Manj kot otrok vidi, manjša je njegova motivacija za spontano opazovanje. Pri vzgoji in izobraževanju slepega in slabovidnega otroka je treba poznati, razvijati in negovati nadomestne zaznavne poti. Zelo pomembno je razvijanje tipne zaznave, saj lahko tip marsikdaj nadomesti vid. Pravimo, da slepi od blizu gleda s prsti. Pri razvoju vseh otrok so zelo pomembne pravljice, tipne slikanice in tipne igrače.

S strokovnim prispevkom sem poskušala vstopiti v svet otrok s slepoto, čeprav sem se s slepimi in slabovidnimi otroki in odraslimi že srečala pri svojem delu. Pred leti sem tudi sodelovala na internetnem radiu, kjer je kot napovedovalec in moderator sodeloval tudi slepi moderator, ki je delo moderatorje opravljal preko njemu prilagojenega programa. Ko sem pri delu opazovala njega, sem že takrat dobila dodatno motivacijo za delo. Rekla sem si, če zmore s pomočjo bralnika zaslonske slike on, potem zmorem tudi jaz. Večkrat mi je rekel, da ga moj glas pomirja in da bi morala snemati zvočne knjige ali pa delati na radiu. Morda je to naslednji projekt v mojem prihajajočem obdobju, za tokratno delo sem si pa izbrala izdelavo tipne Muce Copatarice v velikosti otroka. Ela Peroci prihaja iz Rogaške Slatine, od koder sem tudi jaz, in sporočilo pravljice je v današnjem prehitevajočem času še kako pomembno, saj imamo

starši, žal, kdaj tudi premalo časa za navajanje na red, disciplino in skrbnost s takšno toplino, kot jo premore muca Copatarica.

V teoretičnem delu strokovnih podlag sem najprej opredelila skupine otrok s posebnimi potrebami, opisala medicinsko in pedagoško opredelitev slepote in slabovidnosti ter navedla potrebne prilagoditve in pedagoško pomoč za posamezne skupine slepih in slabovidnih. V nadaljevanju sem naštela nekaj značilnosti slepih in slabovidnih otrok in orisala pojmovanje slepote od preteklosti do danes. Ker je inkluzija v zadnjih letih osnovni princip vključevanja otrok s posebnimi potrebami, tudi otrok s slepoto in slabovidnostjo, v večinske vzgojno-izobraževalne ustanove in s tem tudi v širše socialno okolje, sem opisala pomen zgodnje obravnave ter poglavitna načela inkluzije. V praktičnem delu sem se preizkusila v izdelavi tipnega lika na osnovi znane in preproste pravljice Ele Peroci Muca Copatarica. Pri načrtovanju formata in oblike tipnega lika, izbiri materialov in izdelavi sem se trudila, da bi bil izdelek v čim večji meri v skladu s tiflopedagoškimi smernicami.

Opredelitve otrok s posebnimi potrebami

V zakonu so otroci s posebnimi potrebami opredeljeni kot otroci, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, ZUOPP-1, 2011). Skupine otrok s posebnimi potrebami natančno opredelijo in opišejo Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami (2015):

- otroci z motnjami v duševnem razvoju,
- slepi in slabovidni otroci ter otroci z okvaro vidne funkcije,
- gluhi in naglušni otroci,
- otroci z govorno-jezikovnimi motnjami,
- gibalno ovirani otroci,
- dolgotrajno bolni otroci,
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja,
- otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami,
- otroci z avtističnimi motnjami.

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami se izvajata v skladu z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1, 2011) in predpisi, ki urejajo posamezna področja izobraževanja (predšolska vzgoja, osnovnošolsko izobraževanje, poklicno-strokovno izobraževanje, splošno srednje izobraževanje). Poleg tega morata vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami temeljiti na naslednjih ciljih in načelih:

- zagotavljanje največje koristi otroka,
- celovitost in kompleksnost vzgoje in izobraževanja,
- enakih možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok,
- vključevanja staršev, posvojiteljev, rejnikov in skrbnikov v postopek usmerjanja in oblike pomoči,

- individualiziranega pristopa,
- interdisciplinarnosti,
- ohranjanja ravnotežja med različnimi področji otrokovega telesnega in duševnega razvoja,
- čim prejšnje usmeritve v ustrezen program vzgoje in izobraževanja,
- takojšnje in kontinuirane podpore in strokovne pomoči v programih vzgoje in izobraževanja,
- vertikalne prehodnosti in povezanosti programov,
- organizacije vzgoje in izobraževanja čim bližje kraju bivanja,
- zagotavljanja ustreznih pogojev, ki omogočajo optimalen razvoj posameznega otroka (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2015).

Usmerjanje je namenjeno otrokom s posebnimi potrebami, ki za uspešno vključevanje v proces vzgoje in izobraževanja potrebujejo ustrezne programe vzgoje in izobraževanja ter zagotovitev različnih načinov in oblik pomoči (Zavod RS za šolstvo, 2015).

Opredelitev slepote in slabovidnosti

Po medicinski definiciji delimo slepe in slabovidne v več kategorij. Svetovna zdravstvena organizacija, WHO, (ICD-10, 1995) podaja naslednjo definicijo slepote in slabovidnosti, ki velja tudi v Sloveniji:

Slabovidnost:

1. kategorija: osebe, ki imajo na boljšem očesu s korekcijo ali brez nje od 6:18 (0,3) do 6:60 (0,1) preostalega vida (to je od 10 do 30 % ostanka vida).
2. kategorija: osebe, ki imajo na boljšem očesu s korekcijo ali brez nje od 6:60 (0,1) do 3:60 (0,05) preostalega vida (to je od 5 do 10 % ostanka vida).

Slabovidna je tudi oseba, ki ima na boljšem očesu zoženo vidno polje okrog fiksacijske točke od 20 do 5 stopinj, ne glede na ostanek ostrine vida (Koprivnikar, 2006).

Slepota:

1. kategorija: osebe, ki imajo na boljšem očesu s korekcijo ali brez nje od 3:60 (0,05) do 1:60 (0,02) preostalega vida (to je od 2 do 5 % ostanka vida).
2. kategorija: osebe, ki imajo na boljšem očesu s korekcijo ali brez nje od 1:60 (0,02) preostalega vida do zaznavanja svetlobe.
3. kategorija: slepota (amaurosis).

Za učinkovit individualni pristop k obravnavi in delu s slepim in slabovidnim otrokom moramo poleg medicinske definicije poznati tudi njegovo diagnozo. Pomembno je, da vemo, kateri del očesa ali vidnega živca je okvarjen. Le tako bomo namreč lahko ustrezno prilagajali delo z otrokom. Da bi lahko razumeli posamezno okvaro vida, moramo poznati zgradbo očesa in način, kako oko deluje. Le tako lahko razumemo, kaj se z vidno funkcijo dogaja in kakšne so primerne prilagoditve (Koprivnikar, 2006).

Otrok z okvaro vidne funkcije in značilnosti slepih in slabovidnih otrok

Okvare vidne funkcije so izražene kot posledica obolenja in/ali delovanja osrednjega živčevja. Prisotne so pri eno- ali obojestranski delno ali v celoti ohranjeni ostrini vida in pri eno ali obojestransko delno ali v celoti ohranjenem vidnem polju. Okvare vidne funkcije so prepoznane kot težave z vidno pozornostjo, težave z vidno kompleksnostjo, motnje pogleda in fiksacije, zakasnel in upočasnjen vidni odgovor, odsoten, netipičen vidni odgovor (npr. reakcije na grozečo nevarnost), neustrezno vidno-motorično vedenje (npr. koordinacija oko-roka), neučinkovita vidna percepcija, vidna agnozija. Za oceno okvare vidne funkcije so potrebni izvidi z znaki okvar osrednjega živčevja po objektivnih preiskavah (klinične, nevroradiološke, nevrofiziološke, laboratorijske, genetske preiskave) (Zavod RS za šolstvo, 2015).

Obstajajo velike razlike v zmožnosti tvorjenja predstav o svetu med osebami, ki so slepe od rojstva in kasneje oslepelimi. Kasneje oslepeli, ki imajo še ohranjene vidne predstave, veliko lažje prihajajo do pravilnih predstav o svetu. Če se slepota pojavi pred starostjo 3 do 5 let, sposobnosti tvorjenja vidnih predstav ni, kot pri od rojstva slepi osebi (Kermauner, 2009). Pri normalno videčem dojenčku so spodbude iz okolja dovolj, da povzročijo njegovo zanimanje za okolico, kar posredno stimulira centre za vid v možganih. Vidna funkcija ima velik vpliv na različna področja razvoja dojenčka in malčka. V tem obdobju je namreč zelo izražena potreba po gibanju – prek gibanja pridobiva številne izkušnje, kar se kaže tudi na področju kognitivnega, govornega in socialnega razvoja. Od rojstva slepi in slabovidni imajo nekoliko specifičen razvoj. Slep otrok ima enako potrebo po gibanju kot otrok, ki vidi, manjkajo pa mu vzpodbude in želja po gibanju, zato so v gibanju manj aktivni. Če želimo slepega in slabovidnega otroka vzpodbuditi h gibanju, ga motiviramo preko zvoka, vonja in tipa. Dobre gibalne sposobnosti slepega in slabovidnega otroka so zelo pomembne za uspešnost in čim večjo samostojnost na področju orientacije, vsakodnevnih opravil, socializacije in na področju učenja (Koprivnikar, 2006). Kobal in Grum, 2006, navajata, da psihosocialni in psihomotorični razvoj slepih in slabovidnih poteka po enakih zakonitostih in enakih stopnjah kot pri videčih. Razlike nastanejo le v pojavnih oblikah in prepletanju ter v hitrosti njihovega pojavljanja.

»Svet teme je težko dojemljiv za ljudi, ki živijo v svetu svetlobe. Morda je v podzavesti človeka ukoreninjen prastrah še iz tiste hladne vlažne jame, v kateri je naš prednik trepetal, ali bo njegov ogenj ugasnil in z njim toplota in svetloba, ali bo za nočjo prišel dan in z njim sonce« (Brvar, 2010). Brvar (2014) tudi navaja, da je vid najvažnejši čut zaznavanja. Manj kot otrok vidi, manj je motiviran za spontano opazovanje. V življenju slepega otroka se pojavijo velike težave takrat, ko je njegov nadaljnji psihofizični razvoj odvisen od vida. Če želimo, da bo slep in slaboviden otrok uspešen pri igri,

učenju in obvladovanju prostora, moramo vzpodbujati in razvijati nadomestne zaznavne poti (Brvar, prav tam). Brvar (2010, str. 7): »Svet teme je težko dojemljiv za ljudi, ki živijo v svetu svetlobe. Morda je v podzavesti človeka ukoreninjen prastrah še iz tiste hladne vlažne jame, v kateri je naš prednik trepetal, ali bo njegov ogenj ugasnil in z njim toplota in svetloba, ali bo za nočjo prišel dan in z njim sonce.«

Pojmovanje slepote v različnih zgodovinskih obdobjih

Slepoto so v različnih zgodovinskih obdobjih različno pojmovali in sprejemali. V starih civilizacijah so bili slepi večinoma spoštovani in cenjeni. V srednjem veku je bil položaj slepih v družbi na najnižji točki, bili so odrinjeni, do njih so gojili predsodke in jih zasmehovali. Na njihov bedni položaj so začeli opozarjati nekateri enciklopedisti. Znano je delo francoskega filozofa Denisa Diderota, ki je v Pismu o slepih za tiste, ki vidijo (1749) temeljito ošvrknil tedanjo družbo in njen odnos do slepih (Brvar, 2010). V delu je navedel resnične primere sposobnosti in zmožnosti slepih. Zapisal je, da imajo slepi svojo lastno »slepo identiteto« in nič občutka nezmožnosti ter da je problem njihove slepote bolj v ljudeh, ki vidijo (Schmidt, 2015). Skoraj dve stoletji kasneje je slepa in gluha Američanka Helen Keller, ki mnogim predstavlja navdih pri preseganju takih ali drugačnih hendikepov, zapisala: »Drama slepote ni v njej sami, pač pa v odnosu družbe do nje« (Žolgar, Jerković in Kermauner, 2006). Preobrat v družbenem življenju je za slepe pomenilo genialno odkritje Louisa Brailla. V zgodnjem otroštvu oslepeli Louis je izumil pisavo za slepe. Brailleva pisava, ki jo pri nas imenujemo brajica, predstavlja temelj za dokaj uspešno izobraževanje slepih ljudi (Brvar, 2010). »Danes, le 139 let po uradnem priznanju brajice v Evropi, srečamo ljudi z okvaro vida v osnovnih in srednjih šolah, na fakultetah, delovnih mestih, kako berejo na svoji brajevi vrstici, poslušajo sporočila na pametnih telefonih, spretno rokujejo s tehničnimi napravami, listajo debele brajeve knjige in enakovredno prispevajo v človeško zakladnico znanja ter dosežkov. Podatki kažejo, da slepi med vsemi skupinami ljudi s posebnimi potrebami dosegajo najvišjo izobrazbo!« (Kermauner, 2017, str. 37). Danes družba slepe veliko bolj sprejema medse kot kadarkoli doslej. Še vedno pa o slepih in slabovidnih krožijo predsodki, stereotipna prepričanja in tabuji. Izsledki analize raziskave med slovenskimi učitelji kažejo splošne napačne predstave, preveliko poenostavljanje in posploševanje ter usmerjenost na motnjo. Stališča do slepote in slabovidnosti ter do slepih in slabovidnih je mogoče spreminjati na bolje z večjo količino informacij in izkušenj pri delu s slepimi in slabovidnimi učenci (Žolgar- Jerković, Kermauner, 2006). Sodobna družba je v veliki meri usmerjena storilnostno in vzporedno s tem se pojavlja nevarnost izločanja šibkejših. Tudi slepi in slabovidni so lahko v tem boju uspešni, če so čim bolje opremljeni z znanjem, specialnimi pripomočki in učili ter posebnimi spretnostmi. Posebnega pomena pri tem pa je družba, ki je dobro pripravljena na inkluzijo ljudi s posebnimi potrebami (Brvar, 2010).

Posebne komunikacijske poti za delo s slepimi in slabovidnimi

Brvar (2010) piše, da okvara vida predstavlja za posameznika več izgub hkrati: delno ali popolno izgubo vida, čustvene spremembe ter spremembe kognitivnih funkcij. Okvara vida ima največji vpliv na čutno-zaznavnem področju, močan je tudi vpliv na razvoj motorike. Zaradi manjkajoče povezovalne funkcije vida so slepi in slabovidni vezani na delne konkretne izkušnje, ki upočasnjujejo razvoj in razumevanje pojmov. Da bi se lahko slepi in slabovidni učenci uspešno vključili v izobraževalni proces in dosegli enak standard znanja kot njihovi vrstniki, potrebujejo:

- primerne komunikacijske poti in oblike dela,
- uporabo specialnih pripomočkov in učil,
- specialna znanja in tehnike (Brvar, prav tam).

Po Brvarju (2010) je delo s slepim oziroma slabovidnim učencem možno po eni izmed naslednjih komunikacijskih poti:

- **Komunikacijska pot za slepe** upošteva več dejavnikov: izkušnje slepih in njihove predstave o prostoru in svetu so pogosto nepopolne ali izkrivljene; slepota omejuje celostno čutno zaznavo, saj imajo slepi težave pri posploševanju in sintezi pojmov; slepi so omejeni pri spremljanju dinamičnih procesov in pojavov; slepota lahko oteži ali onemogoči doseganje ciljev, kar lahko povzroča čustvene težave; slepi učenec potrebuje pristop z upoštevanjem vseh preostalih zaznavnih poti ter praktično uporabo specialnih znanj.
- **Komunikacijska pot za slabovidne**: Pri delu s slabovidnim učencem mora učitelj upoštevati stopnjo prizadetosti vida, vrsto okvare vida in druge spremljajoče dejavnike. Slabovidnost je posledica različnih okvar vida in jo delimo na lažjo in težjo slabovidnost. Spremljajo jo še drugi pojavi, ki jih mora učitelj upoštevati: bleščanje, očesni pritisk, nevarnost odstopa mrežnice, zoženo vidno polje, barvna slepota. Odvisno od posamezne okvare so možne prilagoditve: povečala, povečan tisk, osvetlitev/zatemnitev učnega mesta, daljši čas opazovanja, generalizacija vsebin.
- **Kombinirana komunikacijska pot:** uporabljamo jo pri zelo slabovidnih in slepih učencih z minimalnim ostankom vida.
- Slepi in slabovidni učenci potrebujejo tudi **specialna znanja:** pomagajo jim nadomestiti izpad vida s preostalimi čutili. Med specialna znanja sodijo: opismenjenost v brajici in grafični pisavi, orientacija in mobilnost, usvajanje socialnih veščin, aktivnosti za ohranjanje preostalega vida, delo z zvočno knjigo, obvladovanje sredstev komuniciranja, uporaba posebnih pripomočkov (snemalnik, diktafon, zvočni kalkulator, elektronska povečala) (Brvar, 2010).

Zgodnja obravnava slepih in slabovidnih otrok

Prva tri leta otrokovega življenja so odločilnega pomena za ves njegov nadaljnji biološki, telesni, kognitivni in socialni razvoj ter razvoj osebnosti. Otrok s posebnimi potrebami pa potrebuje celo

vrsto dodatnih spodbud, da bo lahko že od rojstva dalje svoj primanjkljaj postopoma kompenziral (Kobal-Grum in Kobal, 2006). Zgodnja obravnava je sklop storitev različnih strok, namenjenih zelo majhnim otrokom in njihovim staršem. Namen zgodnje obravnave je:

- zagotoviti nemoten osebni razvoj otrok,
- opolnomočiti družine,
- socialno vključevati otroke in družine v širši družbeni kontekst.

V zgodnjo obravnavo so vključeni dojenčki in predšolski otroci ter deloma tudi šolski otroci, pri katerih je ugotovljeno tveganje za razvoj posebnih potreb, ki lahko ogrozijo njihov razvoj. Zgodnjo obravnavo je treba začeti čim prej, najbolje takoj, ko so odkriti dejavniki tveganja oziroma takoj po rojstvu otroka. V zgodnji obravnavi sodelujejo različni strokovnjaki: pediatri, fizioterapevti, delovni terapevti, logopedi, medicinske sestre, psihologi, specialni pedagogi, socialni delavci, odvisno od otrokovih potreb. Potrebno pa je poudariti, da zgodnja obravnava temelji na celostnem pristopu k otroku in ga ne deli na medicinski, psihološki, socialni, pedagoški del (Kobal-Grum in Kobal, 2006). Zgodnje odkrivanje slepote in slabovidnosti pri otroku lahko odločilno vpliva na njegov celostni razvoj. Takoj ob odkritju okvare vidne funkcije je treba vzpostaviti tesno sodelovanje med starši in strokovnimi ustanovami za oskrbo in izobraževanje slepih in slabovidnih otrok (Koprivnikar, 2006). V državah Evropske unije in tudi pri nas se zavzemajo za zgodnje odkrivanje in obravnavo, ki predstavljata temelje za možnosti čim bolj zgodnjega in uspešnega vključevanja otrok s posebnimi potrebami – med njimi seveda tudi slepih, slabovidnih in otrok z okvaro vidne funkcije – v izobraževalni sistem in širše družbeno okolje. V Sloveniji je bil 14. 7. 2017 sprejet Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami (ZOPOPP). Začetek veljavnosti zakona je bil 12. 8. 2017, začetek uporabe pa 1. 1. 2019. Zakon ureja celostno zgodnjo obravnavo otrok s posebnimi potrebami in otrok z rizičnimi dejavniki v predšolskem obdobju. Celostna zgodnja obravnava otrok s posebnimi potrebami in otrok z rizičnimi dejavniki obsega obravnavo otroka in njegove družine v predšolskem obdobju z namenom, da se zagotovi in spodbudi otrokov razvoj, okrepi zmogljivost družine ter spodbudi socialna vključenost družine in otroka (1. člen ZOPOPP).

Izdelava tipne igrače po zasnovi pravljice Muce Copatarice za slepega in slabovidnega otroka – primer dobre prakse

V Realki, kjer se vsa leta posvečamo kakovosti izobraževanja, smo se odločili, da izdelamo Muco Copatarico, na kateri lahko slepi otrok vadi slačenje in oblačenje, zapenjanje gumbov, hkrati pa spozna Muco Copatarico v skoraj da naravni človeški velikosti. Material in pripomočki, ki smo jih uporabili pri izdelavi tipnega lika Muca Copatarica:

- obdelana ovčja volna,
- bombažno blago z belimi pikicami na rdeči podlagi,
- umetno krzno črne barve,

- bela čipkasto-bombažna srajčka,
- svetlo rjavo kratko dekliško krilo, rokavice, belo bombažno blago, rdeče blago z rdečimi srčki,
- ježeki,
- sukanec in šivalna igla, šivalni stroj,
- beli, rumeni, črni, zeleni papir,
- kartonke,
- svinčniki, flumastri,
- škarje,
- olfa nož,
- pištola in lepilo za vroče lepljenje,
- Mekol lepilo.

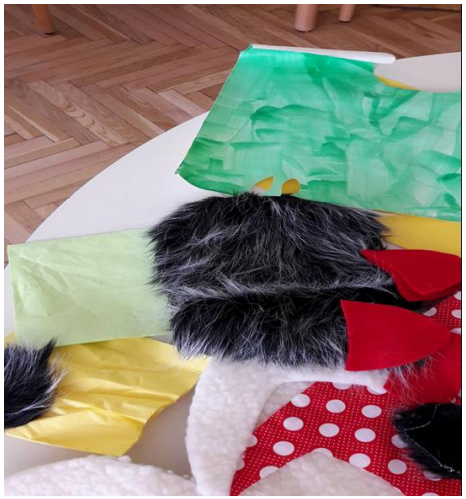

Slika 1: Potreben material za izdelavo Copatarice
Vir: Lasten

Potek dela

Najprej smo se lotili izdelave podobe Muce Copatarice. S pomočjo šablon, ki smo jih predhodno izdelali iz kartona, smo iz obdelanega ovčjega blaga izrezali podobo muce. Blago smo s toplim lepilom prilepili na kartonsko podlago. Nato sem se lotili izdelovanja glave. Iz črnega blaga smo naredili notranje uho, za zunanje uho smo uporabili umetno krzno črno-bele barve in jih z lepilom prilepili na šablono. Nato smo začeli z izdelavo oči. Na rumen papir smo prilepili notranje zeleno-črno oko, oblikovali trepalnice in obrvi in vse prilepili z vročim lepilom, nato smo izdelali še smrček. Ves postopek smo ponovili tudi na drugi strani. Če muco obrneš, je na drugi strani popolnoma enaka, ko ni oblečena v oblačila. Potem je sledil trup. Šablono smo nastavili na rdeče pikčasto blago in naredilo oris. Blago smo po orisu izrezali in ga z Mekol lepilom prilepili na prilepljeno volno na kartonu. Počakali smo 10 minut, da se je lepilo strdilo ter nato smo nadaljevali z nogami muce. Nog nismo oblekli v blago, saj smo muco kasneje oblekli v zimske rokavice, ki ponazarjajo njene šapice. Nato smo naredili še roke, ki smo jih prilepili na trup. Na rokave smo ji prilepili rdeča trakova.

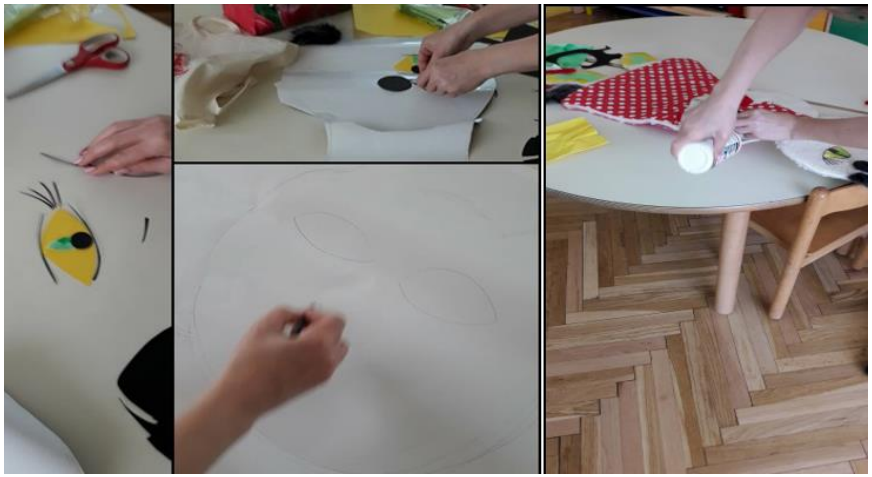

Slika 2: Pripravljene skice za izrezovanje in lepljenje

Vir: Lasten

Slika 3: Slečena Copatarica

Vir: Lasten

Odločili smo se, da bo muca Copatarica na eni strani imela žep za copatke, da bo lahko otrok tudi potipal, kje so shranjeni copatki, ki jih otroci pozabijo pospraviti. Na drugi strani pa je muca narejena tako, da jo lahko otrok sleče in nazaj obleče s pomočjo pritrjevanja z ježki. Oblečeno ima belo srajco, svetlo rjavo krilo in na nogah ima rokavice, ki ponazarjajo šapice s copatki. Otroci, ki slišijo zgodbo, si največkrat zapomnijo tudi to, da ima Copatarica mašno, zato smo jo tudi pritrdili na strani, kjer se lahko muca obleče/sleče in je snemljiva z ježkom.

Slika 4: Pritrjevanje ježkov na muco

Vir: Lasten

Muca Copatarica uči otroke pospravljanja copatk. Iz blaga smo zašili majhno torbico za copatke, zašili pa smo tudi majhne copatke, ki so v mucini vrečki, ki jo ima okoli vratu.

Slika 5: Šivanje copat in mucine vreče
Vir: Lasten

Z narejeno tipno muco Copatarico si lahko med izvajanjem učne ure pri otrocih v starostnem obdobju od 2 do 6 let zelo pomagamo. Slepi in slabovidni otrok ima možnost po prebrani pravljici Muco Copatarico tudi potipati. Seznani se z ušesi, usti, smrčkom, rokami, nogami. Ker je muca oblečena s pritrdilnimi ježki, lahko na njej vadi tudi oblačenje in slačenje. Bela srajčka ima tudi gumbke, tako da otrok lahko vadi tudi zapiranje in odpiranje gumbkov. Ker pa pravljica nosi sporočilo, ima muca na sebi tudi torbico, v kateri skriva copatke, ki jih otroci niso pospravili za sabo. Da bi jih dobili nazaj, ji za to morajo obljubiti, da bodo odslej vedno pospravljali copatke za sabo na mesto, ki je za to določeno.

Slika 6: Prvi dotik Copatarice videčega otroka
Vir: Lasten

Slika 7: Končna muca Copatarica
Vir: Lasten

S tipno igračo se otrok seznani z oblačenjem in slačenjem, tipa različne materiale, iz katerih je narejena. Tipne igrače so izjemnega pomena za otroke s slepoto in slabovidnostjo. Z njihovo pomočjo dobijo informacije, ki jim omogočajo in olajšajo razumevanje predstavljenega. Tako pridejo do boljših predstav o predmetih in pojavih, istočasno pa razvijajo tudi tip in finomotoriko. V kombinaciji s pravljico pa tipne igrače slepim in slabovidnim pomagajo osmisliti besedilo in jih motivirajo za nadaljnje branje še drugih tipnih slikanic.

ZAKLJUČEK

V procesu načrtovanja in izdelave tipne igrače oz. pravljičnega lika smo skušali čim bolj upoštevati smernice za izdelavo tipnih igrač. Upoštevali smo jasnost, izdelali smo preprost prikaz in naredili tipnega na njej vse, kar predšolski otrok tekom igranja oz. branja spoznava. Izbrali smo takšne materiale, s katerimi smo se čim bolj približali naravnemu stanju oz. stvarni podobi. Pri tem smo pazila, da si otrok ne bi poškodoval blazinic, da je igrača varna za otip. Uporabili smo rdeče blago, saj večina otrok razloči močne barve. Pri upodobitvi te živalske podobe smo bili pozorni tudi na to, da smo prikazali vse roke in noge. Tipno muco otrok lahko sleče, obleče, pospravi vanjo majhne copatke, saj ima okoli vratu nameščeno tudi torbico. Muca je v naravni velikosti povprečnega 4-letnika, v dolžino meri 100 cm. Uporabimo jo lahko pri jezikoslovju, družboslovju, naravoslovju, glasbi in postavljanju hišnih pravil. Muco smo odnesli tudi v skupino videčih otrok in so jo takoj začeli tipati, mnogi so jo slekli in nazaj

oblekli, nekateri so vadili zapiranje gumbkov. Igračo je potipal tudi slaboviden otrok in bil nad njo navdušen.

Izdelano Copatarico smo podarili Zavodu CIRIUS Kamnik z namenom didaktičnega pripomočka za slepe in slabovidne otroke.

Viri in literatura

1. Brvar, R. (2010). Dotik znanja – Slepi in slabovidni v inkluzivni šoli. Ljubljana: Modrijan založba.
2. Brvar, R. (2014). Z igro do učenja. Ljubljana: Založba MATH.
3. Kermauner, A. (2009). Tipne slikanice za slepe. Otrok in knjiga, 36, 85–91.
4. Kermauner, A. (2009). Na drugi strani vek (Opis prvoosebne fenomenološke raziskave – kako je biti slep). Ljubljana: Študentska založba.
5. Kermauner, A. (2017). Razmišljanje o izobraževanju slepih in slabovidnih. V Brodnjak,
6. Koprivnikar, K. (2006). Okvare vida in zgodnji razvoj otrok. V Kobal Grum, D., Kobal B. (ur.), *Zagotavljanje enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje slepih in slabovidnih otrok v Sloveniji* (str. 115–152). *Ljubljana: DEMS.*
7. Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 2015. Pridobljeno s http://www.zrss.si/pdf/Kriteriji-motenj-otrok-s-posebnimi-potrebami.pdf.
8. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. (2015). Pridobljeno s http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_predsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/izobrazevanje_otrok_s_posebnimi_potrebami/.
9. Pravilnik o postopku usmerjanja otrok s posebnimi potrebami. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Pridobljeno s https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2003-01-2704/pravilnik-o-postopku-usmerjanja-otrok-s-posebnimi-potrebami.
10. Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami (ZOPOPP). Uradni list RS 41/2017. Pridobljeno s
11. https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2017-01-2065.
12. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Pravno-informacijski sistem. 2000. Pridobljeno s http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2062.
13. Zavod za šolstvo RS. (2015). Usmerjanje otrok s posebnimi potrebami. Pridobljeno s http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_predsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/izobrazevanje_otrok_s_posebnimi_potrebami/.
14. Žolgar Jerković I., Kermauner A. (2006). Poznavanje slepih in slabovidnih učencev – pot do ustrezne obravnave. Sodobna pedagogika, posebna izdaja/2006, 376–393.

Potujmo v Čudežno deželo

MILENA GOBEC, *dipl. vzg.*
milency@gmail.com

Povzetek: Ker je letos leto Ele Peroci, smo tudi v vrtcu tekom šolskega leta 2021/2022, dali poudarek na njenih delih. Predstavila vam bom eno izmed tem, ki smo jih letos izvedli v skupini, kjer delam z otroki, starimi 2–3 leta. Tematski sklop temeljni na slikanici Nina v čudežni deželi. Namen je bil, da otroci spoznajo pisateljico Elo Peroci, ki se je rodila v našem kraju, ter se srečajo z njenimi literarnimi deli. Cilji so bili zastavljeni glede na posamezna področja iz kurikula. Bili so prilagojeni željam in interesom otrok ob tem pa so bile upoštevane individualne posebnosti posameznikov.

Ključne besede: Ela Peroci, kurikulum, dejavnosti, 1 starostno obdobje, branje, govor

Abstract: Since this year is the year of Ela Peroci, we emphasized her work in the kindergarten during the school year 2021/2022. I will introduce you to one of the topics we carried out this year in a group where I work with children aged 2-3 years. The thematic set is based on the picture book NINA IN THE WONDERLAND. The purpose for the children was to meet the writer Ela Peroci, who was born in our hometown, and to find out about her literary works. The goals were set according to individual areas from the curriculum. They were friendly to the wishes and interests of children, while the individual characteristics of individuals were also taken into account.

Keywords: Ela Peroci, curriculum, activities, 1st age group, reading, speech

Slika 1: Leto Ele Peroci v Rogaški Slatini
Vir: Lasten

UVOD

Letos je leto Ele Peroci, zato sem želela otrokom predstaviti pisateljico, ki se je rodila v našem kraju, hkrati pa jim pripraviti pester izbor dejavnosti in aktivnosti, preko katerih bi spoznali njena dela, ter se ob tem razvijali in učili. Otrokom najbolj približaš besedila, kadar se vživiš v pripovedovanje/branje in dobesedno v oddelku »živiš« temo, ki jo obravnavaš. Otroci so imeli povsod po igralnici kotičke in aplikate, ki so predstavljali Elo ali kakšno njeno delo, ki smo ga obravnavali.

Pomen branja v predšolskem obdobju

Branje knjig je v našem delu sveta del kulturne tradicije. Veliko raziskav kaže, da so otroci, ki so bili deležni branja, v šoli uspešnejši. Da zadostimo cilj, da branje vpliva na usvajanje jezika in bogatenje besednega zaklada, je pomembno, da otroku beremo kakovostna besedila. Izberemo knjige, ki so vsebinsko zanimive, vznemirljive in so napisane v razumljivem jeziku z bogatim besediščem, primernim otrokovi razvojni stopnji (Knaflič, 2012). Branje ima na otroka velik vpliv, pri tem pa je pomembno, kakšno je to branje. Branje, pri katerem otrok samo posluša in je pasiven, ni učinkovito. Pomembno je, da pri branju poteka dialog vzgojitelj – otrok, pri čemer poteka pogovor in se prepletajo faze branja in pogovora, posledično pa postaja otrokov govor bogatejši in samostojnejši (Dolinšek Bubnič, 1999). Bralni ritual naj nudi otroku možnost za doživljanje različnosti otroškega pogleda na svet (Saksida, 2012).

Ko beremo ali pripovedujemo, to storimo s celim telesom. Otrok spremlja našo besedno in nebesedno komunikacijo. Pri branju se bralec nasmeji, spremeni glas, začudi, čudno pogleda, zamaha z roko … Pri tem je ključnega pomena očesni stik z otrokom (Dolinšek Bubnič, 1999).

Kaj je slikanica?

Slikanica je knjiga, ki povezuje ilustracijo in besedilo v enovito celoto (Haramija in Batič, 2013). Razvojne funkcije, po katerih se otrok odziva na slikanico:

- Rokovanje s slikanico: otrok lista slikanico – obrača strani, slikanico drži v roki pravilno obrnjeno, jo gleda,
- odzivanje na odraslega, ki postavlja vprašanja,
- ilustracije: otrok kaže na slike in zastavlja vprašanja, se na sliko odzove z nebesedno komunikacijo,
- odrasel interpretira zgodbo otroku,
- otrokova interpretacija na vsebino,
- poustvarjanje vsebine (Haramija in Batič, 2013).

V skupini so potekale pestre dejavnosti iz šestih področij Kurikula, ki so se tekom izvajanja prepletala.

Slika 2: Obravnavana dela Perocijeve
Vir: Lasten

Jezik

Cilja:

- Otrok razvija sposobnost miselnega in čustvenega sodelovanja v literarnem svetu.
- Otrok ob knjigi doživlja ugodje, veselje, zabavo, povezuje estetsko in fizično ugodje ter pridobiva pozitiven odnos do literature (Kurikulum za vrtce, 1999).

Dejavnosti:

Otroci v skupini na splošno zelo radi poslušajo branje in pripovedovanje ob slikanicah in tudi Nina v Čudežni deželi jih je pritegnila. Pozorno so jo poslušali in že po prvem branju so, z mojo pomočjo, obnovili vsebino ob ilustracijah. Vedno najprej otrokom preberem slikanico, šele nato jim pokažem ilustracije. Iz ilustracij naredim večje aplikate, katere otroci potem razvrščajo v zaporedje, kakor si sledijo dogodki v knjigi. Ob njih pripovedujejo. Kasneje jih tudi prilepimo na pano, da si jih lahko otroci tekom dneva po želji ogledajo. Opazila sem, da so se otroci večkrat ustavljali ob panoju ter se ob ilustracijah pogovarjali. Otroci so si ob tem širili besedni zaklad. Predstavila sem jim tudi pisateljico Elo Peroci. Njeno fotografijo smo prilepili na vidno mesto. Otroci so si zapomnili, da je Ela napisala knjigo o Nini. Otroci so ob koncu teme samostojno pripovedovali vsebino slikanice.

Otroci so sedeli na kaširani goski ter ob tem pripovedovali, kam bi poleteli z njo:

K:« Na goski sem. Sem šla v deželo. Ono čudežno. Sem vidla tam eno punčko. Nina je bla.«

S:« Sem na goski. V Čudežno deželo sem šla. Tam je blo še več gosk. Je blo super. Nisem se izgubila v rožicah. Pa pila sem iz skodelice, ni bla velika. Ela Pejoci je to pisala.Tisto knjigo veš, ko je bla Nina tam v Čudežni deželi.«

Z:« Na goski sem. Sem šla v Čudežno deželo. Je bla tam Nina tudi. Sem šla po stopničkah. Niso ble velike. Pa čaj sem pila. Bla mala šalčka.«

Slika 3: Igra s kaširano gosko
Vir: Lasten

Gibanje

Cilj:

- Sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja (hoja, tek, skoki, poskoki …) (Kurikulum za vrtce, 1999).

Dejavnosti:

Otroci so gibalno aktivni in spretni. Radi sodelujejo pri gibalnih igrah. Naučili smo se novo gibalno igro Nina in gos. Navodila so sledeča: Nina teka po travniku in nabira rože, ko zakličem GOS, se ustavi in gleda v zrak (jo išče). To se večkrat ponovi. Igro smo spreminjali tako, da je Nina ob glasbi plesala, ko ni bilo glasbe, je »iskala gos v zraku«; ob igranju na boben je Nina poskakovala, ko ni bilo igranja, je obstala in po zraku gledala, kje je gos … Tako smo igro spreminjali in dodajali različne gibalne motive. Ž

Družba

Cilj:

- Otrok spoznava, da morajo vsi ljudje v družbi pomagati in sodelovati, da se lahko dobro počutimo (Kurikulum za vrtce, 1999).

Dejavnosti:

Igrali smo se socialno igro Goska, kdo te jezdi? Otroci sedijo v krogu, enega izštejemo in je gos. Postavi se v sredino kroga na kolena, glavo skrije med dlani. Otroci me pozorno opazujejo. Tisti otrok, ki ga pokažem, vstane in gre do gosi ter jo vpraša: »Goska, kdo te jezdi?. Gos na podlagi glasu ugiba, kateri otrok jo »jezdi«. Otrok, ki je »jezdil« gos, je naslednja goska. Nekateri otroci so imeli težave pri ugibanju prijateljev, spet drugi so takoj uganili, kdo je prišel do njih. Igrali smo se tudi igro, ob kateri pojemo besedilo: Eno belo gosko imam. Komu, komu naj jo dam? Eno belo gosko imam, in jo _____ dam. Otrok ima v rokah majhno gos, ko zapojemo ime določenega otroka, se ta vstane in jo preda prijatelju.

Matematika

Cilja:

- Otrok klasificira in razvršča.

– Otrok spoznava velikostne odnose (Kurikulum za vrtce, 1999).

Dejavnosti:

Na področju matematike je bil poudarek na velikostnih odnosih: velik-majhen. Večina otrok je ob zaključku teme ločilo velike in majhne predmete. Razvrščali smo različne predmete in igrače glede na določene kriterije: po barvi, velikosti. Opazila sem, da so tudi na prostem začeli iskati velike in majhne predmete: listke, kamenčke. Večkrat so omenjali, da v Čudežni deželi pa je vse majhno kot Nina. Za igro so imeli na voljo tudi različne didaktične igre: sestavljanke na temo Čudežne dežele, igra Spomin in Iskanje parov, sličice z majhnimi in velikimi predmeti, nalepke s predmeti različnih velikosti (velike predmete so nalepili v veliko hišo, majhne v majhno hišo).

Slika 4: Didaktične igre s področja velikostnih odnosov
Vir: Lasten

Narava

Cilj:

– Otrok odkriva, spoznava in primerja živo in neživo naravo.

Dejavnosti:

Na začetku teme smo si ogledali gos, kako izgleda, kakšna je, jo opisovali, si njeno fotografijo prilepili na pano, poslušali njeno oglašanje. Spoznali smo rožo tulipan. Na sprehodu smo opazovali, kje je visoka in kje nizka trava ter se pogovarjali o tem, kje bi se lahko Nina izgubila in kje ne.

Umetnost

Cilj:

– Spodbujanje radovednosti in veselja do umetniških dejavnosti, umetnosti in različnosti (Kurikulum za vrtce, 1999).

Dejavnosti:

Izdelali smo si veliko kaširano gos, katero so otroci lahko jezdili. Izdelali smo lutko Nino, katero so animirali v kotičku Čudežna dežela, ki smo jo okrasili z različnimi rožami ter filcem, ki so ga pobarvali otroci. Na prostem pod senco dreves smo si ogledali kamišibaj Nina v Čudežni deželi. Naučili smo se pesmico Potovanje v deželo Balalaj (M. Voglar) in plesali oblečeni v oblačila iz časopisnega papirja v naši Čudežni deželi.

Slika 5: Dejavnosti, povezane z umetnostjo

Vir: Lasten

Metode dela

Temeljna metoda učenja je bila igra. Metode dela so bile prilagojene razvojnim značilnostim otrok, ob tem pa so bile upoštevani njihove individualne razlike. Pomembno je aktivno učenje otrok ter metode raziskovanja, opazovanja, demonstracije, pogovora, poslušanja, pripovedovanja …

ZAKLJUČEK

Tekom teme so se otroci seznanili s pisateljico Elo Peroci, ki se je rodila v Rogaški Slatini. Približali smo jim tudi druga njena dela: Moj dežnik je lahko balon, Muca Copatarica, Hišica iz kock. Cilji, ki so bili zadani, so bili uresničeni. Najbolj pomembno pa je, da so se otroci ob tem zabavali, da so bili nasmejani ter so se hkrati tudi nekaj novega naučili. Ves čas je bilo poskrbljeno za prijetno klimo, poslušali smo otroke ter določene dejavnosti izvedli na njihovo željo večkrat, kot je bilo prvotno planirano. Pomembno je tudi, da so otroci imeli dovolj časa, da so se lahko vživeli v dejavnosti ter da so imeli na voljo pester izbor materialov ter didaktičnih sredstev.

Viri in literatura

1. Dolinšek Bubnič, M. (1999). *Beri mi in se pogovarjaj z mano: strokovni priročnik za kreativno uporabo otroških slikanic*. Ljubljana: Epta
2. Haramija, D., Batič, J. (2013). *Poetika slikanice.* Murska Sobota: Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc.
3. Knaflič, L. (2012). O pomenu branja za otrokov razvoj. *Otrok in knjiga*, 44-48.
4. *Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
5. Saksida, I. (2012). *Ustvarjalna obravnava književnih in drugih besedil v vrtcu in šoli.* Univerza v Ljubljani. Pedagoška fakulteta. Pridobljeno s 13293127204f3bb3d0d4f09_Igor_Saksida.docx (live.com)

Slikanica o Muci Copatarici kot motivacija za številne dejavnosti v vrtcu

ALJA GODEC LEKŠE, *vzgojiteljica, prof. zgod. in slov.*
aljagodec@gmail.com

Povzetek: Pravljica o Muci Copatarici je zelo priljubljena med starši in vzgojitelji v vrtcu kot pomoč pri navajanju otrok k samostojnosti, skrbnosti in redoljubnosti. V oddelku 2–3 leta sem pri nekaterih otrocih opazila, da ob omembi pravljičnega lika muce Copatarice kažejo veselje in hkrati strahospoštovanje, saj jim le-ta odnese copate, če jih ne pospravijo. Za obravnavo učnega sklopa V vrtcu z muco Copatarico, sem se odločila, ker sem otrokom želela lik muce Copatarice približati, da bi jo sprejeli za svojo in bi postala njihova prijateljica, hkrati pa bi jih spodbujala na poti k čim večji samostojnosti. V članku, ki sledi, sem na kratko opisala, kako mi je zgodba o muci Copatarici služila kot izhodišče oz. motivacija za dejavnosti s področja gibanja, umetnosti, jezika, družbe, narave in matematike v oddelku 2–3 leta starih otrok.

Ključne besede: muca Copatarica, motivacija, vrtec, jezik, matematika, narava, gibanje, družba, umetnost

Abstract: The story of the Slipper Keeper Kitty is very popular among parents and kindergarten teachers as help to teach children independence, care and tidiness. In the class of 2 to 3-year-olds I noticed that the mention of the story character of the Slipper-Maker Cat invokes joy in some children as well as reverence, because she takes their slippers away if they do not put them away. I decided to develop the learning unit At kindergarten with the Slipper-Maker Cat, because I wanted to bring her character closer to the children so they would take her for their own and she would become their friend all the while encouraging them on their way to independence. The following article shortly describes how the story of The Slipper-Maker Cat served me as the starting point and motivation for activities in the field of movement, Arts, language, society, nature and Maths in the 2 to 3-year-old class.

Keywords: Slipper Keeper Kitty, motivation, kindergarten, language, Maths, nature, movement, society, Arts

UVOD

V letu 2022 obeležujemo 100. obletnico rojstva slovenske otroške pisateljice Ele Peroci. Prav tako v tem letu 65 let slavi tudi njena najbolj znana in priljubljena med pravljicami, to je Muca Copatarica. V vseh letih svojega obstoja je zgodba o prijazni in skrbni muci Copatarici našla dom skoraj v vsaki družini z otroki, največkrat kot zgled urejenosti otrokom in pomoč mamam, ki iščejo različne načine, kako svoje otroke naučiti redoljubnosti, skrbnosti in še veliko drugega. Lik muce Copatarice v domove ne vstopa samo v različnih oblikah slikanice, zvočne pravljice, ampak tudi v obliki lutke in didaktičnih igrač, kot so igra spomin, domino, sestavljanke itd. Prav tako je lik muce Copatarice odlična vzpodbuda otrokovega razvoja in pomoč vzgojiteljicam in vzgojiteljem v vrtcu, kjer je poleg tega, da se otroci v oddelku počutijo varno in udobno, pomembno tudi to, da jih navajamo na vsakodnevno rutino in samostojnost ter z izvajanjem različnih dejavnosti dosegamo cilje iz različnih področij kurikula.

V vrtcu z muco Copatarico

Za obravnavo sklopa V vrtcu z muco Copatarico sem se odločila, ker sva s sodelavko, vzgojiteljico predšolskih otrok, od začetka vrtčevskega leta otroke navajali na samostojno obuvanje, sezuvanje in pospravljanje copat. S pravljico sva želeli otroke spodbuditi k redoljubnosti, prepoznavanju in skrbi za svoje copate, kar nama je tudi zelo dobro uspelo, saj je večina otrok že poznala zgodbo o muci, ki odnese copate, če jih ne pospravimo.

Za čas trajanja sklopa sva si zastavili številne cilje z različnih kurikularnih področij, ki sva jih nato dosegli z izvedbo različnih dejavnosti. Nekatere sva seveda, bodisi zaradi usvajanja dnevne rutine ali želje otrok, izvajali večkrat oz. vsakodnevno.

Cilji, ki sva si jih zastavili:

Gibanje:

- uvajanje otrok v igre, kjer je potrebno upoštevati pravila,
- razvijanje koordinacije, ravnotežja in skladnosti gibanja.

Jezik:

- doživljanje veselja ob poslušanju literarnega dela,
- učenje samostojnega pripovedovanja.

Umetnost:

- poslušanje in prepevanje pesmi Ni copatka,
- igra vlog z lutko Muce Copatarice,
- ustvarjanje (barvanje hiše muce Copatarice, šivanje copat).

Narava:

- spoznavanje živali (muce),
- spoznavanje lastnosti različnih snovi in tekočin (zemlja, mivka, voda …).

Družba:

- sledenje navodilom in skrb za svoje stvari,
- spoznavanje poklica šivilje.

Matematika:

- spoznavanje izrazov za opisovanje položaja predmetov (na, v, pred …),

– klasificiranje in razvrščanje (po barvi, po obliki, po velikosti),
– raziskovanje prostora.

Ker pa je namen tega članka predstaviti primere dobrih praks, bom nekatere dejavnosti, ki sva jih izvedli, tudi podrobneje predstavila in opisala.

Primer dobre prakse – dejavnosti s področja umetnosti

Cilji:

– igra z lutko muce Copatarice; spodbujanje ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev in prostora; ustvarjanje z različnimi materiali (šivanje copatk).

Opis: Ko sem otrokom prvič prebrala pravljico, je niso poslušali, zato sem naslednji dan pričela drugače. Predstavila sem jim lutko muce Copatarice, katero so zelo hitro vzljubili in postala je nepogrešljiv član našega oddelka. Zelo hitro so ugotovili, da ima rada red, predvsem pa zložene in pospravljene copate. Tudi ona si je obuvala in sezuvala copate, zato so poskušali tudi sami. Vključevali smo jo v različne dejavnosti, v katerih je otroke zelo motivirala. Kot zelo dobra dejavnost se je izkazala čarobna vreča, v katero smo pospravili vse copate, tudi mucine. Vsak otrok je nato iz vreče izvlekel copat in raziskal, čigav je. Ko mu je to uspelo, ga je seveda izročil lastniku, ki ga je skušal čim prej obuti. Igra je bila otrokom tako všeč, da smo jo ponovili, ko smo bili vsi obuti. Preko te dejavnosti so otroci zelo napredovali pri prepoznavanju in skrbi za svoje copate ter postali samostojnejši pri obuvanju in sezuvanju copat.

Po vsakem novem branju pravljice smo se z otroki pogovorili o različnih lastnostih muce Copatarice. Ugotovili smo, da je vsem otrokom zašila raztrgane copate. Poimenovali smo različne pripomočke, ki jih je muca potrebovala za šivanje, nato pa sva otrokom pripravili vezalke različnih barv in copate, izdelane iz lesa, v katere so bile izvrtane luknjice. Pri tej dejavnosti so imeli otroci težave. Vezalke so jim uhajale skozi luknjice, se jim zavozlale itd. Potrebovali so kar precej najine pomoči, vendar je bila to odlična vaja za razvoj drobne motorike prstov.

Slika 1: Pretikanka (šivanje)

Vir: Lasten

Naslednja dejavnost, ki je otroke zelo pritegnila, je bila izdelava in barvanje hiše muce Copatarice. Ob ilustraciji iz slikanice Muca Copatarica smo si skupaj pogledali, kakšna je mucina hiša. Poimenovali smo vse barve in jih poiskali tudi na predmetih v igralnici, nato pa jih je lutka muca Copatarice prosila, če ji pomagajo prebarvati hišo, ki sva jo pripravili. Otroke sva pustili, da so bili čim bolj samostojni. Vključili sva jih tudi v samo pripravo materialov. Večina jih je bila nad barvanjem navdušena in so vztrajali, nekateri otroci pa so imeli težave, ker niso želeli biti umazani. Kljub vzpodbudam, da lahko slikajo tudi s prsti, sta dva otroka dejavnost zapustila. Pri barvanju jih nisva usmerjali in popravljali. Ko sva opazili, da je njihova motivacija začela padati, sva z dejavnostjo zaključili. Sledilo je umivanje rok in pospravljanje prostora, s čimer smo imeli kar precej dela, vendar so v tej dejavnosti otroci resnično uživali.

Slika 2: Barvanje mucine hiše
Vir: Lasten

Dejavnost s področja jezika:
Cilj:
– Ob poslušanju in pripovedovanju pravljice Muca copatarica otrok razvija zmožnost domišljijske rabe jezika, doživlja književno dogajanje in se uči samostojno pripovedovati zgodbice, jih obnavlja in si izmišljuje svoje.
Opis: Sedaj, ko so otroci že zelo dobro spoznali lutko muce Copatarice in jo sprejeli za svojo, sva jim lažje približali tudi pravljico. Izbrali sva zvočno knjigo, ki ob pritisku na gumb ob vsaki ilustraciji odda določen zvok. To je otroke zelo pritegnilo. Ogledovali smo si ilustracije v knjigi, pritiskali na gumbe in prebrala sem jim posamezne dele besedila. Otroke je knjiga vse bolj zanimala in tudi sami so začeli posegati po njej, si ogledovali ilustracije in poslušali različne zvoke. Z dejavnostjo sva nadaljevali tako, da sva pripravili fotokopije ilustracij iz knjige, katere sva kazali otrokom, ti pa so ob njih pripovedovali. Nekaterim je šlo to zelo dobro. Znali so opisati vse ilustracije in si izmislili tudi marsikaj novega, s čimer so zgodbico preoblikovali po svoje. Ugotovili sva, da otroci zgodbo zelo dobro razumejo in ob njej doživljajo ugodje.

Dejavnosti s področja matematike:
Cilji:
- ob iskanju copat se otrok nauči orientacije v prostoru in uporablja izraze za opisovanje položaja predmetov (v, na, pod, za, zgoraj …),

– klasificira, prireja in razvršča (po barvi, po obliki, po velikosti …).

Opis: Spoznavali smo krajevne predloge (v, na, pod …), in sicer tako, da sva iz kartona izdelali copate različnih barv in jih skrili na različna mesta v igralnici. Otroci so začeli iskati copate. Ko so našli copat, smo glasno poudarjali krajevne predloge npr.: ali je bil ta copat v omari, pod mizo itd. Naslednji dan sva pripravili sličice, na katerih so bili narisani copati na različnih mestih, npr.: v predalu, na omari, pod mizo itd. Sličice sva kazali otrokom, oni pa so opisovali, kje se nahaja določen copat. Ob ponovitvi igre iskanja copat v igralnici+, so otroci že sami glasno izgovarjali krajevne predloge. Razumevanje krajevnih predlogov se je z izvedbo te dejavnosti izboljšalo tudi pri razumevanju drugih navodil. Za naslednjo dejavnost, v kateri so otroci prirejali, sva pripravili pare copatk različnih barv z različnimi vzorci (število pik). Otroke sva spodbudili, naj poiščejo po dva enaka copata. Navodila je razumelo le nekaj otrok, ostali pa so si ogledovali copatke in jih pobirali, ne glede na par. Poskusili sva na drug način, tako da sva sami izbrali copat z določenim vzorcem in otroke vzpodbudili, naj poiščejo enakega. Nato jim je šlo bolje. Vsi otroci so našli copat enake barve, več težav pa so imeli z iskanjem enakega vzorca na copatu.

Slika 3: Iskanje parov
Vir: Lasten

Otroci so tudi razvrščali in klasificirali po barvi in številu. Za izvedbo te dejavnosti sva izdelali velike copate iz kartona, v katere sva izrezali luknjice, kamor so otroci vstavljali pokrovčke. Vsak copat sva pobarvali z drugo barvo, nato pa sva otrokom dali škatlo s pokrovčki različnih barv. Najprej sva samo opazovali, kaj bodo počeli. Nekaj otrok je pokrovčke začelo vstavljati v luknjice na copatih po barvah, ostali pa so z njimi zapolnjevali luknjice, ne glede na barvo. Dejavnost smo izvajali nekaj dni zapored in otroci so postopoma razvrščali pravilneje. Barve smo tudi poimenovali. Opazili sva, da je kar večina otrok ugibala, katera barva je katera, le nekaj pa jih je barve dejansko ločilo med seboj in znalo poimenovati.

Slika 4: Razvrščanje pokrovčkov po barvah
Vir: Lasten

Dejavnost s področja gibanja in narave:
Cilji:

- izvajanje naravnih oblik gibanja (hoja, tek, plazenje, valjanje …);
- odkrivanje in spoznavanje lastnosti naravnih materialov (mivka, pesek, prst, lubje, mah, listje, voda …).

Opis: Pravljica Muca Copatarica je prav odlična motivacija za izvedbo dejavnosti čutna pot, ki vključuje gibanje in izzove uporabo vseh čutil. Najin namen je bil otroke vzpodbuditi k prepoznavanju in zaznavanju različnih materialov in snovi ter seveda h gibanju. Čutno pot sva v pravokotnih škatlah pripravili na terasi vrtca. Na konec čutne poti sva postavili hišo muce Copatarice, ki so jo otroci izdelali v prejšnji dejavnosti in vanjo zložili njihove copate. Po ponovnem branju pravljice smo z otroki ugotovili, da otroci iz Male vasi zvečer pred spanjem niso pospravili svojih copat in zato jih je odnesla muca Copatarica, ki je doma v gozdu. Odločili smo se, da skupaj poiščemo mucin dom, zato smo se odpravili v gozd, seveda po vnaprej pripravljeni čutni poti. Hodili smo po pesku, lubju, mahu, suhi travi, listju, zemlji, kamnih in prečkali potok (voda). Našli smo mucin dom in v njem tudi svoje copate. Večini otrok je bil občutek različnih materialov všeč in so na čutni poti zelo uživali. Dva otroka pa nista želela sezuti nogavičk, kljub vzpodbudam. Otrokom sva pustili, da so se samostojno premikali od enega materiala do drugega, pri nekaterih so se zadržali dlje, pri drugih manj. Vsekakor pa je bilo videti, da zelo uživajo, kako jim sipki materiali polzijo med prsti. Naravne materiale so zaznavali najprej z dotikom nog, nato pa tudi rok. Ves čas sva skrbno pazili, da materialov niso nosili v usta. Dejavnost ocenjujem kot zelo uspešno, saj so otroci zelo uživali pri raziskovanju naravnih materialov.

ZAKLJUČEK

Tematski sklop V vrtcu z muco Copatarico ocenjujem kot uspešen predvsem z vidika napredovanja otrok v samostojnosti, razumevanju navodil in doživljanju ugodja ob priljubljenem otroškem literarnem delu. Muco Copatarico sem otrokom približala postopoma in na nevsiljiv način, da se je ne bi kdo prestrašil, saj v zgodbi nekaterim

otrokom odnese copate. Prav tako sem tudi od odraslih večkrat slišala, da če otrok nečesa ne pospravi, pride muca Copatarica in odnese. Pravljica nam je služila kot odlična motivacija na vseh področjih dejavnosti in kot pomoč pri pripravi spodbudnega učnega okolja. Otroci so se preko različnih dejavnosti naučili prepoznavati svoje stvari, biti skrbni, samostojni, se učili osnov matematike, prepoznavali barve, urili drobno motoriko prstov, spoznavali naravne materiale in še veliko drugega. Lik muce Copatarice so otroci vzljubili, sprejeli za svojega in preko zgodbe ugotovili, da sta skrbnost in redoljubnost odlični vrlini.

Viri in literatura

1. Peroci, E. (1957). *Muca Copatarica*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
2. Bahovec, Eva D. (2016). *Kurikulum za vrtce: Predšolska vzgoja v vrtcih.* Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
3. Marjanovič Umek, L., idr. (2010). *Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce.* Maribor: Založba Obzorja.
4. Hodnik Čadež, T. (2004). *Cicibanova matematika* (priročnik za vzgojitelja). Ljubljana: DZS.
5. *Hišica iz besed Ele Peroci* (Delo). Pridobljeno s spletne strani https://www.delo.si/magazin/zanimivosti/hisica-iz-besed-ele-peroci/.

Mesec z Elo Peroci

JASMINA JOGIĆ, *dipl. vzg.*
lina.jogic@gmail.com

Povzetek: V vrtcu vzgojiteljice nimamo z zakonom določenega načrta dela, kar pomeni, da imamo osnovo za delo Kurikulum za vrtce, iz katerega izhajamo. Od vzgojiteljice do vzgojiteljice je odvisno, katere knjige izbiramo in prebiramo otrokom. Ker je v današnjem času na voljo ogromno različnih knjig, je naloga pedagoških delavcev, da že v predšolskem obdobju poskrbimo za kakovostne knjige, kot so knjige Ele Peroci, ki otrokom ponudijo različne vsebine. Na ta način bogatimo otrokovo domišljijo in mu s pravljicami naredimo otroštvo bolj polno in čarobno.

Ključne besede: pravljica, ljudska pravljica, klasična pravljica, sodobna pravljica, dejavnosti

Abstract: We do not have a statutory work plan in the kindergarten, which means that we have a basis for the work Curriculum for Kindergartens, from which we start. From educator to educator, it depends on which books we choose and read to children. Since there are so many different books available today, it is the task of pedagogical staff to provide quality books in the preschool period, such as books by Ela Peroci, which offer children different content and thus enrich the child's imagination and make him a child with fairy tales. more full and magical.

Keywords: fairy tale, folk tale, classic fairy tale, modern fairy tale, activities

UVOD

V članku smo obravnavali otroke prvega starostnega obdobja, ki so stari med drugim in tretjim letom, ter vključeni v vzgojno-izobraževalni oziroma vrtčevski proces. Ker je bila naša tema Mesec z Elo Peroci, sem izbrala knjige, ki jih otroci niso poznali. Želela sem, da se z vsebino srečajo prvič, saj sem le na ta način lahko preverila njihovo razumevanje in doživljanje pravljic. Vsakodnevni pogovori, pripovedovanje literarnih besedil, poslušanje branja odraslih oseb, poslušanje različnih pravljic Ele Peroci, ki so preživele skozi generacije otrok, otroci pridobivajo zanimanje za pravljice in drugo literaturo, ter jo sprejemajo kot nekaj pozitivnega. Pri branju in pripovedovanju pravljic je vloga vzgojiteljic zelo pomembna, saj otrokom ne podajamo le pravljice, temveč jim nudimo tudi prvi stik s knjigo. Ob nas čutijo prijetnost, ugodje in varnost. Interes za branje pravljic razvijajo vsakič znova in tako ustvarjajo razpoloženje literarnega besedila. Poleg področja jezika smo še vključili področje narave, odkrivali in spoznavali pojave na nebu, ter spoznavali vremenske pojave in če lahko dežnik uporabimo ob vsakem vremenu.

Pravljica – ljudska, klasična in sodobna

Vsi bi se morali zavedati, kako pomembne so pravljice in kakšno vlogo igrajo v otrokovem življenju. Naša največja, najzahtevnejša in najpomembnejša naloga je ta, da otroka skozi vzgojo pripeljemo na pravo pot in mu pomagamo poiskati smisel v življenju. Skozi pozitivna čustva dobimo moč za razvijanje svojega razuma. Na tej poti imamo pomemben vpliv starši oziroma ljudje, ki za otroke skrbimo, nato sledi vpliv, ki nam ga prinaša kulturna dediščina. Kadar kulturno dediščino otrokom posredujemo na pravi način, smo dosegli želeno in otrokom v predšolskem obdobju jo najboljše in najučinkovitejše predaja književnost (Bettelheim, 1999). Ljudska pravljice in pripovedke so se razvile iz mitov, na ta na ta način smo želeli ljudje ohraniti staro modrost in jo zapustiti prihodnjim rodovom. Če je pravljica vsebovala zahteve številnih ljudi, ki so temeljila tako na zavestnih in nezavednih zahtevah, smo si jo lahko ljudje vedno znova pripovedovali in jo z zanimanjem poslušali. Širile so se z ustnim izročilom, zato so se tudi spreminjale. Začetek pravljic naj bi bil Daljni vzhod, Indija (Tisoč in ena noč). Sledil je Charles Perrault z zbirko najbolj znanih ljudskih pravljic (Pravljice mame Goske). Prav on je prvi zapisal Trnuljčico, Pepelko in Rdečo kapico (Zalokar Divjak, 2002). Med klasične avtorske pravljice bi se lahko uvrstile tiste, ki so nastale do konca druge svetovne vojne. Klasične pravljice so vedno neposredno zgledujejo po folklorni glede na strukturo, motive in teme. To so bivanjske teme in odnosi, vaška pokrajina, naravno okolje, živali in navadno se liki v takih pravljicah ne srečujejo z urbanim načinom življenja. Tudi glavni liki imajo imena in niso poimenovani po poklicu, kot je to značilno za ljudske pravljice. Pogosto ima klasična pravljica tudi standardizirane začetke, kot so nekoč, pred davnimi časi in podobno (Haramija, 2012, str. 16–18). Sodobna pravljica so po književnih likih, zgradbi, temi in motivu

naslanja na ljudske in klasične umetne pravljice, vendar se razvija v smeri individualiziranih karakterjev, natančno določljivega prostora in časa ter tem, ki so vse bolj svobodne. Pripovedovalec praviloma ne nagovarja bralca, ampak se osredotoči na zgradbo samo (Haramija, 2012, str. 18–19).

Dejavnosti po vsebini knjige Moj dežnik je lahko balon – primer dobre prakse

Uvodna dejavnost

Otroke sem povabila, da sedejo na blazine in začela, s pripovedovanjem. Cilj vodene vizualizacije je bil, da otroke popeljem v domišljijski svet in jih s to vodeno vizualizacijo popeljem v pravljico Moj dežnik je lahko balon. Povabila sem jih, naj najprej zaprejo oči in pomislijo, da so na velikem travniku, hodijo po njem in pazijo, da ne pohodijo cvetlic. Okoli njih so velika drevesa in njihove veje se pozibavajo. Nato naj se ozrejo nazaj in zagledajo potok, se mu približajo in v njem zagledajo nekaj rdečega. Kaj je to! Približajo se in ugotovijo, da je tam majhna rdeča žoga, nato pa počasi odprejo oči. Otrokom sem povedala, da bom prebrala pravljico Ele Peroci *Moj dežnik je lahko balon.* Prebrala sem pravljico, sledil je čustveni premor po prebrani pravljici, in počakala sem, da so se doživetja in vtisi poglobili in otroke sem nato povabila v avlo vrtca na jutranje razgibavanje.

Jutranje razgibavanje z dežniki na igrišču in igralnici

Odpravili smo se v avlo vrtca, ki je tudi telovadnica. Vsak otrok je vzel svoj dežnik in sledilo je jutranje razgibavanje. Za otroke je bilo nekaj novega, radi so izvajali vaje z dežnikom. Bilo je sicer nekaj težav, ker so otroci želeli odpirati dežnike. Ko je bilo konec razgibavanja, sem jim povedala, da bomo tudi v igralnici potrebovali dežnike.

Slika 1: Razgibavanje z dežniki
Vir: Lasten

Ko smo se vrnili v igralnico, je vsak odprl dežnik in se ulegel na tla. Začela sem z vodeno vizualizacijo. Otroke sem vmes vprašala: »Kaj opazite, ko letite z dežnikom?« Največ otrok je povedalo, da vidijo rožice in metuljčke, ostali odgovori so bili: »Slišim avto, vidim ptice.« Otroci so tako preko te domišljijske igre razvijali svojo slušno in vidno zaznavo. Vsi otroci so

upoštevali moje navodilo in mižali. Začela sem pripovedovanje pravljice ob slikah. Nekaj otrok je pozorno poslušalo, drugi so se igrali z dežnikom, saj jih je tako prevzel. Pri obnovi ob slikah ni bilo velikega zanimanja. Veliko bolj kot knjiga jih je očaral dežnik. Vrteli so jih, zapirali, se z njimi igrali. Prav zato sem z njimi na hitro obnovila pravljico in jim povedala, da se z dežniki lahko igrajo.

Slika 2: Ponovitev pravljice pod dežniki
Vir: Lasten

Ples z dežniki

Otroci so se začeli igrati in plesati z dežniki, zato sem jim prisluhnila in tako je na njihov interes nastala dejavnost Ples z dežniki. Za poslušanje sem jim dala otroške pesmi. Otroci so z dežniki prosto plesali, jih vrteli na vse načine in pri tem nadvse uživali. Opazila sem, da ta njihov ples ni bil le individualen, ampak se je pojavila tudi igra vlog (otroci so se pogovarjali, se igrali in posnemali Jelko). Ko sem videla, da dejavnost izgublja svoj čar, sem tudi sama vzela dežnik in ga začela opazovati in zibati. Otroci so začeli posnemati moje gibe. Poplesovali smo okoli dežnika in se z njim sprehajali po telovadnici.

Slika 3: ples z dežniki
Vir: Lasten

Likovna dejavnost – poslikava dežnikov

Pri likovni dejavnosti sem opazila, da je večina otrok za poslikavo uporabila rumeno barvo. Uporabili smo akrilne barve, ker so najbolj obstojne. Bili so navdušeni nad ustvarjanjem, kar potrjuje dejstvo, da je vsak otrok dodal nekaj svojega. Nastali so različni dežniki, pisani in enobarvni. Otroci so uporabili domišljijo, tako da jim je bila pravljica nedvomno všeč. V likovnem kotičku pa sem tudi pripravila risalne liste in barvice, tako da so lahko risali po vsebini pravljice. Opazila

sem, da je ena od deklic narisala Jelko z balonom, mogoče, ker se je tako vživela v polet z dežnikom, ali pa je pravljico drugače razumela.

Slika 4: Poslikava dežnika
Vir: Lasten

Počitek pod dežniki

Počitek pa smo pripravili malo drugače, kot običajno. V igralnico sem prinesla blazine in otrokom povedala, da bomo počivali na blazini pod dežniki, kar je otroke zelo razveselilo. Predvajala sem jim umirjeno glasbo, vendar so od navdušenja malo težje počivali in so imeli veliko dela z dežniki, blazinami in smehom, zato sem se odločila, da vseeno postavim ležalnike, kar jih je tudi umirilo.

Slika 5: Počitek pod dežnikom
Vir: Lasten

ZAKLJUČEK

V skupini otrok od dveh do treh let smo se odločili, da bomo ob stoti obletnici imeli temo Mesec z Elo Peroci. Otroci potrebujejo kakovostne pravljice, kot so pravljice Ele Peroci za svoj razvoj, saj preko njih zadovoljujejo potrebe po močnih dražljajih, čustvenih doživetij, logičnosti in občutku varnosti.

Ko sem izbrano zbirko prebirala sama, sem dobila občutek, da so dotične pravljice za otroke te starosti prezahtevne. Presenetil me je odziv otrok na prebrane pravljice. Po obravnavi treh pravljic Moj dežnik je lahko balon, Hišica iz kock in Stara hiša številka 3 sem ugotovila, da so otroci pravljice zbrano poslušali in jih znali obnoviti, v samo zgodbo pa se niso vživeli. Lahko rečem, da je pravljica otroke pritegnila, kljub temu da niso pokazali zanimanja za obnovo, ampak menim, da je domišljija ključ motivacije, ki otroke odpelje v svet pravljice. V plesnem kotičku so podoživljali pravljico in se identificirali s pravljičnimi liki, nisem pa pričakovala, da jih bo dežnik tako prevzel. Pogovarjali smo se tudi o vremenskih pojavih in ali lahko dežnik uporabljamo v vsakem vremenu ter prišli do zanimivih informacij. Malo me je skrbelo, da ne bo vse, kot sem načrtovala, da bodo dejavnosti pretežke za tako majhne otroke, ampak so vse skrbi bile odveč. Prav lepo je bilo opazovati, kako se veselijo z dežniki, kako so se vživeli v vloge ali pa se preprosto sprostili v plesu z dežniki in »odleteli« v svojo pravljično deželo. Otroška domišljija res nima meja.

Viri in literatura

1. Bettelheim, B. (1999). *Rabe čudeža. O pomenu pravljic.* Ljubljana, Zveza prijateljev mladine Slovenije.
2. Zalokar Divjak, Z. (2002). *Brez pravljic ni otroštva.* Krško: Gora s. p.
3. Haramija, D. (2012). *Tipologija pravljic na Slovenskem. Otrok in knjiga*, 39(83). Maribor, Založba Obzorja, 16–18.
4. Haramija, D. (2012). Tipologija pravljic na Slovenskem. *Otrok in knjiga*, 39(83). Maribor, Založba Obzorja, 18–19.

Ela Peroci: Moj dežnik je lahko balon

ADRIJANA JORDAN, *dipl. vzg.*
adrijana.jordan@gmail.com

Povzetek: Otroci imajo zelo radi pravljice. Njihova radovednost in domišljija nimata meja in v vrtcu velikokrat posežemo po pravljicah Ele Peroci. Ker sem se v letošnjem letu udeležila izobraževanja Angleščina v vrtcu, sem se odločila, da tokrat preizkusim, kako bodo otroci odreagirali na slovensko pravljico, ki jo poznajo, v angleščini. Pripovedovanje pravljice sem si zastavila kot projekt, s katerimi sem zasledovala sledeče cilje: pridobivanje posluha za tuj jezik; izgovorjava v jeziku, ki se razlikuje od materinskega; prepoznavanje in poimenovanje predmetov, občutkov, ki se pojavljajo v pravljici; uživanje v dejavnostih; razvijanje slušnega razumevanja in otrokovo odzivanje na spodbude in vprašanja v danih situacijah. Sam potek pripovedovanja pravljice sem razdelila na tri sklope – dejavnosti pred branjem pravljice, branje pravljice in na sklop po branju pravljice. Rezultati so bili visoko nad pričakovanji, prav tako tudi interes in motiviranost otrok.

Ključne besede: pravljice, Ela Peroci, pripovedovanje pravljic

Abstract: Children love fairy tales very much. Their curiosity and imagination have no bounds and in kindergarten we often chose Ela Peroci's fairy tales. Since this year I took part in English education in kindergarten, I decided to test how the children would react to a Slovenian fairy tale they know in English. I decided to tell a fairy tale as a project, with which I pursued the following goals: acquiring an ear for a foreign language; pronunciation in a language different from the mother language; recognition and naming of objects, feelings that appear in the fairy tale; enjoyment of activities; developing listening comprehension and the child's response to stimuli and questions in given situations. I divided the course of telling the fairy tale into three parts - activities before reading the fairy tale, reading the fairy tale and the part after reading the fairy tale. The results were well above expectations, as was the interest and motivation of the children.

Keywords: fairy tales, Ela Peroci, telling fairy tales

UVOD

Angleščina v vrtcu – da ali ne? Če da, kako? Na to temo je bilo kar nekaj razprav stroke. Po mnenju večine uvajanje tujega jezika v predšolsko obdobje pozdravljajo, saj naj bi le-to imelo veliko prednosti. Tudi sama sem opazila, da je bilo otrokom pripovedovanje pravljice v angleškem jeziku zelo všeč, ob enem so si skozi dejavnosti, ki smo jih izpeljali, besede zelo hitro zapomnili in jih tudi znali smiselno uporabiti. Po našem končanem projektu so izkazali zelo velik interes, da bi s pravljicami v angleščini nadaljevali.

Zgodnje učenje tujega jezika

Zanimanje za učenje tujih jezikov v predšolskem obdobju se povečuje, zato bi bilo to področje smiselno tudi zakonsko urediti in na tak način omogočiti vsem otrokom enakovredne pogoje za učenje. (Dagarin Fojkar, 2009). Strokovnjaki, ki proučujejo možgane, menijo, da bi učenje tujega jezika moralo potekati že v vrtcu, saj na tak način spodbujamo sinapse v možganih. Najnovejše raziskave so potrdile, da je najboljši čas za usvajanje tujega jezika med tretjim in petim letom (Brumen, 2009).

Prednosti učenja zgodnjega jezika

Tisti otroci, ki začnejo z učenjem tujega jezika zgodaj imajo potencialno prednost (Johnstone, 2002). Ustrezno poučevanje in zadostna količina časa, ko je otrok izpostavljen jeziku vsak teden, otroku pomagajo pridobivati jezikovne komponente (prav tam). Študije, ki raziskujejo rezultate pri učenju tujega jezika, ugotavljajo, da se tisti otroci, ki so začeli z učenjem tujega jezika v zgodnjem otroštvu, bolj približa k stopnji naravnega govorca, kakor tisti, ki se tujega jezika začnejo učiti pozneje (Pinter, 2011). Cilji zgodnjega poučevanja tujega jezika v predšolskem obdobju je otroka pripraviti na učenje tujega jezika tako jezikovno, duševno kot kulturno (Skela in Dagarin Fjokar, 2009). Sem spada razvijanje slušnih sposobnosti in ustnega sporočanja ter odkrivanje in razvijanje lastnih strategij učenja (Brumen, 2003, str. 11).

Tuji jezik v Kurikulumu za vrtce

Zaradi pozitivnih zaključkov raziskave, ki so jo izvedli pod nadzorom Zavoda za šolstvo in Pedagoške fakultete v Mariboru o vključevanju angleškega jezika v vrtce, si inštitucije pri nas prizadevajo, da bi del Kurikula za vrtce postalo tudi učenje tujega jezika. V Beli knjigi (2011, str. 88–89) najdemo predlagane rešitve, kako tuj jezik vpeljati v vrtec. Obstaja kar nekaj pristopov za učenje tujega jezika v predšolskem obdobju. Sama sem izbrala pristop po Modelu PBA, ki nam ga je predstavila Mija Selič, predavateljica v programu Munera3, Angleščina v vrtcu.

Moj dežnik je lahko balon – primer dobre prakse

Skozi program Angleščina v vrtcu se je model PBA že pri učenju izkazal za zelo uspešnega, zato sem ga tokrat želela poskusiti v vrtcu, v skupini otrok, starih od 4–5 let. Model je zelo dobro zasnovan,

predvsem zanimiv, praktičen in uporaben. Otroci doživljajo uporabo jezika skozi raznolik niz dejavnosti, hkrati pa utrjujejo senzorične, socialne in motorične veščine. V projekt so potopljeni skozi zgodbo; na ta način je jezik predstavljen v kontekstu mešanih tem (namesto da bi bil razdeljen po temah), v katerem sta besedišče in slovnica vpeta v zgodbo. Zgodba naredi učni proces smiseln. Dejavnosti, ki se uporabljajo v modelu PBA, se imenujejo resne igre; imajo vse elemente igre, vendar kar igralci pridobijo, je znanje. Igre naredijo učenje jezika zanimivo in otrokom omogoča komunicirajo z vrstniki, zaradi česar je učenje naravno. Dejavnosti so organizirane tako, da obravnavajo zorni kot otroka, kjer je vse igra z vrstniki in so vpeti tako motorično, senzorično in tipno (Selič, 2019). Otrokom je bila ideja o pravljici v angleščini zelo všeč in so k zadevi pristopili notranje motivirani in zelo radovedni.

Izvedba

Samo zgodbo smo razdelili v tri dele. Prvi del se je nanašal na dejavnosti, ki smo jih izpeljali pred pripovedovanjem pravljice (Pre-storrytelling), drugi del se je nanašal na pripovedovanje pravljice (Storrytelling) in tretji del, ki se je nanašal na dejavnosti po prebrani pravljici (Post-storrytelling). V vseh treh delih smo stremeli k naslednjim ciljem:

- Pozdrav; vedno smo začeli dejavnosti s pozdravom.
- Socializacija otrok; tu je bil poudarek na tem, da otroci drug z drugim vzdržujejo očesni stik, se dotaknejo, slišijo …
- Urjenje koncentracije; da so otroci pozorni na dogajanje, da vejo kaj sledi, kdaj so na vrsti (možgančkanje, ustvarjanje ritma, ponavljanje).
- Komunikacija; da imajo otroci možnost izbire, s kom bojo komunicirali in v kakšni interakciji

Glavna ideja zgodbe, ki smo jo zasledovali skozi vse tri dele, je bila Poleteti z dežnikom v svet domišljije. V prvem delu smo jo otrokom približali tako, da smo se najprej igrali z žogo. Tukaj nismo uporabljali veliko besed, samo želeli smo zbuditi naše možgančke in uživati v dejavnosti. Nato smo ob klasični glasbi plesali z dežniki. Otroci so se popolnoma prepustili glasbi in poleteli v svoj domišljijski svet. Eni so imeli dežnike odprte, drugi so imeli zaprte. Vsak otrok je sledil svojemu ritmu. Nato smo še skupaj (otroci so ponavljali za menoj), brez besed, ob glasbi, uprizorili nekaj utrinkov iz pravljice. Vsak otrok si je izbral en klobuk in se spremenil, v kar si je zaželel. Nato smo še malo poplesali z dežniki in se, ko je glasba ponehala, vrnili v resnični svet in se usedli na tla. Nato je sledil drugi del, kjer sem otrokom ob pomoči kamišibaja povedala pravljico v angleščini. Držala sem se izvornega besedila. Kljub temu da niso razumeli vsega, so zelo pozorno spremljali pravljico, ko sem jim kazala določene predmete (žoga, dežnik, deček, oblaki, klobuki …). V pripovedovanje pravljice sem vključila tudi ponavljajoči se dialog, ko sem večkrat vprašala, Kje je moja žoga? (v angleščini). In po nekaj ponovitvah so se tudi otroci vključili v dialog in ponavljali za menoj. Da smo lahko izpeljali tretji

del, v katerem so otroci odigrali pravljico v angleščini, smo se morali najprej naučiti določenih besed. Tako smo pred izvedbo izpeljali nekaj igric, kjer smo se naučili besedišče. Prva igrica je bila vstavljanje besed. Ob obnavljanju pravljice, kjer sem si pomagala s slikovnim gradivom, smo skupaj z otroki vstavljali manjkajoče besede. To smo ponavljali večkrat. Nato smo se igrali elementarne igre, skozi katere smo usvajali besedišče. Prva igra je bila Bingo. Pri drugi igri smo se naučili položaje predmetov (na, pod, zgoraj, spodaj, skozi …). V tretji igri smo spoznavali čustva. In zadnja, četrta igra je bila poligon, kjer smo spoznali besede leteti, kotaliti, skakati … To besedišče smo nato utrjevali v socialni igri, ki je bila dramatizacija pravljice. Seveda sem otrokom pomagala, da so bolj samozavestno nastopali, vendar jih je večina poznala tekst kar na pamet. Na koncu smo povabili vse otroke v vrtcu, da prinesejo svoje dežnike in z njimi okrasili naše hodnike.
Vse dejavnosti smo večkrat ponovili. Celotni projekt je trajal 1 mesec.

Slika 1: Aktivnosti v vrtcu
Vir: Lasten

Slika 2: Aktivnosti v vrtcu
Vir: Lasten

Rezultati

Na začetku sem bila zelo skeptična ali bodo otroci vedeli, kaj želim od njih, če jim ne bom v slovenščini ničesar razložila, in ali jih bo sploh zanimalo, da jim pripovedujem pravljico v angleščini. Bila sem zelo presenečena nad njihovim navdušenjem, da se bomo učili angleščine. Otroci so bili notranje zelo motivirani, besede so si hitro zapomnili in zelo radi so sodelovali v vseh dejavnostih, ki sem jim jih pripravila. Angleščini smo posvetili 30 min, dvakrat na teden, cel projekt smo pa izpeljali v 1 mesecu. Njihov napredek je bil res velik, tudi kasneje, ko smo brali pravljice v slovenščini, so slike poimenovali tudi v angleščini, če so bile prisotne v knjigi. Sami so izrazili veliko željo, da bi se tudi naprej učili angleščine.

ZAKLJUČEK

Angleščina v vrtcu je vsekakor po mojih izkušnjah velika dodana vrednost predšolske vzgoje. Cilji, ki sem si jih zastavila pred projektom, sem v celoti izpolnila. Po končanem projektu so otroci poznali veliko novih besed v angleškem jeziku, razumeli in znali so odgovoriti na enostavna vprašanja, povezana s pravljico, pri dejavnostih so bili notranje motivirani in z veseljem so se odzvali na pripravljene naloge. Otroci v vrtcu se zelo radi učijo in skozi igro jim jezik lahko zelo približamo, kar jim zagotovo pomaga naprej v šoli. Tudi s strani staršev je bila povratna informacija zelo pozitivna, saj so otroci starše doma učili, kar so se v vrtcu naučili »angleškega«. Mi bomo v naslednjem šolskem letu začeli prakticirati angleški jezik skozi igro že od začetka šolskega leta, ker je bil interes tako otrok kot staršev res zelo velik.

Viri in literatura

1. *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. (2011). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
2. Brumen, M. (2003). *Pridobivanje tujega jezika v otroštvu. Priročnik za učitelje: teoretična in praktična izhodišča za učitelje tujega jezika v prvem in drugem triletju osnovne šole*. Ljubljana: DZS.
3. Brumen, M. (2009). *Prednosti učenja tujega jezika v predšolski dobi.* V Pižorn, K. (ur.), Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu (str. 116-135). Ljubljana: Zavod Republike za šolstvo.
4. Dagarin Fojkar, M. (2009). *Modeli poučevanja tujega jezika v otroštvu – pregled stanja v Evropi in drugje po svetu.* V Pižorn, K. (ur.), Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu (str. 154-176). Ljubljana: Zavod Republike za šolstvo.
5. Johnstone, R. (2002). Addressing »The Age factor«: Some Implications for Languges Policy. *Guide for the Development of Languge Education Policies in Europe, From Linguistic Diversity to Plurilingual Education*. Scotland: University of Stirling.
6. Pinter, A. (2011). *Children Learning Second Languages*. Basingstoke, United Kingdom: Palgrave Macmillan.
7. Selič, M. (2019). *Visual, Tactile and Motor Grammar Learning in the Project-Based Approach*. Inovation in language learning, International Conference. 2019. Dostopno na: https://conference.pixel-online.net/ICT4LL/files/ict4ll/ed0012/FP/6064-CLIL4230-FP-ICT4LL12.pdf, dne 26. 7. 2022.
8. Skela, J, Dagarin Fojkar, M. (2009). Presek teorij učenja in poučevanja drugega/tujega jezika v otroštvu. V Pižorn, K. (ur.*), Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu* (str. 26–62). Ljubljana: Zavod Republike za šolstvo.

Pravljica Hišica iz kock v razredni slikanici

MONIKA KÖNIG, *prof. razrednega pouka*
OŠ Vič
monika.konig@osvic.si

Povzetek: Učitelji ves čas poudarjamo, kako pomembno je branje pravljic v otroštvu. Pravljica ima v otrokovem življenju zelo pomembno vlogo. Posega tako na razvojno, psihološko, vzgojno – izobraževalno in socialno področje kot tudi na področje reševanja težav. Pravljica ponuja otrokom razumeti svet okoli sebe. V uvodnem delu bom opisala, zakaj so pravljice tako pomembne za otroke in ugotavljala, zakaj se je pisateljica in pravljičarka Ela Peroci znala tako tankočutno približati otrokom s svojimi liki. V drugem delu bom predstavila, kako smo v drugem razredu obravnavali pravljico Ele Peroci, Hišica iz kock. Z učenci smo se poglobili v fantazijski svet glavne junakinje in ustvarjali ob pravljici na različne načine.

Ključne besede: Ela Peroci, fantazijski svet, Hišica iz kock, pravljica, ustvarjalnost

Abstract: Teachers constantly emphasize the importance of reading fairy tales in childhood. A fairy tale plays a very important role in a child's life. It intervenes in the developmental, psychological, educational and social areas, as well as the area of problem-solving. The fairy tale helps children to better comprehend the world around them. In the introductory part, I will describe why approach children with her characters in such a subtle way. In the second part, I will fairy tales are so important for children and find out why the writer and fairy tale writer Ela Peroci knew how to present how we approached Ela Peroci's fairy tale House of Blocks in the second grade. With the students, we dived into the fantasy world of the main character and went creative with the fairy tale in different ways.

Keywords: creativity, Ela Peroci, fairy tale, fantasy world, House of Blocks

UVOD

V drugem razredu pri pouku književnosti veliko časa namenimo obravnavi pravljice. Učenci se tekom šolskega leta srečajo tako z ljudskimi kot tudi s sodobnimi pravljicami. Učenci se pri tem vedno radi prepustijo skrivnostnemu svetu, postanejo eno z zgodbo in junaki. Pomembno se mi zdi, da se pravljici približamo preko igre, na ustvarjalen način ter jo medpredmetno povežemo še z drugimi dejavnostmi. Pri obravnavi pravljice Hišica iz kock smo medpredmetno povezali pouk slovenščine, likovne umetnosti in glasbe. Najprej smo obravnavali pravljico ter urili interpretativno branje, vsak učenec je nato ilustriral svoj prizor ter posnel svoj košček pravljice Razredno slikanico in posnetke smo kasneje združili in ustvarili zvočno pravljico. Učenci so svojo slikanico in zgodbico doživeli bolj poglobljeno in čustveno. Vsak učenec je dodal svoj kamenček v mozaik.

Sodobna pravljica

Pravljice so ena najpomembnejših literarnih zvrsti za otroka. Branje pravljic ima številne koristi za otrokov razvoj. Med drugim jim pomaga razviti se v kreativna, inteligentna in emocionalna bitja. Glasno branje pa pripomore k razvoju ljubezni do branja, bogatemu besednemu zakladu, razvoju domišljije in še več. Branje pravljic je namenjeno estetskemu doživljanju in ne gre za to, da bi pridobili čim več informacij. Gre za neresnični svet, v katerem bralec izraža svoja čustva in razpoloženja, zato takšno besedilo ne prenaša praktičnega sporočila. »Branje umetnostnega besedila zahteva poleg razumevanja besed in povedi še zaznavanje sestavin domišljijskih slik« (Saksida, 1994). Pisateljica Ela Peroci je v svojih pravljicah pripovedovala o doživljajskem svetu otroka in svetu njegove igre. S pomočjo pravljic je opisovala otrokove stiske in izpostavila problem otrokovega položaja v družini (Klobučar, 2017). Pravljica Hišica iz kock je kratka, sodobna pravljica. Pisateljica Ela Peroci je snov za pisanje zajemala predvsem iz doživljajskega sveta otroka. Izhajala je iz otrokovih čustev, iz njihovih stisk in mu skozi pravljice dala možnost, da se s svojimi stiskami na irealni ravni tudi soči. Dogajanje v pravljici poteka na dveh ravneh: realni in fantastični. Začetek in konec dogajanja sta umeščena v vsakdanji svet otroškega lika, vendar je osrednji, fantastični svet tisti, ki je za otroka najpomembnejši (Kobe, 1999). Glavni motiv za prehod iz realnega v fantastični svet v pravljici Hišica iz kock je osamljenost. Deklica Jelka si želi družbe, nekoga, ki se bo z njo igral, ji krajšal čas. Osamljenost lahko povežemo tudi s časom, ki ga otrok preživi brez staršev. Starši so lahko odsotni zaradi službenih obveznosti ali zaradi svojega prostega časa. V pravljičnem fantazijskem svetu otrok ni izpostavljen pritisku s strani odraslih, zato mu pravljica pomaga najti pot iz težav, ki jih doživlja v realnem svetu.

»Sredi travnika je stala hišica iz kock in v njej je stanovala Jelka. Ob sončnem vremenu je sedela pred hišo in poslušala ptičje petje, v deževnih dneh pa se je sprehajala po sobah, ki nikoli niso bile

dolgočasne. Bile so vse poslikane« (Peroci, 1973, str. 3). Zaradi osamljenosti so Jelkine kocke oživele.

Primer dobre prakse obravnave Hišice iz kock

Pravljica Hišica iz kock je v učnem načrtu za 2. razred. Odlomek je tudi v berilu. Kot učiteljica se zavedam pomena pomembnosti slovenskih sodobnih pravljičarjev, zato jih z veseljem predstavim svojim učencem. Pravljica Ele Peroci, Hišica iz kock se mi zdi zelo primerna za bolj poglobljeno obdelavo. Obravnavo pravljic sem zastavila medpredmetno. Najprej smo spoznali pravljico in njene značilnosti, se urili v interpretativnem branju, nato smo povezali pouk z likovno umetnostjo, kjer smo pravljico ilustrirali, jo oblikovali in razstavili. Na koncu smo se naučili še pesmico Iščemo hišico in vključili še glasbeno umetnost.

Cilji:

- Poslušajo in doživljajo interpretativno prebrano pravljico.
- Spoznajo pravljično število tri in njegov pomen za potek pravljičnega dogajanja.
- Vedo, da se pravljice zmeraj končajo srečno, in to, da je pravljica, ki to pravilo krši, nekoliko »narobe« pravljica.
- Pripovedujejo nadaljevanje pravljice tako, da ustvarijo klasičen pravljični konec.
- Izdelajo razredno slikanico.
- Naučijo se pesem Iščemo hišico.

Motivacija

Za motivacijski del sem najprej izbrala pogovor o realnem svetu. Učenci so pripovedovali, kako zidarji zidajo hiše, kakšna so gradbišča, iz česa zidajo hiše, s čim jih pokrijejo, nato so učenci pripovedovali, kako se oni igrajo in v igri gradijo hišice. Učenci so pripovedovali, da jih sestavljajo iz lesenih kock, lego kock, kartonastih škatel, kamnov, papirja … Učenci so nato delali v skupinah. Vsaka skupina je naredila hišico iz različnih materialov. Skupina si je izmislila tudi zgodbico:
Kje hišica stoji? Kdo živi v hišici? Kaj dela? Ali se mu je zgodilo kaj imenitnega, nenavadnega? Učenci so v skupinah sestavili in pripovedovali zgodbo oziroma pravljico.

Slika 1: Hišice iz kock
Vir: Lasten

Najava in poslušanje pravljice

Z učenci smo si ogledali slikanico Ele Peroci z naslovom Hišica iz kock. Učenci so si ogledali naslovnico in jo opisali. Povedala sem, da je tudi v tej novi zgodbici živel nekdo, ki se mu je zgodilo nekaj zares posebnega. Učencem sem doživeto prebrala pravljico. Po čustvenem premoru smo se pogovorili, kakšen vtis je naredila pravljica na njih. Učenci so uredili vtise in povedali svoje mnenje. Velik poudarek smo

dali tudi na Jelkine občutke, kako se je počutila, zakaj je bila osamljena. Učenci so podali svoja mnenja, se poistovetili z Jelko in delili svoje izkušnje o osamljenosti. Učenci so nato ustno odgovarjali na vprašanja o književnih osebah in književnem dogajanju v pravljici. Ponovili smo značilnosti pravljice ter ugotovili, da je v tej pravljici pogosto uporabljeno število tri. Ugotovili smo, da nastopajo čudežni predmeti in da ima pravljica tudi skoraj srečen konec. Učenci so nato predlagali, kako bi se pravljica končala, če bi bila to prava pravljica s srečnim koncem. Na koncu so učenci napisali pismo, kaj bi predlagali glavni junakinji, da bi na koncu našla svojo muco in s tem srečen konec pravljice.

Branje pravljice

Ker je pravljica Hišica iz kock precej obsežna za individualno branje v drugem razredu, sem jo razdelila. Besedilo pravljice sem razdelila na toliko delov, kolikor je učencev v razredu. Vsak učenec je dobil list z odlomkom. Pazila sem, da je bilo besedilo enakomerno in smiselno razporejeno med učence. Učenci so dobili dolžino besedila, ki je bila prilagojen bralni zmožnosti posameznika. Nato je vsak učenec bral svoj del tiho in nato glasno. Branje smo večkrat ponovili, saj smo želeli zgodbico prebrati doživeto in tekoče. Tu ni šlo za cilj, da bi zgodbico prebrali v čim krajšem času, saj smo dali poudarek na doživljanju besedila.

Nekaj didaktičnih napotkov smo našli v berilu za 2. razred. Pod odlomkom so navedene dejavnosti, kako lahko izdelamo razredno slikanico. Učenci se ob takšnem praktičnem ustvarjanju in poglabljanju prebranega čustveno vpletejo v zgodbo in bolje razumejo prebrano.

Ilustracija odlomka in izdelava slikanice

Pri urah književnosti se sama večkrat poslužujem izdelave razredne slikanice. Tudi tokrat smo se z učenci dogovorili, da jo bomo ustvarili sami. Pogovorili smo se, kaj je osrednja tema odlomka, ki ga je vsak dobil. Pazili smo, da se ne bi prizori preveč vizualno ponavljali. Vsak je upošteval, da je narisal bistvo, ki se je ujemalo z njegovim besedilom, upoštevati so morali tudi čustveno dogajanje. Dogovorili smo se, da za glavno junakinjo pri barvanju vsi uporabljamo enake barve za njeno zunanjost. To je pomembno, da ne bi prišlo do zmede pri ponovnem branju in ogledu knjižice. Učenci so risali in barvali z barvicami. Zapolniti so morali celo ploskev. Risali so na liste A4 formata. Hitri učenci so naredili tudi naslovnico, zapisali avtorja ter ilustratorje. Razredno slikanico smo na koncu razstavili. Vsi učenci so se zbrali pred tablo. Vsak učenec je prebral svoj košček zgodbice in razstavil svojo stran. Na koncu smo si celo razstavo skupaj ogledali. Slikanico sem nato zvezala in jo dala na razstavo pred učilnico. Tam so jo lahko prebrali in si jo ogledali tudi starši in ostali učenci naše šole.

Slika 2: Razredna slikanica na razstavi

Vir: Lasten

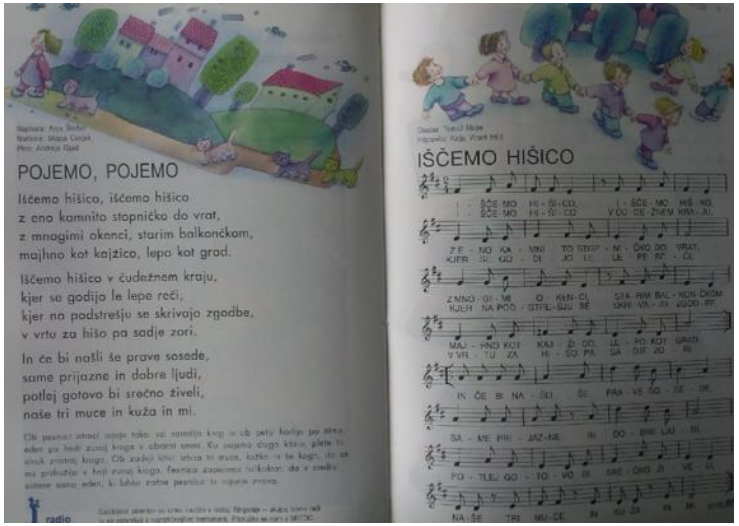

Slika 3: Pesem Iščemo Hišico

Vir: Cicido, 1999, številka 9, (26–27)

<u>Povezava z glasbeno umetnostjo</u>

Pri pouku glasbena umetnost smo se naučili pesem Tomaža Habeta in Anje Štefan, Iščemo hišico. To pesem sem izbrala, ker ima za temeljni motiv svet domišljije in otroške želje. Tako pravljica Hišica iz kock kot pesem Iščemo hišico sta razigrani in pričarata otroku hiško, v kateri je vse mogoče. Tudi v tej pesmici nastopajo otroci, muce in kuža. Ob pesmi smo tudi zarajali.

ZAKLJUČEK

Ela Peroci in njena pravljica Hišica iz kock ima pri meni prav posebno mesto. Razredno slikanico sem skupaj z drugošolci ustvarjala že večkrat. Z vsako generacijo se kaj novega naučim, kaj dodam ali spremenim. Vsi otroci pa jo neizmerno radi poslušajo in poustvarjajo ob njej. Ob zaključku projekta so učenci bili ponosni na svoje ilustracije, na nastop z glasnim branjem pred razredom, petjem pesmice in izdelano slikanico, ki so jo z veseljem pokazali tudi staršem.

Viri in literatura

1. Dolinšek Bubnič, M. (1999). *Beri mi in se pogovarjaj z mano*. Ljubljana: Epta.
2. Gabrščček, A. (2016). *Kako vzgojitelji/vzgojiteljice berejo umetnostna besedila otrokom v vrtcu* (diplomsko delo, Pedagoška fakulteta). Pridobljeno s http://pefprints.pef.uni-lj.si/3760/1/Gabr%C5%A1%C4%8Dek_--_Diplomska_naloga.pdf
3. Klobučar, M. (2017). *Podoba otroka v zbirki Za lahko noč pisateljice Ele Peroci (*diplomsko delo, Pedagoška fakulteta). Pridobljeno s

http://pefprints.pef.uni-lj.si/4498/1/Diplomsko_delo_-_Maja_Klobu%C4%8Dar.pdf

4. Kobe, M. (1999). Sodobna pravljica. *Otrok in knjiga*, 26(47), 5–11. Maribor: Pedagoška fakulteta.
5. Kordigel Aberšek, M. (2017). L*ili in Bine 2, Berilo v 2. razredu osnovne šole.* Ljubljana: Rokus Klett.
6. Peroci, E. (1973). *Hišica iz kock*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
7. Podbevšek, K. (1995). Interpretativno branje kot del učiteljevega govornega nastopa. *Jezik in slovstvo*, 40 (3–4), (103–110). Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije.
8. Saksida, I. (1994). *Izhodišča in modeli šolske interpretacije mladinske književnosti: priročnik za književno vzgojo*. Trzin: Different.
9. Štefan, A. (1999). Iščemo hišico, *Cicido* 9, 26–27. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

Moj dežnik je lahko balon – matematična škatla

KLAVDIJA KREN, *dipl. vzg.*
klavdija.kren@ospuconsi.si

Povzetek: V članku z naslovom matematična škatla, zasnovana na podlagi otroške literature Ele Peroci – Moj dežnik je lahko balon, smo predstavili dejavnosti izvedene v času počitnic. Pri dejavnosti so sodelovali otroci drugega starostnega obdobja. Otroke smo najprej seznanili z zgodbo, nato pa smo izdelali matematično škatlo z različnimi aktivnostmi, v katerih so se nato otroci sami preizkusili. S primeri dobre prakse v članku smo želeli olajšati delo pedagoškim delavcem in omogočiti bolj zanimive, poglobljene, pestre in raznolike dejavnosti na področju matematike.

Ključne besede: matematika**,** matematična škatla, štetje, barve

Abstract: In the article entitled math box, designed on the basis of Ela Peroci's children's literature - My umbrella can be a balloon, we presented the activities carried out during the holidays. Children of different age groups participated in the activity. We first introduced the children to the story, and then we made a math box with various activities, in which the children then tried themselves. With examples of good practice in the article, we wanted to make the work of pedagogues easier and enable more interesting, in-depth, varied and diverse activities in the field of mathematics.

Keywords: math, math box, counting, colors

UVOD

Vzgojitelji v vrtcu so tisti, ki predstavijo otrokom odnos do knjige in književnih vrst. Z bralnim gradivom prenaša vsebine otrokom, zato je pomembno, da se pri izboru opredeli na kriterije kakovosti besedil, sporočilnost in cilje katere želi doseči. Pomembno je, da izberemo kakovostne slikanice. Otroke smo seznanili s slikanico Ele Peroci: Moj dežnik je lahko balon. V nadaljevanju smo slikanico povezali z matematičnim področjem, kar predstavljamo v nadaljevanju članka.

Matematika v predšolskem obdobju

Zgodnja pozornost pomembnim veščinam 21. stoletja je zaveza vsake sodobne družbe. Matematična kompetenca je ena izmed ključnih kompetenc, katere nivo doseganja je tesno povezan z razvojem družbe, zato je potrebno ustvariti pogoje za razvoj matematičnega mišljenja že zelo zgodaj (Lipovec in Antolin Drešar, 2019). Z matematiko se otrok v vsakdanjem življenju sreča že zelo zgodaj. Ima pregled nad svojimi oblačili, opazuje vzorce, prešteva predmete, jih meri, primerja, razvršča, grupira, jih poimenuje in prešteva. Matematika vključuje najrazličnejše dejavnosti v vrtcu, ki otroka spodbujajo, da pri igri ali vsakodnevnih opravilih pridobiva izkušnje, spretnosti in znanja o tem kaj je veliko, kaj majhno, česa je več in česa manj, v čem so si stvari podobne in različne itd. Otrok ob pridobljenih izkušnjah in znanju spoznava, da lahko vsakodnevne probleme reši bolj učinkovito, če uporablja »matematične« strategije mišljenja. Otrok je ob rešitvi problema vesel, zato išče nove situacije, ki so vsakič izziv za preizkušanje njegove rešitve problema in potrditev njegovega načina ter smeri razmišljanja (Bahovec, 2011).

Štetje in števila otrokom predstavljata dve ločeni znanji, ki se običajno povežeta v petem letu starosti. Otrok se s števili sreča že zelo zgodaj. Imena števil se uči preko pesmic, deklamacij in izštevank a to ne pomeni, da otrok zna šteti. Šele ko otrok ob ustreznem štetju priredi enemu predmetu število pomeni, da je otrok usvojil prirejanje 1-1, kar je osnova za štetje. Otroku je v veliko pomoč, če pri štetju uporablja svoje prste (Marjanovič Umek, 2001).

»Gradnik vzorca je tisti del vzorca, ki se ponavlja. Sestavljen je iz najmanj dveh elementov« (Lipovec in Antolin, 2013, str. 5). Vzorce najlažje upodabljamo s konkretnim materialom iz otrokovega okolja (npr. zamaški, igrače, kocke) in matematičnimi didaktičnimi materiali (link kocke, liki, ploščice za vzorce). Z nazornim materialom se otroci lažje učijo preko igre in napredujejo v ustvarjalnosti. Posamezni elementi ponavljajočih se vzorcev so lahko zapisani tudi s črkami. S tem tvorimo besedni zapis konkretnega prikaza npr: ABABAB (prav tam).

Vzorci se redno pojavljajo v matematiki, ki jo včasih imenujemo tudi »znanost vzorcev in reda«. Vzorce najdemo v konkretnih fizičnih ali geometrijskih situacijah, pa tudi v aritmetiki. V okolju lahko isti vzorec najdemo v različnih pojavnih oblikah. Izmenjavanje dneva in

noči je matematično gledano enako kot izmenjavanje rdeče in bele barve na železniški zapornici. Vključevanje vzorcev v predšolsko matematiko je v zadnjem času pridobilo zagon, dovolj je tudi strokovne literature na to temo (Lipovec in Antolin Drešar, 2013).

Za predšolsko obdobje je značilno, da pri poučevanju uporabljamo didaktične pripomočke ali z drugo besedo ponazorila. Gre za konkretne predmete, ki jih z didaktično uporabo otrokom predstavimo tako, da predstavljajo kak matematični pojem. V literaturi zasledimo različno uporabo terminologije za ponazorila. Govori se o pripomočkih, mediatorjih, modelih, didaktičnih pripomočkih, materialih, konkretnih objektih … Najbolj univerzalno ponazorilo je še vedno otroško telo. Za ponazarjanje številskih konceptov lahko uporabljamo števne modele, npr. žetončke, naravne materiale, link kocke ali zvezne modele, npr. Cuisenairove paličice (Lipovec in Antolin Drešar, 2019).

Primer dobre prakse – matematična škatla

Prišli smo do zanimive ideje, s katero lahko olajšamo delo pedagoškim delavcem in omogočimo bolj poglobljene, pestre, raznolike dejavnosti. Otrokom smo pripravili matematično škatlo z različnim materialom, preko katerih otroci spoznavajo različne matematične vsebine. Matematična škatla je namenjena drugi starostni skupini, kjer si dejavnosti sledijo po težavnosti. V njej so lažje naloge, ki so primerne za mlajše otroke in težje naloge, ki so primerne za starejše otroke. Najboljše je, da začnemo z lažjimi in nato nadaljujemo s težjimi. Vsebujejo različne didaktične pripomočke, s katerimi otrokom približamo matematične vsebine. Za izhodišče smo uporabili slikanico Ele Peroci: Moj dežnik je lahko balon.

Z matematičnimi škatlami, ki vsebujejo različne didaktične pripomočke in material, pri otrocih razvijamo sposobnosti razlikovanja, primerjanja, logike in verjetnostnega razmišljanja na vsakdanjih dogodkih in preko igre s čim več konkretnimi materiali. Preko teh procesov se gradi temelj za učenje matematičnih vsebin v kasnejši dobi.

Matematična škatle vsebujejo pester in raznolik nabor didaktičnih sredstev:

- pompone (rumene, modre, rdeče, bele, oranžne, zelene barve različnih velikosti),
- pincete,
- tulce (rumene – št. 6, modre – št. 5, rdeče – št. 3, bele št. 4, oranžne št. 8, zelene barve – št. 10; na eni strani so označeni s številom in pikami, da je primerno tudi za mlajše otroke),
- podloge z barvnimi krogci – vzorčki,
- podloge z barvnimi krogci – velikostna razmerja,
- delovni list – vzorec na dežniku,
- sestavljanka dežnikov,

- delovni list: simetrije dežnikov,
- igra spomin – motiv dežnikov,
- Reševanje nalog matematične škatle v dvojicah.

Slika 1: Vsebina matematične škatle

Vir: Lasten

Slika 2: Igra z matematično škatlo Ele Peroci

Vir: Lasten

ZAKLJUČEK

Matematika v vrtcu ni sistematično spoznavanje števk, obravnava računskih operacij ali poznavanje geometrijskih pojmov, ampak razvijanje sposobnosti razlikovanja, primerjanja, logike in verjetnostnega razmišljanja na vsakdanjih dogodkih in preko igre. Otroci so v matematično spodbudnem učnem okolju aktivni

udeleženci, ki imajo skozi igro možnost zgodnjega učenja matematičnih konceptov. Spodbudno učno okolje mora biti osredotočeno na otroka, da ima v njem otrok dovolj možnosti za razvijanje svojih potencialov na vseh področjih razvoja. Pomembno je, da v vrtcu otrokom vseh starosti vsakodnevno nudimo ustrezne izzive. Didaktične pripomočke velikokrat strokovni delavci izdelamo sami. Le ti so otrokom večkrat bolj privlačni in zanimivi kot kupljene igrače. Zato se vedno znova radi vračajo k igri z njimi.

Izdelali smo matematično škatlo z različnimi nalogami, ki si sledijo po težavnosti. Otroci so pri izdelavi škatle pomagali, saj so narisali dežnike za spomin in sestavljanko. Prav zaradi tega jim je matematična škatla še toliko bolj všeč, saj je viden tudi njihov prispevek. Matematična škatla je bila na razpolago v matematičnem kotičku. Bila jim je zanimiva, saj je bila za njih nekaj novega. Pri reševanju nalog so se lahko preizkusili individualno, v dvojici ali manjši skupini. Ves čas so posegali po njej, saj so jim bile naloge zelo zanimive. Najbolj so uživali pri rokovanju s pinceto pri prenašanju piponov. Pri tem so se otroci tudi umirili in razvijali drobno, fino motoriko, ki je motorika prstov na roki, kjer je pomemben mejnik razvoja pincetni prijem. Pincetni prijem s prsti, ko otrok predmetov ne prijema več s celo roko – postopoma se nauči predmet prijeti, ga držati, prelagati in odlagati z dvema prstoma. Pomembno je, da pincetni prijem spodbujamo in priskrbimo didaktične materiale, da otroci prijem vadijo.

Viri in literatura

1. Bahovec, E. D. (2011). *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije.
2. Marjanovič Umek, L. (2001). *Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce.* Maribor: Založba Obzorja.
3. Licardo, M. in Haramija, D. (2017). *Kako razvijati družinsko pismenost v predšolskem obdobju.* Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. https://www.researchgate.net/profile/Marta-Licardo/publication/321633565_Kako_uporabljati_pripovedovalne_kocke_-_navodila_za_pedagoske_delavce_in_starse/links/5b20bc0c458515270fc5a3b7/Kako-uporabljati-pripovedovalne-kocke-navodila-za-pedagoske-delavce-in-starse.pdf#page=31
4. Lipovec, A. in Anolin, D. (2013).Vzorci. *Razredni pouk*: revija Zavoda RS za šolstvo (5-10).
5. Lipovec, A. in Drešar Antolin, D. (2019). *Matematika v predšolskem obdobju.* Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. file:///C:/Users/Vrtec/Downloads/379-Celotna%20knjiga-659-2-10-20190215.pdf

Povezovanje Eline Hišice iz kock s področji dejavnosti iz kurikuluma

DUŠKA LANGERŠEK, *dipl. vzg.*
Osnovna šola Radlje ob Dravi, enota vrtec Radlje, enota Vuhred

Povzetek: V članku sem predstavila, kako so otroci skozi igro spoznali zgodbo Hišica iz kock. Pri seznanjanju z zgodbo sem vključila vsa področja dejavnosti. Dejavnosti in cilji so bili zasnovani splošno in ohlapno, saj so le tako otroci lahko aktivno sodelovali pri spoznavanju in seznanjanju z novo zgodbo. Otroci so imeli mnogo idej, predlogov, zamisli … Nekaj idej in predlogov sem v članku tudi posebej izpostavila, tako da boste dobili lažji pogled v takšno načrtovanje. Otroci so se pri skupnem načrtovanju počutili zelo pomembne, odgovorne, odrasle …

Ključne besede: igra, zgodbe, Ela Peroci

Abstract: In the article I presented how the children got to know the story The Cube House through the game. When introducing the story, I included all areas of activity. The activities and goals were designed in a general and loose way, as this was the only way the children could actively participate in getting to know and familiarize themselves with the new story. The children had many ideas, suggestions, ideas... I have highlighted some ideas and suggestions in the article, so that you will get an easier view of such planning. The children felt very important, responsible, adults when planning together...

Keywords: play, stories, Ela Peroci

UVOD

Branje je proces gledanja niza pisnih simbolov in pridobivanja pomena iz njih. Ko beremo, z očmi sprejemamo pisne simbole (črke, ločila in presledke), z možgani pa jih pretvarjamo v besede, stavke in odstavke, ki nam nekaj sporočajo. V predšolski vzgoji namenjamo veliko časa predbralnim strategijam in pomenu branja, zato je pomembno tudi, kakšne zgodbe beremo.

Pomen branja knjig za otroke

Branje knjig in pripovedovanje pravljic je izredno pomembno za otrokov čustveni, spoznavni in estetski razvoj (Saksida, 2000). Branje je za otroke in kasneje odrasle sprostitev in učenje. Otroka branje sprosti in ga navda s prijetnimi občutki. Otrokom omogoča razvijanje koncentracije, razvija in bogati govor, širi besedni zaklad, spodbuja in razvija opismenjevanje, pridobiva različne informacije in je najboljša priprava na šolo. Vse to pa otroku omogoča razvoj osebnosti (Ručigaj, 2012). Cilj zgodb, ki jih otroci pripovedujejo, so, da bogatijo njegovo življenje, spodbujajo njegovo domišljijo, mu pomagajo, da razvije svoj razum in pojasnjuje svoja čustva. Zgodba mora otroku nakazati rešitve problemov, ki ga mučijo. Tovrstne zgodbe bodo otroku najdlje v spominu, pomagale mu bodo dozorevati in ga pripraviti na reševanje različnih nalog, ki ga čakajo v življenju (Gorinšek, 2013). Čeprav se morda trudimo, da se ne bi vmešavali v otrokovo ustvarjalno igro, pa moramo pri pripovedovanju zgodb dejavno in premišljeno sodelovati. Zgodbe otroka oskrbujejo z bogatim gradivom za njegov izmišljen svet in za igranje vlog (Thomson, 1995, 158). Nekateri menijo, da je, ko gre za učenje, bolj »plodovita« igra, ki razvija spoznavne sposobnosti. Med tovrstnim učenjem in domišljijsko ali fantazijsko igro je le tanka meja in vse več ljudi je prepričanih o prednostih svobodne uporabe domišljijske igre: boljša zbranost: bogatejši besedni zaklad, in kar je najpomembnejše, otroci bolj navdahnjeno rešujejo probleme (Thomson, 1995).

Pomen igre za otroke

Obstajajo številne teorije o naravi in namenu igre. Igra je priprava na življenje, povzetek razvoja človeške vrste, dejavnost za zabavo, otrok z njo eksperimentira in prevzema nadzor nad svojim življenjem, skratka, igra je vzgoja. Vse te teorije prepoznamo v otrokovem vedenju ter da se v marsičemu prekrivajo. Igra je splošen izraz, ki vključuje sproščeno spontanost pa tudi zapletenejše pristope s pravili in predpisi, ki so bistvo igre. Spomnimo se, da je John Huizinga igro tolmačil kot »početje stvari zaradi nje same« (Thomas, 1995). Otroci se igrajo, ker se hočejo igrati, ne zato, ker se morajo. Zanje je to nekaj samoumevnega. Igra in domišljija sta tesno povezani in nekaj, kar otroci počnejo zase. Ustvarjajo, ker si želijo ustvarjati, ne zato, da bi se naučili nekaj točno določenega. Igra ima vrednost sama po sebi, brez jasne povezave z nečim, kar bi se moralo naučiti (Dissing Sandahl, 2021, str. 41).

Primer dobre prakse

Predstavila vam bom primere, kako sem zgodbo preko iger povezala s področji dejavnosti iz kurikuluma.

JEZIK

Cilj:

- otrok se seznani z novo zgodbo,
- otrok podoživi zgodbo.

Otroci so se z zgodbo seznanili v času počitka. Vsakodnevno branje je pripomoglo tudi k lažji zapomnitvi besedila, ki so ga kasneje potrebovali pri lutkovni predstavi. O vsebini smo se pogovarjali po nekajkratnem branju.

Podoživljanje pravljice skozi vprašanja

Kdo nastopa v zgodbi?

»Jelka, pes, muca, kokoš, dimnikar, šivilja, luna …«

»3 živali so in mislim, da trije ljudje«

»Duška, jaz bi pa želel pokazati, kdo nastopa. Vi pa uganete.« (predlog s strani otroka in v nadaljevanju so poskusili čim več stvari prikazati s pantomimo. Tega sem se poslužila prvič pri podoživljanju zgodbe, kar se je videlo tudi pri otrocih. Nekaj se jih je odzvalo, npr. pokazali so žalosten obraz, šivanje gumba, hojo, gibanje psa, ki dirja ….).

Kaj se je zgodilo v zgodbi?

»Pes ji je podrl hišo.«

»Kokoš je rekla, prišel bo bedak.«

»Potem pa je šla v gozd in iskala šiviljo.«

»Pogovarjala se je z luno.«

»Imela je zlato jajce, svetila je kot lučka.«

»Potem pa je našla šiviljo in šla domov.«

»Tam pa je prišel spet poredni pes in ji pomagal postaviti hiško.«

Kaj je Jelka dobila od živali?

»Zlato jajce, nit in gumb.«

Koliko gozdov je prehodila Jelka? Kaj mislite, kako pa je hodila Jelka po gozdu? Bi znali to pokazati?

»Mislim, da prvo enega potem še enega in še enega. Tam je spala.«

Velikokrat obiščemo gozd, med igro je pritekla k meni deklica in dejala:

»Poglej, tako je hodila Jelka.« Ko so drugi otroci to slišali, so pričeli ponavljati za njo. Meni pa je bila to super ideja, da izkoristimo naravne oblike gibanja v gozdu. Pot je bila vjugasta, hodili so po hlodih, koreninah ….

Kaj se je zgodilo, ko se je vrnila nazaj?

»Ni imela pomoči pri postavljanju hiške.«

»Mi smo ji hoteli pomagati.«

»Potem je prišel pes in ji pomagal postaviti hišo.«

»Pes je rekel, da jo bo stražil in pazil.«

Kakšen je bil pes ob začetku in ob koncu zgodbe?

»Poreden, nagajiv, neroden, hiter, zaletel se je, podrl ji je hišo …«

»Prijazen, pomagal ji je, ni bil več poreden, skupaj sta živela in jo je pazil …«

Se je že vam kdaj zgodilo podobno kot psu? Kako je to izgledalo? Kaj ste takrat počeli? Kako ste se opravičili – pogovorili?
»Ja, meni. Ko sem želel na telefon in sem kričal, potem pa mi mama ni dala telefona in sem nehal. Pol sem pa bil tiho in ji rekel oprosti in sva se šla igrat s kockami.«
»Ja, meni. S sestro sva se stepli. Potem pa je ona jokala, jaz pa sem se ji opravičila in jo božala.«

DRUŽBA

Cilj:

- otrok spozna gledališko kulturo.

Naš vrtec je na vasi in od najbližjega lutkovnega gledališča oddaljen precej kilometrov. S pomočnico zato večkrat pripravimo mini gledališče v igralnici. Zavedava se, da to ni primerjava s pravim, ampak le tako jim približava gledališko kulturo. Najprej smo se pogovorili o gledališkem bontonu. Otroci so predlagali, da si narišemo le-tega narišemo. Sami so se dogovorili, kdo bo risal bonton, kdo bo ustvarjal karte. Kdor pa ni ustvarjal, pa so mu dodelili nalogo, da pospravi igralnico in pripravi stole. Nato so gledališče pripravili vsakodnevno – pri prosti igri. Za uprizoritev so uporabljali senčno gledališče, a zgodba je bila vedno drugačna.

Slika 1: Gledališče
Vir: Lasten

GIBANJE

Cilj:

- naravne oblike gibanja.

Gibalna igra Čira – čara

Na travniku sem si poiskala palico. Otroci so predlagali, da si zavežem na konec palice vrvico, takšno, kot je imela Jelka za šivanje gumba. V gozdnem nahrbtniku smo poiskali vrvico in jo privezali na konec palice ... Tako je palica dobila čarobno moč, da vse otroke spremeni v različne like iz zgodbe.
»Čira čara, čira čara, sedaj postali boste ……. KOKOŠ, PES, MUCA, DIMNIKAR, JELKA, LUNA, ŠIVILJA«.
Otroci so se približno 30 sekund premikali kot začarani liki, nato pa so se prosto gibali. Čez čas sem jih ponovno »začarala«. Igro smo se z otroki igrali večkrat in vedno si je kateri izmed njih izmislil nov način gibanja. Večinoma so uporabljali hojo, poskoke, plazenje, kar je tudi sovpadalo z mojim ciljem.

UMETNOST

Cilji:

- otrok spozna senčne lutke,
- otrok se igra z lutkami,
- otrok ilustrira zgodbo.

Senčne lutke sva pripravili vnaprej, saj je bilo to posebno presenečenje.

Prvi odzivi: »A vidiš, kak se vidijo sence.« »Poglej, samo črne lutke so.« »Jelka je vlka, muca pa mala.«

Po predstavi so si otroci sami izdelali senčne lutke in imeli možnost igranja. Otroci so si izdelali različne like iz igre in tudi nekaj dodatnih, npr. unicorna, morskega psa, žogo … Tako so pripravili popolnoma novo zgodbo, ampak glavna oseba Jelka je vedno ostala. Presenetili so nekateri otroci, ki so spreminjali intonacijo glasu, spet drugi so si do potankosti zapomnili besedilo. Senčno gledališče smo prenesli tudi na prosto, kjer so otroci s pomočjo naravne svetlobe uprizorili predstavo.

Slika 2: Senčno gledališče v igralnici in na prostem

Vir: Lasten

NARAVA

Cilj:

- otrok se igra s sencami,
- otrok usvaja pojem simetrije.

Otroci so v igralnici že pred predstavo imeli na voljo grafoskop in barvne like. Prav tako smo se tudi v naravi igrali s sencami. Najprej smo morali ugotoviti, kako nastane senca v igralnici in kako na prostem. Nato pa smo se igrali, npr. si hodili po senci od glave, požgečkali svojo in prijateljevo senco ….

Slika 3: Igra s sencami
Vir: Lasten

MATEMATIKA

Cilj:

- otrok se seznanja z geometrijo,
- otrok šteje,
- otrok razvršča.

Z otroki smo vsak teden spoznali eno geometrijsko obliko in lik. Predmete smo poiskali v prostoru in na prostem, kjer smo pripravili tudi škatlo te oblike. Ko so spoznali vse osnovne geometrijske like in telesa, smo začeli zidati hišice. Ob tem smo se pogovarjali, katere geometrijske oblike potrebujemo za izdelavo in kako bi jo postavili.

Slika 4: Senčno gledališče – hišica
Vir: Lasten

ZAKLJUČEK

Otroci so preko različnih dejavnosti dodobra spoznali zgodbico, katero so pripovedovali še naslednje mesece. Knjigo so želeli odnašati domov, a ker smo imeli samo besedilo, sem jih poprosila, da ilustrirajo dele zgodbe. Dobili so del zgodbe, katerega sem jim ponovno prebrala in so ga ilustrirali. Nato smo vse dali v mapo in vsak je knjigo za 2 dni odnesel domov. Starši so bili navdušeni nad tem, kako so otroci poznali zgodbo. Dejali so, da so jo poznali do podrobnosti in njihovo branje sploh ni bilo potrebno.

Slika 5: Ilustracije otrok za izdelavo knjige
Vir: Lasten

Viri in literatura

1. Blatnik Mohar, M., Stepančič, D.B., Suhodolnik, J. , Suhodolnik, Ž., in Košir, M. (2003). *Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja.* Ljubljana: Mladinska knjiga.
2. Dissing Sandahl, I. (2021). *Igra po dansko*. Mladinska knjiga: Ljubljana.
3. Dolinšek – Bubnič, M. (1999). *Beri mi in se pogovarjaj z mano!* Epta: Ljubljana.
4. Ručigaj, Z. (2012). *Vzgoja kot drevo v zdravi rasti.* Jesenice: samozaložba
5. Saksida, I., Jamnik, T., Longyka. I. in Mohor, M. (2000). *Bralna značka v tretjem tisočletju: zbornik ob 40-letnici bralne značke*. Ljubljana: Rokus.
6. Thomson B., J. (1995). *Naravno otroštvo*. Didakta: Radovljica
7. *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih*. (2004). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Ljubljana.

Poslušaj – kocka pripoveduje

KATJA MAVRIN, *dipl. vzg.*
Vrtec Pikapolonica pri OŠ Cerklje ob Krki
Katja.mavrin83@gmail.com

Povzetek: V teoretičnem delu članka na kratko opredelimo ustvarjalnost predšolskega otroka, razvoj domišljije, pomen govora ter pomembnost navajanja otrok na sposobnost aktivnega poslušanja. V praktičnem delu članka opisujemo dejavnosti s področja govora v povezavi z ostalimi področji kurikula. Hišica iz kock avtorice Ele Peroci nam je dala zanimive ideje, ki smo jih tekom izvedbe projekta postopoma udejanjili. Otrokom smo ponudili dejavnosti iz različnih področij, s katerimi smo spodbujali govor, pripovedovanje, opisovanje, naštevanje. Dejavnosti, kjer smo spodbujali domišljijsko rabo jezika s tem, ko smo si izmišljali različne zgodbe. Razvijali smo domišljijsko rabo jezika, ko smo pripovedovali in si izmišljali zgodbe nadaljevanke. Otroke smo spodbujali in jih navajali na sposobnost poslušanja ter jim nudili možnost, da razvijejo svoje spretnosti in znanja na področju matematike, gibanja, družbe, umetnosti in naravoslovja. S spoznavanjem Hišice iz kock in z vsemi dejavnostmi v projektu »Poslušaj – kocka pripoveduje« smo vplivali na celostni razvoj otrok.

Ključne besede: ustvarjalnost, domišljija, govor, poslušanje, predšolski otrok

Abstract: In the theoretical part of the article, we briefly define the creativity of a preschool child, the development of imagination, the importance of speech and the importance of teaching children the ability to listen actively. In the practical part of the article, we describe activities from the field of speech in connection with other areas of the curriculum. The house made of blocks by Ela Peroci gave us interesting ideas, which we gradually implemented during the implementation of the project. We offered the children activities from various fields, with which we encouraged speaking, telling stories, describing, enumerating. Activities where we encouraged the imaginative use of language by making up different stories. We developed our imaginative use of language as we told and made up the stories of the series. We encouraged the children and taught them the ability to listen and offered them the opportunity to develop their skills and knowledge in the fields of mathematics, movement, society, art and science. By getting to know the Cube House and all the activities in the "Listen - the cube tells" project, we influenced the holistic development of children.

Keywords: creativity, imagination, speech, listening, preschool child

UVOD

Vzgojiteljice v našem vrtcu zelo rade posežemo po delih Ele Peroci, ki je v letošnjem letu praznovala svojo 100. obletnico rojstva. Vsaka njena napisana knjiga je zgodba zase. Vsaka zgodba pa daje nešteto idej za načrtovanje in izvajanje dejavnosti na različnih področjih Kurikula. Običajno največkrat oziroma enkrat letno vsaka izmed nas poseže po knjigi »Muca Copatarica«, ki jo imajo otroci nadvse radi. Zgodba s svojo temo otroke spodbuja k pospravljanju in krepitvi prijateljskih odnosov. Zaradi obletnice rojstva Ele Peroci pa smo se strokovne delavke v našem oddelku odločile, da še malo bolj pobrskamo po zakladnici zgodb Ele Peroci. Ker smo želele otrokom ponuditi zgodbo, ki bo primerna njihovi starosti in iz katere bomo lahko speljali niti v vsa področja kurikula, smo se odločili, da predelamo zgodbo »Hišica iz kock«. Strokovni delavki sva se v ta namen poglobili v razvoj domišljije in ustvarjalnosti pri predšolskih otrocih, razvoj govora ter razvoj sposobnosti poslušanja. Cilji, ki smo si jih zastavili, so bili razvoj govora, domišljijska raba jezika ter navajanje na sposobnost poslušanja.

Ustvarjalnost pri predšolskih otrocih

V vsakem človeku, otroku, se skriva ustvarjalnost in domišljija, ki pa ni nujno, da je izražena, sporočena v okolje. Vse naše ustvarjalne in domišljijske sposobnosti se namreč razvijajo skozi izkušnje. Zelo pomembno vlogo igra okolje, vendar se brez naše in otrokove lastne aktivnosti težko karkoli uspešno razvije. Otrok mora biti aktiven, saj se bo le na tak način največ naučil in razvil vse svoje potenciale. Vsak je najbolj ustvarjalen na področju, ki mu je najbližje. Ker so si otroci med seboj različni prav tako kot odrasli, moramo spoštovati in upoštevati to različnost tudi v razvoju ustvarjalnosti ter domišljije. Da bi bili otroci čim bolj ustvarjalni ter da bi se bili sposobni čim bolj potopiti v svet domišljije, ju moramo krepiti. To pa dosežemo tako, da otroke spodbujamo, jim dovolimo in jih usmerjamo. Raziskave pa so pokazale, da gre razvoj ustvarjalnosti v obratnem sorazmerju s starostjo, kar pomeni, da so otroci ustvarjalnejši od odraslih (Kepec, 2013, str. 5–7).

Igra in domišljija predšolskega otroka

Otroci se igrajo in s tem pridobivajo različne izkušnje. Za krepitev otrokove domišljije je pomembno, da ima na voljo kvalitetne in ne izdelane igrače, ki so popolnoma podobne realnim predmetom. V takem primeru otrok ne bo potreboval in tudi ne razvijal domišljije (Kepec, 2013, str. 8).

Govor in poslušanje v predšolskem obdobju

Jezik ima široko in pomembno vlogo tudi med predšolskimi otroki. Gre za komuniciranje z odraslimi in otroki, razumevanje ter sodelovanje. Pomaga jim izraziti svoja čustva ter razumeti sporočila soljudi. Jezik se poleg tega, da je samostojno področje kurikula prepleta tudi v vsa ostala področja. Otrok se govora uči s posnemanjem, poslušanjem in pripovedovanjem. Prav tako pa ima

velik pomen tudi izmišljanje zgodb v vrtcu ali doma (Divjak, 2016, str. 2). Poslušanje je otrokova prva komunikacijska dejavnost, od katere so odvisne vse ostale komunikacijske sposobnosti, kot so govor, pisanje, branje. Poslušanje je pomemben dejavnik pri učenju, pomnjenju, razvoju mišljenja ter samem pridobivanju znanja. Slabša sposobnost poslušanja je v tesni povezavi s slabo komunikacijo, kar pa vpliva na socializacijo in čustveni razvoj (EDU Vision, 2019, str. 95–98).

Projekt »Poslušaj – kocka pripoveduje«

V pomladnih mesecih smo se odločili, da obravnavamo zgodbo Hišica iz kock avtorice Ele Peroci. Ker se v svojem oddelku poslužujemo med drugim tudi kamišibaj predstav, smo otrokom vsebino zgodbe predstavili na ta način.

Slika 1: Kamišibaj predstava »Hišica iz kock«
Vir: Lasten

Otroci so zgodbo hitro osvojili ter pri vsakem obnavljanju le-te ob ilustracijah v butaju, že sami pripovedovali in opisovali dogajanje. Omeniti moramo, da so otroci v našem oddelku v starostnem obdobju dveh do treh let, zato je še kako pomembno, da izberemo zanimivo zgodbo, ki ne bo prezahtevna. Tema o Hišici iz kock je bila v našem oddelku aktivna cel mesec maj. Niti iz zgodbe pa smo prepletli v vsa področja kurikula.

Jezik

Jezik je pri vseh dejavnostih našega projekta igral najpomembnejšo vlogo. Z dejavnostmi na tem področju smo želeli vplivati na razvoj govora ter navajati otroke na sposobnost poslušanja/aktivno poslušanje. Jezik oziroma govor je povezoval vsa področja. Otroci so najprej poslušali vsebino zgodbe v obliki kamišibaj predstave, potem so se pa sami aktivno vključili v obnavljanje in opisovanje. Tudi sami smo na steno naše igralnice pripeli eno veliko fotografijo zajca ter spodbudili otroke, da razmislijo, kaj nam ta zajec na steni sporoča. Otroke smo ves čas spodbujali k domišljiji.

Slika 2: Zajec na steni nam nekaj govori
Vir: Lasten

Naslednja dejavnost s področja jezika je bila kocka z različnimi slikami živali ali predmetov. Kocko je vsak dan eden izmed otrok vrgel v zrak ter poimenoval tisto fotografijo, ki se je ustavila na vrhu. Po poimenovanju in opisovanju živali oziroma predmeta na fotografiji pa smo s skupnimi močmi pripovedovali izmišljeno domišljijsko zgodbo. Otroci so bili nad dejavnostjo navdušeni ter precej zgovorni pri nadaljevanju zgodbe po uvodu strokovne delavke.

Slika 3: Izdelava in spoznavanje kocke
Vir: Lasten

Slika 4: Izmišljanje zgodbe ob sliki
Vir: Lasten

Naravoslovje

Pri naravoslovnem področju smo se najprej pogovorili, katere živali bi pa lahko mi imeli na steni igralnice ter kako bi se te živali oglašale. V ta namen smo s strokovno delavko pripravile fotografije različnih živali v formatu A3 ter vsak dan eno izmed njih pripele na steno. Dejavnost je potekala tako, da smo poimenovali žival na fotografiji, jo opisali, posnemali njeno oglašanje ter iz interneta oziroma živalske enciklopedije prebrali kakšno njeno značilnost. S pomočjo videoposnetkov smo si ogledali, kje živijo in s čim se hranijo.

Družba in matematika

Pri družbi smo se osredotočali na krepitev odnosov, za to smo dejavnosti v sklopu projekta izvajali predvsem skupinsko in skupno. Otroci so vsakodnevno iz lesenih gradnikov in drugih materialov s skupnimi močmi in medsebojnim sodelovanjem gradili hišice, barvali kvadratne kartone. V zgodbi spoznamo tudi psa, ki Jelki podre hišo in ji s tem naredi škodo oziroma jo prizadene. V ta namen smo se tudi mi vsakodnevno pogovarjali o nagajanju en drugemu, jemanju igrač, namernemu podiranju zgrajenega. Otroci so se strinjali, da to ni prav in da če nam podrejo hišico, ki smo jo s trudom gradili oziroma sestavljali iz kock, smo potem zelo žalostni in po navadi jokamo. Vseeno pa smo dali otrokom vedeti, da to ni tako strašno, če nam kdo kaj podre. Zbrati moramo moč, dobro voljo, pogum, kot ga je Jelka ter zgraditi še enkrat, dvakrat in neštetokrat. V tesni povezavi pa smo bili tudi s področjem matematike, saj so otroci razvrščali kocke po barvi in obliki, oblikovali, konstruirali ter se orientirali po prostoru. Spoznavali in iskali so oglate ter okrogle predmete po igralnici. Po navodilih vzgojiteljice so se orientirali po prostoru, medtem ko so sestavljali hišo iz svojega izdelka – lepljenke ter konstruirali.

Slika 5: Skupinsko konstruiranje
Vir: Lasten

Slika 6: Sestavljanje po navodilih
Vir: Lasten

Umetnost

Otroci so obrisovali lesene gradnike različnih oblik, razvijali svojo fino motoriko s tem, ko so se trudili pobarvati like samo do črte, sestavljali v naprej pripravljene kvadratne like iz barvnega papirja v nekakšno celoto, lepili. Preizkusili so se v slikarski tehniki, kjer so nastali čudoviti liki. Otroci so konstruirali hiše ter druge zgradbe oziroma objekte iz različnih materialov ter pri tem urili, krepili svojo domišljijo. Potrebovali so občasno le kakšno malo idejo, da je potem iz njihove domišljije prišla velika ideja.

Slika 7: Lepljenje likov
Vir: Lasten

Gibanje

V zgodbi »Hišica iz kock« smo spoznali sosedovega psa, ki se strga z verige ter ves srečen, ker je končno svoboden, teče. Teče tako hitro, da se sploh ne more ustaviti in zaobiti Jelkine hišice iz kock. Na temo te hitrosti in nepazljivosti smo si v sklopu našega projekta zastavili cilj, da bomo krepili hitrost, urili spretnosti pri premagovanju ovir ter otrokom omogočali, da izvajajo čim več naravnih oblik gibanja v notranjosti vrtca ter v naravi na prostem. Ogromno smo tekli ter tekmovali, sestavljali smo poligone kjer smo med tekom, vožnjo s poganjači, hojo, plazenjem, skakanje premagovali različne ovire. Šli smo se tudi glasbeno – gibalne didaktične igre, kjer so morali otroci prepoznati dve glasbili ter ob vsakem izvajati določeno gibanje. Ob vsem tem pa seveda paziti, da ne podrejo hišice, ki smo jo sestavili iz različnih športnih rekvizitov. Dnevno pa smo uprizarjali gradnjo Jelkine hiše ob skladbi »Pri nas pa hiško zidamo«.

ZAKLJUČEK

Avtorica Ela Peroci ima zelo domiselne, domišljijske in poučne zgodbe ter pesmi. Mnoge od njih smo v vrtcu tudi že spoznali. Kaj bi brez naše Muce Copatarice, s pomočjo katere otroke vzgajamo in navajamo, da pospravljajo svoje predmete na svoje poličke, da pospravijo in zložijo svoje copate. Kaj bi brez dežnika, ki je lahko balon, saj zbudi našo domišljijo. Tudi Hišica iz kock, ki smo jo spoznavali tokrat, je zbudila našo domišljijo, ustvarjalnost, nas navajala k poslušanju, spodbujala h govoru ter domišljijski rabi jezika. Vse aktivnosti v sklopu tega malega projekta so potekala s pomočjo govora, poslušanja, razumevanja in lastne aktivnosti. Strokovni delavki oddelka sva zadovoljni in ponosni, da sva lahko na temo te čudovite zgodbe izvedle različne zanimive ter poučne aktivnosti na vseh področjih kurikula. Cilje smo uresničevali postopoma od poslušanja do lastne aktivnosti. S svojim dobrim vzgledom smo pozitivno vplivali na vse otroke, zato verjamemo, da so otroci osvojili in se naučili veliko novih znanj in spretnosti, saj so nam to tudi sami pokazali s svojim zainteresiranim sodelovanjem. Vsekakor bomo tudi v prihodnje večkrat posegli po kakšni zgodbi Ele Peroci ter s tem počastili njen spomin, otrokom pa dali bogastvo njenih zgodb.

Viri in literatura

1. Kepec, N. (2013). *Ustvarjanje z naravnimi materiali z od 3 do 6 letnimi otroki* (diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
2. Nemec, L. (2010). *Igra je glavna dejavnost predšolskih otrok* (diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Maribor.
3. Divjak, T. (2016*). Prepoznavanje in poimenovanje sličic ter pripovedovanje otrok 1. starostnega obdobja* (zaključno delo). Pedagoška fakulteta, Maribor.
4. EDU Vision, (2019). »*Modern Approaches to Teaching the Future Generations* (international conference). Jurjevič, S. s. p., Ljubljana.

Muca Copatarica v vrtcu

JELKA NAMESTNIK BRBRE, *dipl. vzg.*
Vrtec Jožice Flander Maribor
jnamestnik@gmail.com

Povzetek: V članku sem predstavila primer dobre prakse za daljše časovno obdobje. Muca Copatarica je povezovala dejavnosti na vseh kurikularnih področjih. Dejavnosti so se odvijale v igralnici in na prostem. Otroci so sodelovali po svojem interesu ter po svojih zmožnostih. Kdor ni želel sodelovati, je lahko samo opazoval in se kasneje tudi vključil. V teoretičnem delu sem na kratko predstavila pomen otroške igre, kurikularna področja dejavnosti ter vlogo odraslih, v praktičnem delu pa sem opisala primere dejavnosti, katerih rdeča nit je bila Muca Copatarica.

Ključne besede: muca, Copatarica, igra, dejavnosti, kurikulum

Abstract: In the article, I presented an example for a longer period of time. Muca Copatarica coordinated activities in all curricular areas. Activities took place in the playroom and outdoors. The children participated according to their interests and abilities. Those who did not want to participate could just observe and later get involved. In the theoretical part, I briefly presented the importance of children's play, the curricular areas of activity and the role of adults. In the practical part, I described examples of activities, the common thread of which was Muca Copatarica.

Keywords: cat, Sleeper Keeper Kitty, game, activities, curriculum

UVOD

Želja po otroški igri v predšolskem obdobju nikoli ne ugasne. Vzgojitelji v vrtcu vsakodnevno poskrbimo, da se otrok skozi igro in ob pomoči odraslih spontano in z veseljem vključuje v ponujene dejavnosti. Dejavnosti, ki so še kako dobro premišljene in pripravljene tako za individualnega otroka v razvoju kot skupinsko rast. Vzgojiteljevo vključevanje lutke v sam proces pripomore h kreativnemu pristopu z veliko možnostmi. Odrasli mora dobro poznati otroke in na tak način načrtovati vsebino.

Otroška igra in lutka kot povezovalni element

»Otroška igra je ena od pomembnih in specifičnih dejavnosti, ki je na različne načine vpletena v kurikulum za vrtce, tako v načrtovane dejavnosti kot v siceršnje življenje otrok v vrtcu« (Marjanovič Umek, 2010, str. 44). »Vključitev lutke v uresničevanje vzgojno-izobraževalnega procesa v vrtcu lahko ponudi veliko možnosti za kreativen pedagoški pristop. Lutka kot vizualni, zvočni in tipni »instrument« bo spodbujala otrokovo občutljivost za dražljaje iz okolja ter pomembno spodbujala komunikacijo (verbalno in neverbalno) z vzgojiteljico in vrstniki«, meni dr. Hicela Ivon (Hicela Ivon, 2013, str. 1).

Kurikulum za vrtce in uresničevanje ciljev po področjih

Kurikulum za vrtce je nacionalni dokument, ki omogoča strokovnim delavcem in vzgojiteljem v vrtcu strokovno in kakovostno načrtovanje predšolske vzgoje v vrtcu (Bahovec, 2014, str. 8). V kurikulumu so zapisani cilji kurikula za vrtce, načela uresničevanja ciljev kurikula za vrtce in šest področij dejavnosti, ki se izvajajo v vrtcih. Na vseh šestih področjih dejavnosti so navedeni globalni cilji, cilji, primeri dejavnosti ter opis vloge odraslih. Prav vloga odraslega je zelo pomembna, da dejavnosti potekajo kot načrtovano. »Jezikovna dejavnost v predšolskem obdobju, ki je najpomembnejše obdobje za razvoj govora, vključuje široko polje sodelovanja in komunikacije z odraslimi« (Bahovec, 2014, str. 31). »Otroci se učijo jezika ob poslušanju vsakdanjih pogovorov, pripovedovanja literarnih besedil, ob poslušanju branja odraslih, s pripovedovanjem, opisovanjem …« (prav tam). Bahovec (2014, str. 35) o vlogi odraslih pravi: »Osebe, ki delajo z otroki, pripovedujejo in berejo otrokovi starosti primerne pravljice, zgodbice, uganke, pesmice, uprizarjajo lutkovne igrice …« »Umetnost otroku omogoča udejanjanje ustvarjalnih potencialov, ki se kažejo že v otrokovem igrivem raziskovanju in spoznavanju sveta, ki je zanj neizčrpen vir inspiracije, motivacije in vsebin na vseh področjih dejavnosti« (Bahovec, 2014, str. 37). »Vloga odraslih je, da ustvarjajo prijazno vzdušje medsebojnega zaupanja, s čimer otroka spodbujajo k odprtosti in želji po izražanju« (Bahovec, 2014, str. 46). »Odrasli v okviru umetniških dejavnosti povezuje vsebine s področij narave, družbe, matematike, jezika in gibalnih dejavnosti« (Bahovec, 2014, str. 48). »Potreba po gibanju in igri sta primarni otrokovi potrebi« (Bahovec, 2014, str. 25). »Gibalni razvoj je v ospredju predvsem v prvih letih

življenja« (prav tam). »Kurikulum za področje gibanja mora biti prilagojen različnim potrebam, interesom in sposobnostim otrok« (prav tam).

Bahovec (2014, str. 29) pravi: »Večina otrok uživa v gibanju in se z veseljem vključuje v spontane in vodene dejavnosti.« »Vzgojitelji nudijo otrokom ustrezne izzive in jim omogočajo, da se dejavnosti udeležujejo sproščeno …« (prav tam). Omenja tudi, da otroke opazujejo pri izvajanju ter spodbujajo, usmerjajo in pomagajo (Bahovec, 2014, str. 29). Bahovec (2014, str. 48) meni, da je »človek del družbenega okolja, v katerem raste, živi in deluje.« Poudarja, da naj bodo družbene dejavnosti sestavljene tako, da otroke spodbujajo k sodelovanju. Demokratično vzdušje naj spodbuja pozitivne procese v skupini. Prijetno vzdušje in občutek pripadnosti pa morajo otrokom omogočati vsakdanja rutina in nasploh vsakdanje življenje v vrtcu. Vzgojitelji imajo ključno vlogo pri razvoju otrokovih veščin, saj otroke spodbujajo pri skrbi zase, samopodobi ter samospoštovanju (Bahovec, 2014, str. 49–54). Na področju narave razvijamo otrokove sposobnosti vključevanja v fizično in družbeno okolje (Bahovec, 2014, str. 55). Otroci pridobivajo izkušnje z živimi bitji ter veselje v raziskovanju in odkrivanju. Postopno razvijajo naravoslovne pojme in naravoslovno mišljenje. Ti procesi pri otroku potekajo nezavedno (prav tam). Vzgojitelji otrokom omogočajo, da najprej opazujejo, raziskujejo, poslušajo razlage nato pa ga vodijo in spodbujajo, jim omogočijo dovolj priložnosti in časa, dokler sami ne najdejo rešitve problema (Bahovec, 2014, str. 62). Najrazličnejše dejavnosti v vrtcu otroke spodbujajo, da na prijeten način doživljajo in pridobivajo razne izkušnje, spretnosti in znanja o matematiki (Bahovec, 2014, str. 64). Vzgojitelji pa imamo ob tem zelo pomembno vlogo. Opazovati moramo razvoj otroka in izbrati najprimernejše dejavnosti, ki omogočajo razvoj matematičnega znanja in razmišljanja (Bahovec, 2014, str. 72). Ob tem je zelo pomembno otrokovo dobro počutje. Dejavnosti morajo biti otrokom v veselje, ob katerih morajo doživeti uspeh, kar je pomembno za napredovanje otroka (prav tam).

Primeri dobre prakse spoznavanja zgodbe Muce Copatarica

Otroci v vrtcu zelo radi poslušajo pravljice in zgodbice. V mesecu aprilu smo se odločili, da spoznamo Muco Copatarico avtorice Ele Peroci. Starost otrok od dveh do treh let. V vrtec sem prinesla plišasto igračo, ki zelo spominja na Muco Copatarico. Predstavila sem jo otrokom, da so se je malce navadili. Otroci so si jo z zanimanjem ogledovali, nekateri tudi dotaknili in jo pobožali. Nato sem jim predstavila slikanico Muca Copatarica in jih vprašala, ali jih zanima, kaj je muca Copatarica naredila otrokom v tej zgodbici. Otroci so bili zelo radovedni.

Slika 1: Muca Copatarica
Vir: Lasten

1. področje dejavnosti: JEZIK

Glavni cilj: Doživljanje in spoznavanje temeljnih literarnih del za otroke.

Cilj: Ob poslušanju in pripovedovanju pravljic otrok razvija zmožnost domišljijske rabe jezika, s književno osebo se identificira ter doživlja književno dogajanje.

Primer jezikovne dejavnosti:

- otrok posluša svoji starosti primerne zgodbice/pravljice,
- posluša preproste zgodbice in se z odraslimi pogovarja o predmetih na sliki in v okolju.

Pred pričetkom branja sem prostor lepo prezračila, nakar so se otroci udobno namestili, umirili in šele nato sem pričela brati. Najprej sem otroke seznanila z imenom in priimkom avtorice besedila: Ela Peroci in avtorice ilustracij: Ančka Gašnik Godec. Otroci so se veselili in mi pozorno prisluhnili. Med branjem sem opazila, da otroci sledijo zgodbici. Zgodbico sem pripovedovala doživeto. Na koncu sem počakala na njihov odziv. Ena deklica je zaklicala: »Še enkrat!«, drugi so se strinjali. Po prvem branju je sledila obnova, ki je koristila kot ponovitev. Nato sem s kratkimi enostavnimi vprašanji poizvedovala, ali so otroci razumeli bistvo zgodbice:

- Česa otroci ne pospravljajo za sabo?
- Kam so otroci odšli skozi gozd? Zakaj?
- Kako je ime muci, ki šiva copate?

Nekaj otrok je odgovorilo. Ostali so poslušali. Zgodbico Muca Copatarica so otroci poslušali tudi pred spanjem na ležalnikih, in sicer preko AV, posnetek je na spletni strani: https://www.youtube.com/watch?v=nFqKNM7fdH4. Nekaj otrok je med pravljico zaspalo, večina otrok je pravljico poslušalo do konca in so nato sladko zaspali. Naslednji dan sem ponovila pravljico in nato še ponovila zgodbico z dramatizacijo. Na pano sem obesila ilustracije zgodbice, kjer so si jih lahko vedno pogledali. Prinesla sem plišasto

Muco Copatarico, belo hiško z rdečo streho iz kartona, dve lutki (fantek in punčka) in veliko copatov. Otrokom je bila muca zelo všeč. Prisluhnili in gledali so z zanimanjem. Naslednji dan sem zgodbico ponovila in jo nato dramsko uprizorila. Otroci so pozorno gledali in se smejali. Na koncu sem otrokom, ki so želeli, razdelila rekvizite, da so lahko sami posnemali in animirali lutke. Uporabili so sceno in zgodbo poustvarili po svojih zmožnostih. Nekateri so samo opazovali.

Slika 2: Dramatizacija zgodbe Muca Copatarica – Ela Peroci
Vir: Lasten

2. področje dejavnosti: UMETNOST

Globalni cilj: Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti.

Cilji: Spodbujanje radovednosti in veselja do umetniških dejavnosti.

Primer likovnih in oblikovalnih dejavnosti:

- otrok pretika vrvico skozi luknjice na kartonastih copatkih,
- otrok z umetniškimi sredstvi izraža svoje občutke, čustva in misli na sebi lasten način in v jeziku, ki mu ustreza.

Ta dejavnost je potekala teden dni, saj smo delali postopoma. Najprej so otroci pobarvali kartonaste copatke z oljnimi pasteli. Naslednji dan so pretikali vrvico skozi luknjice na kartonu, nato so lepili blago na karton. Na koncu sem copate pritrdila še s spenjačem. Treba je bilo izdelati levega in desnega. Ko so bili izdelki končani, sem jih dala na razstavo. Vsi otroci so sodelovali pri izdelavi. Otroci so bili zelo ponosni na svoj izdelek.

Slika 3: Pretikanje vrvice skozi luknjice na kartonu
Vir: Lasten

Slika 4: Lepljenje blaga na karton
Vir: Lasten

Slika 5: Copatki na razstavi
Vir: Lasten

Primer glasbenih dejavnosti:

– otrok posluša izvedbe izbranih del glasbene literature,
– otrok izvaja ritmične vzorce z igranjem na mala glasbila.

Pri seznanjanju z besedili novih pesmic sem najprej otrokom predstavila pomen novih besed, ki se nahajajo v besedilu. Otrokom sem predstavila pesmico *Pleza mucek na drevo*, ki jo je napisala Neža Maurer in uglasbil Janez Kuhar. Gre za prikupno pesmico, ki so jo otroci zelo radi poslušali. Ko smo pesmico že osvojili, sem jim ponudila mala glasbila, na katera so izvajali in v ritmu zaigrali vsak po svojih zmožnostih.

PLEZA MUCEK – N. Maurer

PLEZA MUCEK NA DREVO,
VEDNO VIŠE, VEDNO VIŠE.

PLEZA MUCEK NA DREVO,
Z VRHA GLEDA ŽE NA HIŠE.

KO PRIPLEZA PRAV NA VRH,
GLEJ, PRED HIŠO SKLEDA MLEKA!

A KAKO BI DOL PRIŠEL?
MALI MUCEK VEKA, VEKA.

3. področje dejavnosti: GIBANJE

Globalni cilj: Omogočanje in spodbujanje gibalne dejavnosti otrok.

Cilji: Povezovanje gibanja z elementi časa, ritma in prostora.

Primer gibalnih dejavnosti:

– otrok ponazarja živali, ustvarjalno se giba ob glasbeni spremljavi.

Otrokom sem dala navodila: »Ko zaslišite melodijo po radiu, se gibljemo kot muce.« Ples/gibanje muc je uspel, saj sem ob melodiji zaplesala tudi sama. Nekateri so bili na začetku malce sramežljivi, ampak so se proti koncu vsi vključili v dejavnost. Gibanje muc smo nadgradili s tem, da smo na različne melodije različno plesali. Melodije so se spreminjale, in sicer počasna melodija, hitra melodija, nagajiva melodija, tiha melodija, glasna melodija, melodija, ob kateri smo se pretegovali in raztegovali kot muce. Otrokom sem bila zgled in so ponavljali za mano.

– otrok se giblje na poligonu.

Pripravila sem otrokom poligon. Na poligonu sem uprizorila pot od doma do hiške, kjer stanuje muca Copatarica. Otroci so morali plaziti pod mizo, hoditi po ravni črti (vrvi), hoditi po čutni poti in sonožno poskakovati iz enega v drugi obroč. V hiški so jih čakali copatki. Iz hiške so morali vzeti copatke in prehoditi poligon po isti poti nazaj.

4. področje dejavnosti: DRUŽBA

Globalni cilj: Spoznavanje samega sebe.

Cilji: Otrok se seznanja s pravili v skupini in vrtcu in jih sooblikuje na osnovi razumevanja.

Primeri dejavnosti:

– otrok se v vsakdanji dejavnosti uči pospravljati svoje copate,
– otrok se uči pravilnega obuvanja in sezuvanja.

V ospredju je bila igra »Poišči svoje copatke«. Otrok izbere copatek iz kupa in poišče njegov par. Nato smo se pogovarjali o tem, zakaj je treba pospravljati svoje copatke in svoje stvari na določeno mesto. Vsak dan, ko smo šli na sprehod ali igrišče in ko smo prišli nazaj, so se otroci sami obuvali in sezuvali. Nekateri so potrebovali več spodbude kot drugi, spet tretji pa več časa. Na koncu šolskega leta je vsem uspelo.

– Otrok spoznava poklic šivilje.

V vrtec sem prinesla šivalni stroj in šiviljski pribor (šiviljske škarje, šiviljsko kredo, šiviljski meter, gumbe, šivanko, nit, blago za šivanje …). Predstavila sem jim poklic šivilje. Nato sem na šivalnem stroju zašila riževe žepke. Z njimi so se otroci nato igrali jih metali na koš. Kdor je želel, je svoj žepek lahko odnesel domov.

Slika 6: Šivanje
Vir: Lasten

5. področje dejavnosti: NARAVA

Globalni cilj: Doživljanje in spoznavanje žive narave.

Cilji: Otrok odkriva in spoznava živo naravo.

Primeri dejavnosti:

– otrok biva v naravi, spoznava jo z vsemi čutili,
– otrok zaznava živa bitja.

Na sprehodu smo srečali tri muce, si jih ogledovali in se o njih pogovarjali. Mimo je prišla njihova lastnica in nam pripovedovala o njih. Otroci so ji z zanimanjem prisluhnili. Preko spleta smo si še ogledali video, v katerem se muce oglašajo. Otroci so radovedno prisluhnili. Kasneje pa smo se še sami prelevili v mačke ter posnemali glasove mačk in njihovo gibanje. Na oglasno desko sem prilepila fotografije različnih mačk. Bile so velike, majhne, bele, črne in pisane, nekatere so se igrale, druge plezale, tretje spale, ena muca pa je dojila mladičke. Pogovarjali smo se o mačkah. Kakšne so, kako in kje živijo, kako se gibljejo, kako se hranijo, kako se oglašajo.

– Otrok posnema glasove in gibanje živih bitij.

Tudi pri igri na igrišču sem otroke spodbudila, da oponašajo mačke. Skrivali so se za drevesa, se lovili in igrali igro pretvarjanja. Plezali so po raznih ovirah in se pretvarjali, da so muce.

6. področje dejavnosti: MATEMATIKA

Globalni cilj: Doživljanje matematike kot prijetne izkušnje.

Cilji: Otrok rabi imena za števila. Otrok rabi izraze za opisovanje položaja predmetov (v, na, pred, pod).

Primeri dejavnosti:

– otrok išče pare,
– otrok šteje urejene in neurejene stvari (copatke) s pomočjo odraslega.

V jutranjem krogu smo imeli na velikem kupu razmetane copatke različnih velikosti in barv. Otroke sem seznanila, da ima vsak copatek svoj par. Demonstrirala sem iskanje para in otroke enega po enem pozvala, naj si izberejo en copat ter poiščejo njegov par. Ko smo vse

pare poiskali, smo copatke skupaj na glas šteli. Nato sem copate položila:

- pred hiško iz kartona,
- v hiško iz kartona,
- na stol in
- pod mizo.

Otrokom sem na glas povedala, kje so copati. Nato so morali otroci sami pravilno položiti copate po mojem navodilu.

- Otrok se na svojem telesu uči pojma levo in desno.

Pri obuvanju sem otrokom demonstrirala obuvanje copat. Levi copat na levo nogo, desni copat na desno nogo. Otroci so se sezuli. Ogledali smo si, katera je leva noga in katera je desna noga. Nato so si obuli levi copat na levo nogo in desni copat na desno nogo. Uspelo jim je. Le tu in tam še kakšen copatek zaide z desne na levo nogo ali obratno.

ZAKLJUČEK

Iz pričujočega članka, polnega različnih dejavnosti, ki sem jih organizirala, je razvidno, da smo z otroki, starimi od dveh do treh let, tematiko dobro obdelali. Dejavnosti, ki so jim bile posebej všeč, smo na željo otrok ponovili. Nekatere igre so otroci kasneje sami kreirali sproti po njihovi domišljiji. Vsekakor otroci izkoristijo vsako priložnost za spontano igro. Seveda se da tematiko še razširiti in poglobiti glede na interes, intelektualno sposobnost in starost otrok. Okvir tega članka je bil približati različne ideje in spodbuditi strokovne delavce k novim idejam. Muca Copatarica je bila glavna povezovalna figura skozi celotno načrtovano obdobje, otroci pa so jo omenjali tudi v kasnejših mesecih. Zelo prijetno presenečenje je bilo, ko so starši povedali, da jo otroci omenjajo tudi doma. Sama menim, da je lutka kot povezovalna figura v prvem starostnem obdobju zelo smiselna za motivacijo. Otroci se ob njej sprostijo, odprejo, opogumijo in jo vzamejo za svojo. Moje izkušnje so več kot pozitivne, zato se bom v bodoče pogosteje posluževala lutk.

Viri in literatura

1. Bahovec, E. D. in ost. (2014). *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih.* Ljubljana: ZIZŠ.
2. Hicela, I., (2013). *Lutka i lutkarska igra u kurikulu predškolskog odgoja*. Pridobljeno s https://hrcak.srce.hr/file/146889
3. Marjanovič Umek, L. (ur.). (2010). *Otrok v vrtcu Priročnik h Kurikulu za vrtce*. Maribor: Založba Obzorja.
4. Peroci, E. (prvič izšlo leta 1957). *Muca Copatarica*. Pridobljeno s https://www.youtube.com/watch?v=nFqKNM7fdH4

Medgeneracijsko srečanje na Gori Oljki

NATAŠA PANČUR POSEDEL, *dipl. vzg.*
posedel.natasa@gmail.com

Povzetek: V vrtcu Polzela vsako leto pripravimo medgeneracijsko srečanje na Gori Oljki. S Škratovim pohodom na Goro Oljko simbolično zaokrožimo celoletno delo na področju naravoslovja, gibanja, zdravja in ostalih projektov, ki potekajo v vrtcu ter razvijajo posamezne kompetence otrok. Tokrat je bila rdeča nit našega srečanja knjiga Muca Copatarica, avtorice Ele Peroci. Zavedamo se, kako pomembno je privzgajati otrokom veselje do branja, knjige, jezika, še bolj pomembno je, da spodbujamo in negujemo slovensko besedo.

Ključne besede: medgeneracijsko srečanje, Muca Copatarica, Ela Peroci, Gora Oljka

Abstract: Every year in the Kindergarten Polzela we prepare an intergenerational meeting on Mount Oljka. With the Goblin's march to Mount Olive, we symbolically round up the year-round work in the field of natural sciences, movement, health and other projects that take place in kindergarten and develop individual competences of children. This time it was the red thread of our meeting Muca Slipper, authored by Ela Peroci. We know how important it is to bring children joy to reading, book, language. More importantly, we encourage and nurture the Slovenian word.

Keywords: intergenerational meeting, Slipper keeper kitty , Ela Peroci, Gora Oljka

UVOD

Ela Peroci nam je zapustila krasno dediščino slovenske otroške literature. Vas zanima, kaj pa je nam zagodla, ta slavna muca? Ta muca je povezala otroke, starše, stare starše in vse občane občine Polzela na tradicionalnem medgeneracijskem srečanju v okolju naše Gore Oljke. Zavedamo se pomena medgeneracijskega sodelovanja in prav je, da te vrednote, čut za sočloveka, privzgajamo tudi našim najmlajšim. Da pa je bilo naše druženje še prijetnejše, smo v raziskovanje vključili vsa naša čutila.

Dojemanje otroškega okolja

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. A ta svet je neizmerno pisan in zanimiv. Vse, kar otroci vidijo, želijo potipati, povohati in okusiti, in vse, kar slišijo, želijo videti. Da bi zadovoljili ta spontana nagnjenja po odkrivanju in spoznavanju, moramo otroško okolje razširiti in ga narediti različnega (Krnel, 2001, str. 160). Nič manj niso pomembna spoznanja zgodovine o starosti, staranju in odnosih med generacijami v preteklosti, etnologije o običajih in navadah Slovencev in drugih ljudstev glede staranja in medgeneracijskih odnosov, posebej glede odnosa do starih ljudi (Ramovž, 2003). Namen zaključnega dela z naslovom Druženje generacij ob branju je bil povezati različne generacije ob branju kakovostne mladinske literature (Karlo, 2019).

»Otroci mnogih generacij leta 2001 preminulo Perocijevo najbolj poznajo prav po tej pravljici, ki je z ilustracijami Ančke Gošnik Godec prvič izšla leta 1957. Pisateljica je nekoč razložila, da je Muco Copatarico izsilila njena hčerka Jelka: »Ko sva v vozičku vozili na sprehod mlajšo sestrico, se je Jelka nekega dne uprla in sestrice ni hotela več voziti. Sedla je na cesto in ni hotela naprej. Čez čas pa se je odločila. Šla bom, če mi boš kaj lepega povedala. Začela sem pripovedovati o muci« (Narat, 2017).

Zakaj smo se odločili za Muco Copatarico? Že sama avtorica, Ela Peroci, je nekoč lepo povedala: »Ne pišem za otroke, pišem otrokom in tako se z njimi pogovarjam.«

Muca Copatarica na Škratovem pohodu – primer dobre prakse

Družba:

- Otrok spoznava, da si morajo vsi ljudje v določeni družbi pomagati in sodelovati, da bi lahko ta delovala ter omogočila preživetje ter udobje in dobro počutje vseh vključenih.
- Otrok se seznanja tudi z različnimi poklici in ima možnost razvijati sposobnosti in načine vzpostavljanja, vzdrževanja in uživanja v prijateljskih odnosih s starostniki, kar vključuje tudi razumevanje vedenja drugih in njihovih občutjih ter vljudnost pri medsebojnem komuniciranju.

Gibanje:

– Zavedanje lastnega telesa in doživljanje ugodja v gibanju.

V mesecu aprilu smo s pomočjo slikanice otrokom približali Muco Copatarico. Otroci so ob prebiranju knjige uživali, posamezniki so celo poznali zgodbo na pamet. Na aktualno temo smo likovno in glasbeno ustvarjali, jo vpletali v gibalne in druge dejavnosti. Skupaj z otroki smo se dogovorili, da se bomo v mesecu maju skupaj s starši, starimi starši in drugimi občani odpravili na bližnjo goro, Goro Oljko, kjer bomo mogoče srečali tudi muco Copatarico. Otroci so nestrpno pričakovali ta dan. Skupaj z otroki smo izdelali vabila na naše druženje in jih razposlali.

Dan pred pohodom so v vrtcu izginili vsi copati. Preiskali smo igralnice, garderobe, terase in še kaj, a copat ni bilo. Prepričani smo bili, da nam jih je odnesla muca Copatarica. Otroci so skakali, kričali, jokali in se smejali. Užitek jih je bilo opazovati, kako iščejo lastne rešitve, kako rešiti nastalo situacijo.

Na sončno sobotno dopoldne smo se odpravili po škratovi poti v gozd iskat hišo muce Copatarice. Na gozdni jasi so bile postavljene hišice, ki smo jih izdelali skupaj z otroki predhodno v vrtcu. Pri izbiri materiala in izgledu hiš smo izhajali iz pobud otrok. Trudili smo se, da so bili otroci kar se da aktivni tekom projekta. Na samem prizorišču so za uvodno motivacijo vzgojiteljice odigrale začetek pravljice. Poskrbele smo, da so se otroci in drugi obiskovalci primerno ogreli in jih spodbudile, da vzamejo pot pod noge in poiščejo mucin dom.

Slika 1: Igrana igra odraslih
Vir: Lasten

Prispeli smo do sladkorne hišice, pred njo pa sta se igrala Janko in Metka. Vprašali smo ju, ali je to hišica muce Copatarice, pa sta nam odgovorila, da ne. V njuni hišici so stanovali čebelarji, ki so nam predstavili čebele in delo čebelarja. Po opravljeni gibalni nalogi pa smo se lahko posladkali z medenimi izdelki. Prijazno smo se zahvalili za sladko presenečenje in se opravili naprej. Pri pogovoru s čebelarji smo ugotovili, da je predznanje otrok glede čebel in medu precej šibko, zato smo se odločili, da bomo v prihodnosti načrtovali dejavnosti, s katerimi bomo nadgradili in razširili znanje.

Slika 2: Janko in Metka
Vir: Lasten

Pot nas je peljala skozi gost, temen gozd in nas pripeljala do jase. Na jasi je stala hišica. Pred hišico sta sedeli Rdeča kapica in babica. Na obisku sta gostili lovsko društvo Polzela. Ob prihodu so otroci opazovali gozdne živali, izvedeli nekaj zanimivosti o le-teh, opravili gibalne naloge in malce poklepetali. Vprašali smo lovce, če so slučajno kje opazili muco Copatarico, pa so nam povedali, da ne. Živali imajo v predšolskem obdobju prav posebno mesto. Otroci jih naravnost obožujejo. Rada jih je imela tudi Ela Peroci, saj so v njenih delih zelo pogosti tudi živalski liki.

Slika 3: Rdeča kapica z lovci
Vir: Lasten

Tik ob cerkvi na vrhu Gore Oljke smo zagledali hišico, pri kateri je iz dimnika molel volkov rep. Okrog hišice so tekali prestrašeni trije prašički in klicali na pomoč. Na pomoč so poleg otrok prihiteli tudi gasilci gasilskega društva Polzela in pomagali rešiti ubogega volka. Otroci so bili nad gasilci zelo navdušeni, zato so preživeli na tej postaji precej časa. Skoraj bi pozabili, da iščemo mucin dom in izgubljene copate. Prašički in gasilci so nas usmerili globlje v gozd.

Naenkrat smo pred seboj zagledali lepo hišico. Hišica je imela rdečo streho, okna so bila zelene barve, na oknih so cvetele pisane rožice in nad vrati je pisalo: Muca Copatarica.

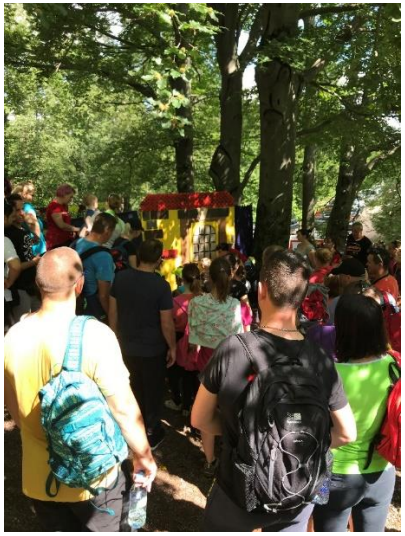

Slika 4: Hiša muce Copatarice
Vir: Lasten

Otroci so vstopili v hišo in se srečali s šivalnim strojem in težko pričakovano muco Copatarico. Možnost so imeli raziskati njeno hišico. Muca jim je povedala, da je bila v vrtcu in da je našla kup copat. Povedala jim je, kako pomembno je, da skrbimo za svoje copate. Ker pa so opravili vse naloge in jo obiskali na njenem domu, pa jim je poleg copat, ki jih je vrnila otrokom, še vsakemu podarila vrečo za copate.

Pred hišico je bila ustvarjalna delavnica, kjer so si vreče porisali in okrasili po želji. V nadaljevanju jih je pogostila z bezgovim, metinim, melisinim in akacijevim sokom. Omenjene sokove so teden pred pohodom pripravljali oddelki od 4 do 6 let. V bližini je bila tudi stojnica, na kateri so člani Gobarsko-mitološkega društva Polzela pripravili razstavo gob in nas pogostili s slastno gobovo juho.

Na vrhu pri planinskem domu je bil pripravljen foto kotiček, kjer so se lahko obiskovalci fotografirali s pomočjo okvirjev in podobnih pripomočkov za navihane fotografije. Sledilo je druženje ob palačinkah, pečenem krompirju in kokicami.

ZAKLJUČEK

Sklenemo lahko, da smo dan medgeneracijskega sožitja preželi z ustvarjalno gibalnim programom, kjer je bila prav knjiga Muca Copatarica naš povezovalni akter, kjer je medgeneracijsko sodelovanje najbolj zasijalo. Ob druženju in spoznavanju poklicev smo osveščali otroke, starše in druge obiskovalce tudi o pomenu gibanja za zdravje. Ponovno smo potrdili, da medgeneracijsko sodelovanje prinaša v naša življenja novo kakovost, zagotavlja občutek sprejetosti, varnosti in smiselnosti. Pomembno je, da imamo ljudje v vsakem obdobju svojega življenja možnost, da se družimo, živimo in sodelujemo z vsemi generacijami. In prav je, da v tem duhu vzgajamo naše najmlajše, ki so na ta dan prejeli neprecenljive izkušnje. To sodelovanje in povezovanje je vse bolj zavestna

odločitev. Pomeni elemente, ki jih povezujemo z izmenjavo izkušenj in spoznanj, druženje, učenje, pomoč ene generacije drugi, ohranjanje in širjenje socialne mreže, vseživljenjsko izobraževanje in še kaj.

Viri in literatura

1. Narat, J. (2017). *Obravnava slikanice Muca Copatarica v predšolskem obdobju* [na spletu]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. Pridobljeno s http://pefprints.pef.uni-lj.si/4970/
2. KARLO, K. (2019). *Druženje generacij ob branju* [na spletu]. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta. Pridobljeno s https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?lang=slv&id=75560
3. *Kurikulum za vrtce*. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
4. Ramovž, J. (2003). *Kakovostna starost*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
5. Krnel, D. (2001). *Narava. Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce*. Maribor: Založba Obzorja.

Hišica iz kock v naši skupini

ŠPELA PODNAR, *dipl. vzg.*
spela.podnar@gmail.com

Povzetek: V vrtcu strokovni delavci uresničujemo predpisani kurikulum in pripovedovanje pravljic postane didaktična metoda. Zelo pomembno je, da spoznamo, kako otroci doživljajo pravljico, kaj pravljica sploh je in kakšen vpliv ima na nadaljnje otrokovo življenje. Kot vzgojiteljica se zavedam, da pravljice povezujejo vse vidike stroke osebnosti, spodbujajo domišljijo, aktivirajo čutila in možgane, samozaupanje in sploh vsestranski razvoj. Pomembno je, da je pravljica vir, skupek veselja in zadovoljstva.

Ključne besede: prvi stik s knjigo in bralne izkušnje, vloga vzgojiteljice, vloga branja in pripovedovanja, dejavnosti

Abstract: In the kindergarten, professionals implement the prescribed curriculum and storytelling becomes a didactic method. It is very important to get to know how children experience a fairy tale, what a fairy tale is and what impact it has on a child's future life. The role of educators in reading and telling fairy tales is very important, as we not only give children fairy tales, but also offer them their first contact with a book. They feel pleasant, comfortable and safe around us. They develop an interest in reading fairy tales over and over again, thus creating the mood of a literary text. Thus, they gain interest in fairy tales and other literature and accept it as something positive.

Keywords: first contact with the book and reading experience, the role of the educator, the role of reading and storytelling, activities

UVOD

Pisateljica Ela Peroci je v svojih pravljicah pripovedovala o doživljajskem svetu otroka in svetu njegove igre. Izhajala je iz otrokovih čustev, iz njegovih stisk in mu skozi svoje pravljice dala možnost, da se s svojimi stiskami sooči. V naši skupini otrok, starih od 3 do 4 leta, smo se najbolj posvetili pravljici Hišica iz kock, ki je otroci še niso poznali. Pravljica je otroke popeljala v pravljični svet z glavno junakinjo Jelko in njenimi prijatelji. Otroci so se vživljali v pravljična dogajanja in kasneje likovno ustvarjali, gradili veliko hišo iz škatel, ki so jih predhodno pobarvali in »softi« kockami. Nastale so tudi čudovite hišice iz kartonastih škatlic.

Prvi stik s knjigo in vloga vzgojiteljice pri književni vzgoji

Med bralnimi izkušnjami v zgodnjem otroštvu ima posebno vlogo večerno skupno branje. Otroka namreč pripovedovanje ali branje kratke pravljice umiri pred spanjem. Za nekoliko starejše predšolske otroke je lahko posebno zanimivo branje daljše zgodbe v nadaljevanjih ali branje debelih knjig, iz katerih otroku vsak večer preberemo eno pravljico. Ta prijetna izkušnja otroka motivira za poslušanje in komaj čaka, da bo slišal nadaljevanje ali novo pravljico (Jamnik, 2003, str. 40–41). Povsem razumljivo je, da si vzgojiteljica želi, da bi v dejavnostih, ki jih predlaga ali izvaja, sodelovalo čim več otrok in njihovih staršev. Toda branje je med ljudmi zelo različno in skoraj nemogoče je, da bi vse starše pritegnila k sodelovanju. Pomembno je, da otrok ne čuti posledic, če njegovi starši ne morejo, ne znajo ali morda nočejo sodelovati pri aktivnostih, ki jih spodbuja vrtec. Če se vzgojiteljica odloči za spodbujanje branja v družini, mora upoštevati razlike med družinami, ki se nanašajo na stopnjo izobrazbe, gmotni položaj, kulturne značilnosti ipd. Spodbujanje branja v družini je občutljiva dejavnost, ker posega v družinsko življenje. Zaradi tega je pomembno, da vzgojiteljica dejavnosti, s katerimi »vstopa v družino«, uvaja zelo previdno, obzirno do otroka in njihovih staršev. Potrebno je le, da v nobenem primeru vzgojiteljica ne obsoja, jim ne zagotavlja občutkov krivde, saj jih tako le odvrača od sebe. Le razumevanje in spoštovanje sta tista nit, ki venomer povezuje (Knaflič, 2003, str. 65–67).

Vloga branja in pripovedovanja

Branje in pripovedovanje pravljic, zgodb, pesmi ne sme postati »mašilo«, s katerim vzgojiteljica in starši zapolnijo čas pred obrokom. Knjige v tem času otroka ne zanimajo in tako obstaja velika verjetnost, da se mu uprejo. Odrasli, tudi vzgojiteljica lahko hitro pozabijo na pesnika v sebi. Otrokom tako pesmi kot pravljice ugajajo. Vzgojiteljica mora gojiti v sebi življenje s knjigo: to življenje je lepo, bogato in zanimivo. Otrokom in odraslim odpira številna vrata v čarobnost literature, informacij in skrivnosti življenja (Stritar, 2003, str. 72).

Pravljica Hišica iz kock in primer dobre prakse

Otrok zelo rad posluša pravljice, tudi večkrat isto. Istočasno pa rad poustvarja, se igra na temo znane pravljice. Pravljica Hišica iz kock pisateljice Ele Peroci je bila naša rdeča mesečne teme. Zgodba, ki govori o prijateljstvu, nesreči in pomoči prijateljev in neznancev je posebej aktualna.

Otrokom sem prebrala pravljico Ele Peroci Hišica iz kock. Pravljico so pozorno poslušali. Zgodbo smo jo obnovili s pomočjo ilustracij v knjigi. Postavljala sem jim tudi vprašanja: kdo vse nastopa v pravljici, kakšna je bila hišica, kdo vse je bil narisan na kockah, kdo in kako je podrl hišico, kaj je Jelki dala kokoš, kaj je Jelki dala črna mačka, kaj je Jelki dal dimnikar, kam se je Jelka odpravila, zakaj se je odpravila k šivilji, kam je morala oditi, da je prišla do šivilje, kaj je naredila Jelka z jajcem v gozdu, kaj je bilo v jajcu, zakaj Jelka ni mogla nadaljevati poti, kaj je Jelka dala v zameno šivilji, ker ji je prišila gumb, kdo je Jelko zmotil med zidanjem, kdo je ostal pri Jelki, kdo se ni vrnil in kaj je Jelka naredila z jajcem? Na koncu smo se pogovorili o čustvih literarnih oseb. Otroci so rekli, da je bila Jelka žalostna, ko ji je kužek podrl hišo, kužek vesel, kokoška, mucek, dimnikar in šivilja pa prijazni. Pravljico sem na željo otrok prebrala večkrat.

Sprehod – opazovanje hiš

Jelkina hiša je bila zgrajena iz kock, mi smo se odpravili na sprehod pogledat, iz česa so zgrajene hiše v naši okolici. V bližini vrtca so gradili gasilski dom. Vsak dan smo šli pogledat, kako gradnja napreduje. Ob tem smo se pogovarjali, iz česa so gasilski dom in hiše zgrajeni (opeka, les, kamen …), kdo vse sodeluje pri gradnji (arhitekt, delavci ...), kakšne hiše vse poznamo (stanovanjske, igralne, na drevesu, iz kock …) in katera hiša je komu najbolj všeč. Ugotovili smo, da so hiše zelo različne, hkrati pa spoznavamo, koliko natančnosti je potrebno, da hiša stoji. Hiše se lahko tudi podrejo, porušijo ali poškodujejo. Lahko jo porušimo, ker želimo narediti novo, lahko pride do naravnih nesreč (požar, poplave, potres) in hiša ni več primerna za bivanje. Otroci so dajali različne odgovore, iz katerih je bilo moč razbrati, da o hišah že marsikaj vedo.

Slika 1: Opazovanje hiš na sprehodu
Vir: Lasten

Risanje pravljične hiše

Za začetek našega dela so otroci narisali individualno načrt za hišo. Ogledali smo si hiše in jih izobesili na vrvico. Otrokom sem dala

navodilo, da bomo skupaj narisali našo veliko pravljično hišo. Narisali smo veliko hišo z okni, vrati, streho, opeko, nastala je res pravljična, domišljijska hiša. Nato smo se lotili barvanja škatel s tempera barvo. Vsak otrok si je lahko izbral barvo, s katero je pobarval svojo škatlo. Iz škatel, ki smo ji pobarvali in gradnikov, ki jih imamo v vrtcu, gradili hišo ali več različnih hiš za posamezne književne osebe, skupaj smo tudi zgradili hišico v igralnici, v katero se otroci lahko skrijejo. Kocke so tudi odličen trening motoričnih sposobnosti. Ob sestavljanju otroci trenirajo svoje spretnosti in se učijo gradbenih korakov. V dejavnost smo vključili tudi starše, ki so dobili nalogo, da doma skupaj z otroki iz škatlic naredijo hiško in jo prinesejo v vrtec. Izdelke staršev in otrok smo razstavili pred vhodom v igralnico.

Slika 2: Zidanje hiške
Vir: Lasten

Ples mi pa hiško zidamo

Otrokom sem dala navodilo, naj vsak poišče svoj prostor, da bojo imeli dovolj prostora za gibanje. Ob pesmi so uprizarjali različne vrste hiš. Sprva so le stali pri miru in me gledali, ampak so se po nekaj trenutkih vživeli. Z nekaj spodbude so kmalu ugotovili, da se morajo prepustiti sebi in ustvarjati s svojim telesom. Zanimivo je bilo videti povezanost med konkretnim in plesnim prostorom, ko so otroci prehajali od konkretnega (kocke, naravni material) k plesnemu prostoru (uprizarjanje različnih vrst hiš, gibanja po prostoru) in obratno. Iz ene v drugo obliko so prehajali brez težav.

ZAKLJUČEK

Z otroki smo ugotovili, da so naše hiše zelo različne in hkrati spoznali, koliko natančnosti je potrebno, da hiša stoji. Spoznali smo tudi, da lahko gradnjo hiše ponazorimo tudi s telesom in gibalnimi zgodbami. Otroci so znanje, ki so ga pridobili med ogledovanjem, risanjem in grajenjem iz kock in škatel, prenesli v ustvarjalni gib. Skozi vse dejavnosti so razvijali tudi prostorsko orientacijo in se prostorsko opismenjevali. Opazilo se je tudi, da nekateri otroci določenih prostorskih predstav še nimajo razvitih, takšne dejavnosti pa jim omogočajo, da jih osvojijo. V skupini so otroci brez težav sprejeli nove izzive, kar pomeni tudi to, da otrok ne smemo podcenjevati, saj zmorejo veliko. Preko igre smo uresničevali cilje iz področja matematike, gibanja, umetnosti ter doživljali matematiko kot preprosto, pomembno, prijetno izkušnjo. Mi jih še vedno gradimo, sestavljamo, slikamo in ustvarjamo po pravljici Ela Peroci: Hišica iz kock**.**

Viri in literatura

1. Jamnik, T. (2003). Bralne izkušnje v zgodnjem otroštvu V: Beremo skupaj: *priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
2. Knaflič, L. (2003). Različne družine, različni pristopi. V: Beremo skupaj: *priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
3. Stritar, U (2003). Življenje s knjigo v vrtcu. Beremo skupaj: *priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
4. *Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
5. Peroci, E. (1997). *Hišica iz kock.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

Matematična hišica iz kock

KSENIJA POVŠE, *dipl. vzg.*
Vrtec Anice Černejeve Celje
pompe.ksenija@gmail.com

Povzetek: V vrtcu se otroci vsakodnevno srečujejo z matematičnimi izkušnjami, ki potekajo tako skozi igro kot med vsakdanjimi opravili na zabaven in igriv način. Vzgojitelji smo tisti, ki jim moramo v bogatem učnem okolju omogočiti matematične izzive, raziskovanje matematičnih konceptov pa bi moralo temeljiti na povezavi vsakdanjega življenja in matematike. Ob izbiri knjižnega gradiva »Hišica iz kock«, avtorice Ele Peroci, sem se osredotočila na področje matematike, ki je sicer tesno povezano z vsemi kurikularnimi področji, zato se tudi vsebine medsebojno prepletajo. V prispevku predstavljam slikanico kot izhodišče za raznolike matematične aktivnosti v skupini otrok, starih 3-4 leta, s katerimi so skozi igro doživljali matematiko kot prijetno in smiselno izkušnjo.

Ključne besede: matematika, izzivi, kurikularno področje, slikanica, dejavnosti

Abstract: In kindergarten, children encounter mathematical experiences on a daily basis, which take place both throught play and during everyday tasks in a fun and playful way. We as educators are the ones who need to give them mathematical challenges in a rich learning environment. Research into mathematical concepts should be based on the connection between everyday life and mathematics. When choosing the book material »House of Cubes«, by Ela Peroci, I focused on the field of mathematics, which is otherwise closely related to all curricular areas, therefore, the content is also linked to other areas. In this article, I present a picture book as a starting point for various mathematical activities in a group of children who are 3-4 years old, where they experienced mathematics as a pleasant and meaningful experience throughout the game.

Keywords: mathematics, challenges, curricular field, picture book, activities

UVOD

Zavedam se pomembnosti bogatega učnega okolja, ki ga pri svojem delu kot vzgojiteljica v vrtcu nudim otrokom. Prepoznavam ga kot izhodišče za izkustveno učenje in kot možnost pridobivanja bogatih izkušenj, ki se odvijajo med igro. Pestra didaktična sredstva in smiselno oblikovani igralni kotički otrokom predstavljajo spontane izzive na vseh kurikularnih področjih. Ker področja matematike ni mogoče izvajati ločeno od ostalih, se otroci z njim srečujejo vsakodnevno in spontano preko različnih vsebin. Vzgojiteljeva vloga je, da so le-te razumljive in del njihove igre. V ta namen bom v nadaljevanju predstavila praktičen primer dobre prakse vpeljave matematičnih ciljev v dejavnosti drugih kurikularnih področji, ki sem ga izvedla.

Matematika v vrtcu

Marjanovič Umek (2001) opisuje pomembnost otrokovega ukvarjanja z matematiko v vrtcu preko igre in vsakodnevnih aktivnosti. Poudarja, da naj ga reševanje matematičnih problemov zabava, uspehov naj se veseli, od ljudi v okolici pa otrok pričakuje predvsem pomoč pri doseganju znanj in izkušenj. V nadaljevanju opisuje igro z otrokom kot najprimernejši način zgodnjega poučevanja matematike, vzgojiteljica pa medtem prepoznava zanj ustrezne matematične cilje, na osnovi katerih načrtuje vključitev matematike v otrokovo življenje v vrtcu. Vzgojiteljica naj enakomerno izkorišča priložnosti za matematiko ob vsakdanjih opravkih in omogoča izvedbo vnaprej načrtovanih matematičnih aktivnosti. Lipovec in Antolin Drešar (2019) zapišeta, da vzorcev in reda ne najdemo le v številih in enačbah, ampak povsod okrog sebe, v naravi, v umetnosti, v glasbi. Nadaljujeta, da mora biti matematika za otroka predvsem smiselna, kar pa dosegamo tako, da aktivnosti izvajamo v kontekstu, ki je otrokom blizu, in se ob njem zabavajo. Marjanovič Umek (2001) meni še, da se otrok uči matematiko zato, ker jo potrebuje zdaj, v vrtcu in doma, in ne zato, ker jo bo potreboval nekoč kasneje. Meni, da bi to zakonitost vzgojiteljica v vrtcu morala upoštevati pri načrtovanju dejavnosti in sploh učenju matematike v vrtcu.

Pri matematičnih aktivnostih v vrtcu je pomembna izbira ustrezne metode. Metoda razgovora (pogovora) je ena najpogosteje uporabljenih metod za posredovanje znanj. Retuznik Bozovičar in Kranjc (2011) opisujeta, da je omenjena metoda sestavljena iz vprašanj in odgovorov. Kot predpogoj za razgovor je predznanje otrok oziroma izkušenj o temi. Razgovor je lahko spontan ali načrtovan. Navajata različne oblike odprtih vprašanj, s katerimi lahko npr. opozorimo na podrobnost ali zanimivost, z nekaterimi spodbujamo štetje, z drugimi spodbudimo, da otrok primerja, z njimi otroka vodimo k raziskovanju itd. Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj (2008) zapišeta, da malčki in otroci v obdobju zgodnjega otroštva postopoma razvijejo pojme in števila, prostora in časa. Izsledki raziskav kažejo, da že štiri in petletni otroci razumejo pojem ohranitve števila in preproste matematične operacije, če so naloge

del otroške igre (npr. simbolne igre, družabne igre, številčne domine itd.), če so otrokom razumljive in če so otroci motivirani za njihovo reševanje. Kurikulum za vrtce (1999) določa matematiko kot enakovredno področje dejavnosti za delo v vrtcu, ki pa ga ne moremo izvajati ločeno od ostalih, zato se vsebine povezujejo z drugimi področji kurikula. Kurikulum navaja globalne cilje, ki so pri matematiki zaradi didaktičnih namenov zapisani ločeno po področjih, vendar se v vrtcu tako pri vsakodnevnih dejavnostih kot pri načrtovanih med seboj prepletajo in povezujejo.

Slikanica kot izhodišče za temo: »Matematična hišica iz kock«

Matematiko lahko v vrtcu najdemo na vsakem koraku. Vpeta je tako v usmerjene dejavnosti kot tudi dnevno rutino. Tako smo jo z lahkoto poiskali tudi v slikanici Ele Peroci z naslovom »Hišica iz kock«. Že pri samem naslovu zgodbe se mi je porodila ideja za ciljno področje, ki sem ga izbrala za pripravo dejavnosti. Otrokom, starim 3–4 leta, sem zgodbo večkrat prebrala ob ilustracijah in že pri tretjem branju sem opazila, da nekatere stavke pripovedujejo z mano. Najbolj jim je bil seveda zabaven lik kokoši, ki napoveduje »bedaka«. Ob teh stavkih je bilo moč občutiti veliko humorja, tako v zgodbi kot pri otrocih. Zgodba jim je vzbujala veselje, zabavo in pričakovanje razpleta. Ogledali smo si tudi dramatizacijo zgodbe s pomočjo videoposnetka in projektorja na velikem platnu. Ko so otroci vsebino zgodbe že dobro poznali, sem jim ponudila še lutke na palčki, s katerimi so ob sceni, ki so si jo postavljali sami, večkrat odigrali lutkovno predstavo in se tako vživljali v različne vloge. Pri načrtovanju nadaljnjih aktivnosti, ki se navezujejo na vsebino zgodbe, sem se torej osredotočila na matematično področje, obenem pa so se medsebojno povezovala še vsa kurikularna področja.

Slika 1: Igra vlog, opisovanje položaja predmetov
Vir: Lasten

Vključevanje področja matematike med dejavnosti

Pri učenju skozi igro si otroci razvijajo pozitiven odnos do matematike in nadvsem prijetne izkušnje, ki jih potrebujejo v

vsakdanjem življenju. V nadaljevanju bom predstavila nekaj dejavnosti z matematičnimi cilji, s katerimi smo hkrati poustvarjali po slikanici in sledili niti zgodbe.

Do hišice iz kock s pomočjo škatel

Otrokom sem ponudila različno velike škatle. S čopičem so jih poslikali v različne barve in pri tem utrjevali barve. Ko se je barva na škatlah posušila, so otroci z njimi sestavljali hiško za Jelko. Pri tem sem jih spodbujala k razvrščanju glede na barvo in velikost škatle. Ko smo igri dodali lutke, sem jim postavljala vprašanja z namenom utrjevanja izrazov za opisovanje položaja predmetov, na katera so mi odgovarjali z npr. kuža je na škatli, muca je pod škatlo itd.

Slika 2: Barvanje škatel, sestavljanje hišice in razvrščanje
Vir: Lasten

Hišica likov

Otroci so imeli na voljo različne oblike listkov in nalepk. Iz njih so poljubno sestavljali svojo hišico, jaz pa sem ob tem poimenovala like, ki so jih lepili na papir. Ob koncu so nanjo narisali še dimnik, kljuke in podobno ter se učili orientacije predmetov na listu papirja (levo, desno, zgoraj …). Otroci so s to dejavnostjo spoznavali tudi geometrijske like (krog, trikotnik in kvadrat).

Slika 3: Lepljenje različnih nalepk v obliki geometrijskih likov
Vir: Lasten

Polaganje kock znotraj označene črte v obliki geometrijskega lika

S pomočjo lepilnega traku sem oblikovala različne oblike geometrijskih likov. Otroci so kocke (lesene, lego) polagali tako, da te niso segale čez rob. Spoznavali so prostor, njegove meje. Ob tem

so poimenovali še obliko geometrijskega lika, ki so ga zapolnili s kockami.

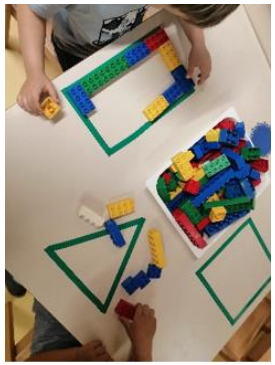

Slika 4: Polaganje kock znotraj črt v obliki greometrijskih likov
Vir: Lasten

Prirejanje gumbov 1-1

V zgodbi so se otroci srečali z dimnikarjem in šiviljo, oba lahko povezujemo z gumbom. Otrokom sem za to pripravila gumbe različnih velikosti, barv, te pa so prirejali v različno velike kroge in pri tem razvijali osnove koncepta števil.

Slika 5: Prirejanje gumbov
Vir: Lasten

Štetje mucinih pik in prepoznavanje številk

Pozabili nismo niti na lik muce, ki se je pojavil v zgodbi. Pripravila sem muce iz papirja, na katere sem prilepila številko in na drugi strani narisala toliko pik, ki ustrezajo številki. Otroci so prepoznavali napisano številko oziroma šteli pike in nato postavljali na muco ustrezno število ščipalk. Poleg štetja so se otroci urili še v fini motoriki, razvijali pa so tudi miselne operacije, ki so osnova za seštevanje in odštevanje.

Slika 6: Štetje pik in ščipalk, seštevanje, odštevanje
Vir: Lasten

Pajkova mreža

V zgodbi smo lahko zasledili prejo, katero je spredla muca in jo podala Jelki, da bi jo ta po poti odvijala in se tako z njeno pomočjo na poti ne bi izgubila. Mi smo namesto volne uporabili elastiko in spletli pajkovo mrežo, otroci pa so se plazili pod njo, jo prestopali, prečkali v počepu itd. Spoznavali so orientacijo v prostoru.

Slika 7: Pajkova mreža
Vir: Lasten

Matematika med simbolno igro

Škatle smo kasneje prestavili na igrišče, kjer sem otroke opazovala pri igri z njimi. Postavili so si slaščičarno in se igrali igro vlog. Pri tem sem opazila predvsem štetje palčk in lesenih kock, ki so ponazarjali sladolede in štetja storžev, ki so ponazarjali denar. Tako se je matematično mišljenje prezrcalilo tudi v simbolni igri, nenačrtovano in smiselno.

Slika 8: Simbolna igra
Vir: Lasten

ZAKLJUČEK

Pri svojem delu upoštevam, da matematika v vrtcu ni priprava za šolo, temveč priložnost za spodbujanje opažanja matematike v okolju. V vseh aktivnostih, ki sem jih izvedla, je opaziti izrazit preplet matematičnega področja z ostalimi kurikularnimi vsebinami. Cilje, ki sem si jih zadala, smo v celoti uresničili, vsekakor pa je k temu pripomogla izbira individualne oblike dela in pogovora z otroki, kjer

so imeli dovolj časa za sodelovanje v aktivnostih in podajanju odgovorov. Pomembna je bila tudi izbira slikanice, ki je s svojim humorjem takoj pritegnila pozornost otrok in jim bila pri reševanju matematičnih izzivov v veliko vzpodbudo.

Viri in literatura

1. *Kurikulum za vrtce.* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Lipovec, A., Antolin Drešar, D. (2019). *Matematika v predšolskem obdobju.* Maribor: Univerzitetna založba Univerze.
3. Marjanovič Umek, L. (2001). Otrok v vrtcu – priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja
4. Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U. (2008). *Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
5. Retuznik Bozovičar, A., Kranjc M. (2011). *V krogu življenja : pedagogika in pedagoški pristopi v predšolskem obdobju : učbenik za modul Pedagogika in pedagoški pristopi v predšolskem obdobju v programu Predšolska vzgoja*. Velenje: Modart.

Most med »Muca Copatarica« in »Moj dežnik je lahko balon«

dr. ALEKSANDRA RISTIĆ
aleksandraris@gmail.com

Povzetek: Ob jubileju, stoletnici rojstva pisateljice Ele Peroci, smo pri učencih prve in tretje triade rednega programa osnovne šole želeli dobiti vpogled v razumevanje sporočilne moči zgodb »Moj dežnik je lahko balon« in »Muca Copatarica«. V obeh zgodbah se otroški svet prepleta tako z občutki tolažbe in/ali utehe, domišljijskim svetom, potrebnimi izboljšavami sebe in potrebnih sprememb v svetu kot tudi čustveno varnostjo. S kvantitativno raziskavo smo pri udeležencih raziskave na podlagi anketnega vprašalnika želeli preveriti, pri komu ali v čemu v stiski ali ob nelagodnem izidu določenega dogodka poiščejo tolažbo, uteho in pomiritev; kakšno je snovanje posameznikovega domišljijskega sveta in kaj bi iz le-tega vključil v realnost. Zanimalo nas je tudi, s katerimi spremembami v sebi v ogledalu sveta se posameznik sooča ter kdo ali kaj jih spodbuja in jim daje občutek varnosti in podpore. Tako smo dobili vpogled sporočilne vrednosti pravljic skozi otrokovo doživljanje sveta in s tem spojili izbrani dve pravljici. Oblikovan most med Muco Copatarico in Moj dežnik je lahko balon ter med pravljičnim svetom in realnostjo, nam poda povratno informacijo o posameznikovih vrednostnih orientacijah o sebi in svetu. Pomembno je spoznanje, da mlajši udeleženci raziskave to oporo in tolažbo poiščejo pri materi, v igrači in domači živali, medtem ko starejši tovrstno oporo prejmejo pri prijateljih in preko glasbe. Za obe preučevani skupini je značilno, da jim podporo in občutek varnosti predstavljajo primarna družina in prijatelji. Ugotovitev, da domišljija pozitivno vpliva na izoblikovanje in prepoznavanje naših želja in ciljev se jasno pokaže pri obeh starostnih skupinah, prav tako vidik sprememb tako na sebi kot tudi v svetu, ki je pri obeh ciljnih skupinah v večji meri naravnan tako na osebnostno strukturo, vedenje kot tudi na okoljski vidik.

Ključne besede: pravljica, domišljija, spremembe, podpora in varnost

Abstract: On the occasion of the jubilee, the centenary of the birth of the writer Ela Peroci, we wanted to gain insight into the understanding of the message power of the stories My umbrella can be a balloon and Cat slipper for pupils of the first and third triads of the regular primary school program. In both stories, the pupils' world is intertwined with feelings of comfort, imaginary world, needed changes in themselves and in the world, as well as feelings of being secured. With the quantitative approach we wanted to check by the

participants of the research who or what encourages them and gives them a sense of security and support, how does the individual 's imaginary world look like and what would they incorporate from it into real life. We were also interested in what personal changes they want and need and what kind of changes do the world need in the way it is going to. We gained an insight into the influence of fairy tales on the child's experience of the world and thus merged the selected two fairy tales. The designed bridges between “Cat slipper” and “My umbrella can be a balloon” and between the fairy-tale world and reality, gives us feedback on an individual's value orientations about ourself and in the world. It is important to realize that the younger participants of the research seek this leek and comfort from their mother, toys and pets, while the older ones receive this kind of support from friends and through music. For both participants the support and sense of security is provided by their primary family and friends. In both groups are the findings very talkative that imagination has a positive effect on the formation and recognition of our desires and goals what is clearly shown, as well as the aspect of change in themselves and in the world, which in focused on personality, behavior and environmental aspect.

Keywords: fairy tale, imagination, change, support and security

UVOD

Za zdrav ter uspešen osebnostni in čustveni razvoj otrok potrebuje varen odnos z odraslimi, s starši ali z osebami, ki to vlogo nadomeščajo (Lil Inštitut, 2018), njihova vloga in odgovornost pa je, da ustvarjajo varno okolje, kjer se otroci učijo občutka sprejetosti, ljubljenosti, želenosti in soočanja z izzivi iz okolja (Mirnik Trtnik, 2022). Za oblikovanje kroga varnosti med otrokom in starši (Kuhar, 2014) je ključno razumevanje ter prepoznavanje otrokovih trenutnih in razvojnih potreb in vedenj, pa tudi svojih lastnih odzivanj nanj. Njihov odziv je namreč pomemben dejavnik za oblikovanje varne navezanosti, ta pa je podlaga za razvoj zdrave osebnosti otrok, tovrstni odnos med starši in otrokom daje več možnosti, da otrokovo vedenje staršem kasneje v razvoju ne bo predstavljalo neobvladljive stiske, otroka pa opremi z veščinami znanja iskanja ustrezne pomoči in/ali utehe, ko le to potrebuje. Zametki odnosa otrok – starši segajo že v prenatalno obdobje, ko so starši v pričakovanju novega člana družine, se pripravljajo na njegov prihod in oblikujejo predstave skupnega življenja. V nadaljevanju se ta odnos poleg izražene skrbi in topline razvija med igro in aktivnostjo branja pravljic. Takrat se spleta in poglablja čustvena vez, ki otrokom daje občutek varnosti in ljubezni. Kot pravi Z. Zalokar Divjak (2002), otrok okoli četrtega leta starosti vstopi v tako imenovano »pravljično dobo«. Ob poslušanju pravljic in zgodb si je že sposoben predstavljati osebe in dogajanje v pripovedi in dlje časa ohraniti pozornost. Otrok s pomočjo fantazijskega sveta pravljic spoznava življenje na njemu prijazen

način, medtem ko se v vsakdanu sooča z eksistencialnimi vprašanji bivanja, lastne podobe in sveta. Zanimalo nas je predvsem, kdo ali kaj otrokom daje in nudi uteho, ko to najbolj potrebujejo, kakšen je njihov domišljijski svet, kakšen je njihov vidik in vpogled v potrebne spremembe pri sebi in v svetu ter, kdo jim daje največji suport in oporo, podporo in občutek varnosti skozi izzive življenja, ko to najbolj potrebujejo. Analiza temelji na anketnih podatkih 97 učencev Osnovne šole Vič, ki je bila oblikovana v mesecu maju 2022.

Namen raziskave

Namen raziskave je s teoretičnim pregledom ugotoviti, kdo ali kaj otrokom predstavlja varnost in kako pride do temeljne vzpostavitve le-te. Ob tem nas je zanimalo tudi, ali in kako so učenci vpeti v domišljijski svet. Preveriti smo želeli, kaj iz domišljijskega sveta bi si želeli prenesti v vsakdanje življenje. Zanimalo nas je tudi, s katerimi izzivi lastne osebnosti kot družbenih premikov se v vsakdanu soočajo, preverili smo torej, katerih sprememb si želijo tako za osebno rast, katere so potrebne za dobrobit celotne družbe ter na koga se lahko najpogosteje naslonijo, ko so v stiski, težavi in drugih neprijetnih situacijah, da s skupno pomočjo zmorejo poiskati rešitev in tako dosežejo občutek varnosti in podpore.

Današnji otroci so v posebej negotovih časih, obdani s presežki tehnologije, kar jim otežuje ohranjanje pozornosti, Pečjak in Rožman (2011) tovrstno stanje imenujeta dražljajska odvisnost. Priča smo situaciji, ko nam napredek omogoča poslušanje in branje zgodb preko raznovrstnih zaslonov, iz naslova krepitve pozornosti, dobrega bralca in interakcije otrok – starš, pa je to veliko nazadovanje. Zavedati se je treba pomena branja, ki je zaradi svoje zdravilne moči neprecenljivo, saj gradi otrokovo čustveno doživljanje (Gaber in Marjanovič Umek, 2010) in prinaša umiritev, krepitev besednega zaklada, vživljanje v knjižne junake in razmišljanje skozi oči drugih. Ravno preko krepitve domišljije otrok vstopa v svet idej in možnosti ter si ustvarja želje in podobe o sebi, ko pa bere v partnerstvu z odraslo osebo, mu le-to prinaša dodaten občutek varnosti. Tovrstna kompetenca branja je za otroka neprecenljiv trening za empatijo in mišljenje.

Pričakujemo, da nam bodo odgovori podali vpogled v otroško domišljijo in potrdili dejstvo, da domišljija ne pozna meja. Gre za primer dobre prakse, ko se bodo otroci ozrli vase in z besedami naslikali svoje podobe domišljijskega sveta, podali odgovore na vprašanja o sebi, o stebrih njihove opore in podpore ter njihov vpogled glede potrebnih sprememb v dobrobit perspektive družbe.

Prispevek raziskave je med drugim tudi otrokom pokazati, da ne glede na njihovo starostno obdobje, so pravljice namenjene vsem nam, saj v sebi nosijo sporočilnost za vse generacije, ki ga je moč ponotranjiti in preslikati v vsakdanje življenje. S prispevkom želimo širšo javnost ozavestiti o problematiki »slabih bralcev« pravljic in

drugih zgodb, saj je obstoječa literatura dostopna vsem, posameznik pa je v navidezni pluralnosti obstoječe literature zmeden in iz nabora težko prepozna izvrstnost. Ob tem ne smemo zanemariti dejstva, da prostor branja spreminja prav digitalizacija (Vogrinčič Čepič, 2019). Analiz, ki bi preučevale pomen okolja na bralno izkušnjo, ni veliko. Dostopnost na eni strani in nemoč bralca na drugi ustvarjata zavajoč občutek, navidezna kulminacija branja se tako hitro razblini.

Metodologija

Raziskava temelji na kvantitativni raziskovalni paradigmi. Uporabljena je bila deskriptivna metoda pedagoškega raziskovanja. Za potrebe raziskave je bilo oblikovanih osem anketnih vprašanj, sedem vprašanj odprtega tipa in eno vprašanje zaprtega tipa. Cilj je bil pridobiti konkretne in pristne odgovore učencev glede utehe, domišljije, spremembe, podpore in varnosti skozi prizmo pravljic »Muca Copatarica« in »Moj dežnik je lahko balon«.

Preučevane osebe

Uporabljeno je bilo namensko vzorčenje. V kvantitativni raziskavi smo v poizvedovalno raziskovalni namen opravili anketo s 97 učenci Osnovne šole Vič. Nabor oseb je vključeval 47 učencev prvega triletja (3. razred), starih od 9 do 11 let, od tega 21 dečkov in 26 deklic ter 53 učencev tretjega triletja (9. razred), starih od 13 do 15 let, od tega 22 dečkov in 31 deklic. Anketiranci prihajajo iz Ljubljane.

S prebiranjem obeh knjig, Moj dežnik je lahko balon in Muca Copatarica ter z anketnim vprašalnikom smo želeli preveriti njihovo doživljanje domišljijskega sveta, sebe v njem, pomen in vlogo varnosti in podpore ter potrebne spremembe tako pri sebi kot v družbi. Z raziskavo so se pri preučevanih osebah na podlagi izoblikovanih smernic, anketnega vprašalnika, ugotavljali pomeni naslednjih vsebin: uteha (1), domišljijski svet (2), spremembe na sebi (3), spremembe v družbi (4) in pojem varnosti in podpore (5), kajti cilj je bil pridobitvi konkretne in pristne odgovore anketiranih glede poprej omenjenih pojmov.

Postopek zbiranja podatkov

V raziskavi je bil uporabljen kvantitavni raziskovalni pristop s tehniko anketnega vprašalnika. Raziskava je potekala kot uvodna ura pri predmetu slovenščina z branjem obeh zgodb, tako »Moj dežnik je lahko balon« kot tudi »Muca Copatarica«. Sledil je pogovor o prebranem, izpostavitev ključnih pojmov in sporočilnosti.

Otroci so pravljico »Moj dežnik je lahko balon« povzeli na način, da je glavna junakinja Jelka s strani zaskrbljenih staršev, zaradi izgube žoge in nepazljivosti, ošteta, njo to razžalosti in se skrije pod rumeni dežnik, ki ji tisti trenutek predstavlja in nudi uteho ter varno zavetje. Njena domišljija in želja, da bi poletela daleč stran od vseh, ker je nihče ne razume, sta tako močni, da se slednje tudi uresniči. Med poletom nad Ljubljano opazuje družbeno dogajanje, ob tem se ozre

vase in domišljijski svet se uresničuje. Ob povratku domov tako njena domišljija kot tudi vseh njenih družinskih članov postane realnost, ona pa zopet občuti sprejetost in varnost. Otroci so prav tako povzeli pravljico »Muca Copatarica«, in sicer na način, da otroci niso skrbeli za svojo obutev, prav tako niso bili redoljubni. Starši so jih neprestanoma karali in kmalu so otroci spoznali, da njihova obutev izginja. Pot jih je vodila skozi gozd do hiše muce Copatarice. Slednja je vse nepospravljene copate vzela k sebi in poskrbela zanje. Zanimivo je dejstvo, da so otroci tretjega triletja to zgodbo obnavljali in podoživljali na način, da je bila domišljija teh staršev, čigar otroci niso skrbeli za svojo obutev, tako močna, da so copati zares začeli izginjati, muca Copatarica pa je lik, ki je tej obutvi dala novo priložnost, torej je muca Copatarica most za spremembe tako v vedenju otrok kot tudi v novi priložnosti za obutev.

Zatem so učenci obe zgodbi zrcalili na svoje izkušnje, želje in pričakovanja in izpolnili vprašalnik. Anketni vprašalniki so bili izpolnjeni med 23. majem 2022 in 25. majem 2022. Odgovori so bili proučevani v času od 25. maja 2022 do 11. junija 2022. V raziskavi so bila upoštevana temeljna načela kodeksa etike raziskovanja na področju družboslovja, to je prostovoljnost udeležbe in možnost odpovedi od sodelovanja. Zagotovljene so bile tudi objektivnost, anonimnost, zaupnost in zaščita osebnih podatkov.

Postopek obdelave podatkov

Intervjuji raziskave so bili obdelani s kvantitativno analizo. Pri prebiranju odgovorov (iz zbranega gradiva) nam je bil v pomoč program Microsoft Office 2003, kamor je bil narejen zapis anketnih vprašalnikov in njihovih odgovorov. Obdelava in analiza sta potekali z uporabo merskih postopkov, ki dajo števila, in z operacijami nad števili (Mesec, 1997).

Ugotovitve

Tu so strnjene ugotovitve, do katerih smo prišli z učenci prvega in tretjega triletja rednega programa osnovne šole, glede njihove občutkov varnosti in utehe, predstave domišljijskega sveta, razkrili so, katerih sprememb si želijo tako pri sebi kot tudi v svetu. Zaradi majhnega vzorca kvantitativne raziskave, ugotovitev ne moremo posploševati na celotno populacijo te starostne skupine. Kljub dejstvu, da raziskovalni vzorec zajema premajhen delež populacije, da bi bil lahko reprezentativen, pa nam rezultati raziskave dajo vpogled v utrip današnjega razumevanja otroka, njegove potrebe po varnosti, podpori, utehi, vpogled v njegov domišljijski svet na eni strani ter kritičnosti procesa dela na sebi v odnosu do potrebnih družbenih sprememb. Če ugotovitve primerjamo z različnimi avtorji in opravljenimi študijami ugotovimo, da odgovori anketirancev odsevajo realno sliko prepleta otroškega sveta, pravljice, domišljije, sprememb ter varnosti in podpore.

Uteha

3. razred	*9. razred*
Mami (25), svež zrak, oči (9), miza, žoga, plišasta igračka (15), glasbene note, sestra(3), knjiga (5), domača žival (15), babi, krik v blazino (4), šal, ptiček, brat(2), sladkarije, postelja (2), igra (2), nogomet, 6/47 NE 41/47DA	Bobni, oče (3), domača žival (2), prijatelj (17), glasba (12), boks, filmi (2), telefon, mami (7), starši (7), tek, ples, nihče, trening (4), knjiga (2), postelja (2), odbojka, tenis, risanje, kitara, plezanje, teta, telefon, nogomet, uteži, računalnik, fitnes, kolo, hribi, hobiji, sam,

Domišljijski svet

3. razred	*9. razred*
Pobeg od doma (4), obdanost s sladkarijami (5), delanje portalov, gore, travnik, lesene hiše, vse mogoče, avtomobili imajo krila, letenje z letalom, letim po zraku(5), vsebuje veliko galaksij, svet iz penic, moderna družba poraščena s stolpnicami in vsi smo superjunaki, note so žive in se premikajo, polet z marjetico, konja bi imeli doma, doma imamo psa (2), veliko pliškotov, sladkarij in sadja, čista narava, uničenje sveta, dober svet, dar čaranja (2), življenje v vili, imam sestrico, poosebitev z najljubšim karakterjem iz filma, da bi bili vsi srečni in se nihče ne bi kregal, pliškoti govorijo, v šoli kopanje v bazenu, princesa ki dela kar hoče, da bi obstajal svet ko vstopiš vanj postaneš pameten, kopanje v morju, šolsko igrišče ima bazen, brezplačnost stvari, neomejeno jedenje sladoleda, hiša iz	Lep, domišljav, vesel, miren, veselje med ljudmi, ljudje ki jim je mar za druge, vsak bi imel denar, vse bi bilo po moje, podoben realnosti ampak neizvedljiv, sproščenost, v njem je veliko barve, lepo romantično, boljše razumevanje med nami, svet brez šole, realen samo drugačen izid dogodkov, igrati profesionalno tenis, vse je lepo brez slabosti, vsi so veseli, dobri odnosi med ljudmi, ni rasizma, ni seksizma, ni homofobije, ni ksenofobije, da ne bi bilo toliko neumnih ljudi, živeti nekje v toplih krajih ob morju, brez šole (2), veliko hrane, denar pada z dreves, da so uresničene vse moje želje in sanje, brez obveznosti, veselje, vse je lepše, ni obveznosti, ni stresa, »pocukrano je«,obstoj 2 D karakterjev, ni podnebnih sprememb, supermoči, lep nerealen, lep, poln ljubezni, zabave in prijateljstva,

medenjakov, da igraš s svojim telesom računalniško igro, vožnja Lamborginija, domišljijska zabavnost, prijaznost do vseh, da doma prevladuje sreča, vas nindž, veliko prijaznosti in dobrote, da živimo v pravljici, vsemogočno znanje, veliko hrane, veliko knjig, popravljanje pc controlerja.	tak svet kot knjigah, brez težav, prostor kjer hitijo vse moje misli, popolna sreča, morje, plaža, boljša družba boljši svet, mir in ljubezen, bonboni padajo iz neba, akcijsko dogajanje kot v filmih, veliko denarja, dobra hiša, veliko denarja (2), svet programiranja, vozim Porscheja, živim v 2. svetovni vojni, polno adrenalina, prizori iz zgodovine, hrana (2), praznina, mir, veliko denarja, moč letenja.

Spremembe pri sebi

3. razred	*9. razred*
Da bi bil manj zbirčen, kasnejša jeza, boljše znanje angleščine (2), potrpežljivost, več prijaznosti, ocene (5), nič (4), besede, več znanja (2), grde/nevšečne navade, nehanje jedenja čokolade, obvladovanje jeze (2), bolj skrivanje svojih čustev, psihično bolečino, žalost, trmo, več učenja (2), nič, pisava, hitrejše učenje, kreganje s prijatelji, več športanja (2), več samozavesti (2), boljša prijateljica, znanje nemščine, večja umirjenost, napake, kasnejši začetek pouka, vedenje(3), delanje domačih nalog (2), boljše razmišljanje, manj padcev in ran, manj neumnosti, odnosi s prijatelji, slabe navade, ocena 4 pri družbi,	Slaba čustva, videz (2), moje mentalno zdravje, izgled (2), obnašanje (2), manj zadržana, postava (2), biti bolj samozavestna (2), razpoloženje, da ne bi bila žalostna, več bi morala pomagati staršem, več kondicije, trma, svoje nestabilno mentalno stanje, da jem manj sladkarij, zobe, da bi bila bolj tiha, da bi bila manj čustvena, odnosi, da bi bila manj sramežljiva, da bi se lažje znašla v večji skupini ljudi, znanje, postaviti se za sebe, možgane (2), slabo voljo, skoraj vse, svojo žalost, eksplozivnost, kontroliranje jeze (2), svoj nos, manj hrane, karakter (2), manj igranja igric, problemi, ocene, obnašanje, nič, manj lenobe, značaj, znanje biologije, bolj družaben,

Spremembe v svetu

3. razred	*9. razred*
Vsak pobere vsak 3 smeti na dan, več narave (2), brez vojn (6), manj prepirov(2), manj onesnaževanja narave (16), lepši zrak, da bi bili vsi srečni (4), nihče ne bi bil žalosten, da ne bi ubijali živali, da bi bili vsi pravični, nasilje, sodelovanje človeka med seboj, z naravo in živalmi, da bi bil mir, manj mest, vsi bi bili pridni, manj revščine, da bi bili vsi prvi, okolica, nastanek mest sladkarij, brez šolske table, vsi bi imeli	Odnos ljudi do okolja in drugih bitij, odnose med ljudmi (5), vojne (2), več poštenosti, sprejemanje drugačnosti, sovraštvo med ljudmi (3), ljudi, vojna (2), več bi morali poslušati drug drugega, da bi bilo več pomoči med ljudmi, smrtna kazen za posilstvo, manj nasilja po svetu, da smo vsi bogati, zlobne ljudi, nesramne stvari, izgon človeštva, predsodki, neprijazni in brezbrižni ljudje, konec človeštva, nemir, lakot, več veselja, da ne bi

streho nad glavo, slabe navade, več vreč za smeti.	bilo razlik med ljudmi, več žensk na višjih položajih, ljudi, lakoto, družbo, zavist, da imamo vsi denar, zloba, manj rasizma, razmišljanje nekaterih ljudi, boljše ceste, hrana (2), dvoličnost ljudi, manj onesnaževanja, politiko, odstranitev masovne lakote, vč miru, Ukrajino, občutljivost ljudi, cel svet, ustavitev vseh vojn

Podpora in varnost

3. razred	*9. razred*
Mami (30), oči (15), jablana, domača žival (11), prijatelji (7), plišasta igračka (5), sorojenec (7), moja razširjena družina (3), babi (3), domišljija, krik v blazino, šal, dedi, skrivnostna oseba.	Družina (14), prijatelj (22), telefon, oče (2), mami (11), domača žival (5), nihče (2), bog, babi, sam s seboj (5), hrana, namišljeni prijatelj, internetni prijatelji, vsi, glasba,

ZAKLJUČEK

Potreba po varnosti je osnovna potreba ljudi. Izpolnjevanje številnih drugih vitalnih potreb je tako ali drugače odvisno od tega, ali je ta potreba izpolnjena ali ne (Eftekhari, 2002). Že Maslow je v svoji Hierarhiji potreb postavil potrebo po varnosti takoj za fiziološkimi potrebami. Zavedati se namreč moramo, da v kolikor potreba po varnosti ni izpolnjena, v skladu s tem tudi potrebe po pripadnosti, spoštovanju in samoaktualizaciji ne bodo zadovoljene (Haghtalab, 1993). Rezultati Maslowega raziskovanja potreb opozarjajo na glavne posledice občutkov negotovosti v otroštvu, mednje uvršča tekmovalnost, agresivnost, nagnjenost k iskanju varnosti prek neresničnih ciljev, počutijo se krive, nemočne in nezadovoljne, mislijo, da niso ljubljeni in ne morejo zaupati drugim ter imajo močno žejo po moči in družbenem položaju (Maslow, 1987). Iz slednjega je ena od ključnih nalog staršev ustvariti varno in stabilno okolje s postavkami (1) časa, (2) naklonjenosti, (3) pohvale, (4) doslednosti meja, (5) posluha, (6) zagotovitvijo ravnovesja, (9) brezpogojne ljubezni in drugo, da bodo otroci lahko preizkušali meje, raziskovali in krepili svoje potenciale (Holmes, 2008). Anketiranim otrokom prvega triletja v 33 % podporo in varnost predstavlja mami, medtem ko otrokom tretjega triletja v skoraj 32 % predstavljajo prijatelji. To razlikovanje zagotovo izhaja tudi iz razlik v razumevanju in doživljanju pripadnosti v posameznem starostnem obdobju.

Rezultati anketirnih učencev prvega triletja govorijo, da jih ima 87 % snovano idejo domišljijskega sveta, medtem ko je po zbranih podatkih anketiranih učencih tretjega triletja le-teh dobrih 26 %. Da ima domišljija ključno vlogo v posameznikovem razvoju in doživljanju sebe in sveta, potrjujejo tudi ugotovitve Del Laat (2022), ki domišljijo umešča pod temelj številnih aktivnosti in miselnih procesov, na katerem se tekom razvoja razvijajo ustvarjalnost, sposobnost koncentracije, vizualizacije, raziskovanja, razumevanje drugačnosti

in čustvovanje. Domišljija namreč v otroku ustvarja notranji prostor, kamor se vsidrajo vsi čutni vtisi, da jih lahko s pomočjo samorefleksije ozavesti, poleg tega pa opolnomoči pri soočanju z vsakodnevnimi življenjskimi izzivi, ponuja možne rešitve za nastale okoliščine, v družbo vnaša nove ideje in poglede na svet in ustvarja posameznikove predstave o svoji prihodnosti, ki osmišljajo življenje. Že Piaget in Kolhberg sta dokazala, da koncept poslušanja, branja in pisanja zgodb spodbuja otrokovo zaznavanje, spomin, jezik, inteligenco, občutke, čustva, učinkovitost komuniciranja, medosebne odnose, vživljanje v vloge, telesni, psihološki, socialni, moralni in duhovni razvoj otroka, kar pa je, kot pravi Kovač (2020), neprecenljiv trening za empatijo in mišljenje. Učinek valovanja branja in prebiranja zgodb in pravljic pa je mogoče opaziti tudi v poznejših fazah življenja (Rana, Padhy, Padiri, Durgesh in Kallavarappu, 2014). Priča smo situaciji, ko raziskava PISA že vrsto let v posameznih Evropskih državah meri bralno kompetenco. V okviru teh raziskav so ugotovili, da so odrasli s srednjo izobrazbo, ki so se rodili v družino z vsaj srednjo veliko knjižnico, bralno in matematično enako pismeni kot odrasli z eno stopnjo višjo izobrazbo, ki so odrasli v družini brez knjižnice (OECD).

Obe anketirani skupini sta glede trenutne družbene situacije odnosa do okolja, vrednot in socialnih interakcij zelo pesimistični in nezadovoljni. Vsi udeleženci raziskave med potrebne spremembe pri sebi umeščajo področje navad, čustvovanja in samoregulacijskih spretnosti; izražajo pa znatno skrb in zavedanje za potrebne premike v odnosu do ravnaja z okoljem v in/ali s katerim živimo in/ali sobivamo. Učenci tretjega triletja izražajo potrebo po globljem razumevanju sebe, lastnega zadovoljstva in smoternejšega delovanja v svetu, medtem ko učenci prvega triletja sebe vidijo iz perspektive šolarja, skozi prizmo ocen in znanja. Tovrstna razlika doživljanja sveta se jasno odraža tudi pri zaznanih potrebnih spremembah sveta. Zaključki raziskave so pokazali, da mlajši udeleženci raziskave izražajo skrb nad neustreznim ravnanjem z naravo in predlagajo spremembe ravnanja, s čimer se strinjajo tudi starejši udeleženci, ki k skupku predlogov dodajo, da je v današnji družbi premalo razumevanja in/ali sprejemanja različnosti misli, ravnanj, navad in raznolikosti življenjskih pojavov. Učenci tretjega triletja izpostavijo potrebo po vnovični vzpostavitvi temeljnih vrednot in moralnih načel ravnanja, s svojimi odgovori pa se dotikajo tudi aktualnih, občutljivih tem, vojne in vseh oblik diskriminacije, neenakopravnosti in diverzij.

Viri in literatura

1. De Laat, G. M. (2022). *Zakaj je tako pomembno razvijati domišljijo*. Pridobljeno na: http://solanadomu.weebly.com/zakaj-je-tako-pomembno-razvijati-domiscaronljijo.html, 11. 6. 2022.
2. Eftekhari, A. (2002). Sociology of security. *Rahbord*, 5(1), 65-80.
3. Gaber, S. in Marjanovič Umek, L. 2010. *Bralna pismenost osem- in devetletkarjev : za premišljeno uporabo rezultatov mednarodnih raziskav.* Šolsko polje, 1–2, št. 21, str. 55–71. Pridobljeno na: http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/digitalna_knjiznica/SP/2010/%C5%A0olsko%20polje,%20letnik%20XXI,%20%C5%A1tevilka%201-2,%202010.pdf, 12.6. 2022.

4. Haghtalab, T. (1993). *The results of Maslow's S-I Test on students of* Hamadan University. Tehran, Iran: Allame Tabatabaee University Press.
5. Holmes, J. (2008). Space and the secure base in agoraphobia: A qualitative survey. *Area*, 40, 375–382.
6. Kovač, M. (2020). *Berem, da se poberem: 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih.* Ljubljana: Mladinska knjiga.
7. Kuhar, A. (2014). *Krog varnosti – varna naveznost z otrokom.* Pridobljeno na: https://www.abczdravja.si/psihologija/krog-varnosti-varna-navezanost-z-otrokom/, 5. 6. 2022.
8. Lil Inštitut. (2018). *Osebnost in odnosi*. Pridobljeno na: https://www.psihoterapija-ordinacija.si/osebnost-in-odnosi/otroci-in-starsi/dovolj-dobri-starsi, 23. 5. 2022.
9. Maslow, A. (1987). Mirnik Trtnik, N. 2022. *Psihoterapija odno*s. Vloge otrok, če v družini ni varnosti. Pridobljeno na: https://odnos.org/vloge-otrok-ko-ni-varnosti/, 17. 5. 2022.
10. *OECD. Reading performance* (PISA). Pridobljeno na: https://data.oecd.org/pisa/reading-performance-pisa.htm, 5. 6. 2022.
11. Pečjak, S. in Rožman, M. (2011). *Psihološki vidiki bralne pismenosti: Od teorije k praksi.* Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, Šolsko polje, letnik 22, številka 5/6.
12. Rana, S., Padhy, M., Padiri, R. A., Durgesh, N. in Kallavarappu, V. 2014. *Story:* An aid to positive child development. Indian Journal of Positive Psychology, 5(2), str. 178–182. Pridobljeno na: http://www.iahrw.com/index.php/home/journal_detail/19#lis, 5. 6. 2022.
13. Vogrinčič Čepič, A. (2019). *Branje kot prostorska praksa: odnos bralcev do neposrednega fizičnega prostora branja*. Ars & Humanitas, letn. 13, št. 2, str. 163–183.
14. Zalokar Divjak, Z. 2002. *Brez pravljice ni otroštva*. Krško: Gora.

Spoznajmo dež – izkustveno učenje in pripovedovanje Elinih zgodb o dežju

MATEJA RUČIGAJ, *dipl. vzg.*
Vrtec Kurirček Logatec
Enota Tičnica
mateja.rucigaj@vrtec-logatec.si

Povzetek: Učenje je osnova za življenje. Učimo in nabiramo si izkušnje celo življenje. Predšolsko obdobje igra ključno vlogo pri nabiranju izkušenj, potrebnih za prihodnost. Vrtec je, poleg doma, izredno pomemben dejavnik pri tem. Pomembno je, da se otroci v njem počutijo varne in sprejete in da imajo s pomočjo vzgojiteljev veliko možnosti, spodbud za raziskovanje in tako za pridobivanje raznih izkušenj, novega znanja. Prav zaradi tega je izkustveno učenje oz. učenje na podlagi pridobivanja izkušenj in refleksije le-teh poglavitnega pomena. S pomočjo poistovetenja vsebine in likov iz zgodb ter didaktičnega pogovora lahko otroci te izkušnje še dodatno utrjujejo.

Ključne besede: izkustveno učenje, izkušnje, otroci, raziskovanje, dež, zgodbe

Abstract: Learning is the fundamental process of life. We learn and gain experience throughout our lives. The pre-school period plays a key role in gathering experience needed for the future life. Kindergarten, in addition to home, is an extremely important factor in this. It is important that the children feel not only safe and accepted in it, but also that, with the help of educators, they have many opportunities, incentives for research and thus for gaining various experiences and new knowledge. It is for this reason that experiential learning or learning based on gaining experience and reflecting on it is of primary importance. By identifying the content and characters from the stories, children can further consolidate these experiences.

Keywords: experiential learning, experiences, kids, exploring, rain, stories.

UVOD

Učimo se celo življenje. Učimo se danes za jutri, za pojutrišnjem, za prihodnost. Otroci do 3. leta starosti dobesedno »srkajo« znanje vase, ko opazujejo druge in ko raziskujejo svet okoli sebe. Večina otrok obiskuje vrtec, ki pa ni le varstveni zavod, temveč tudi vzgojni, po kratici VVZ (Vzgojno varstveni zavod), na prvem mestu celo vzgojni zavod. V tem zavodu delujemo največ z otroki vzgojitelji in naša naloga, poleg varstva je, da predstavimo otrokom učenje na čim bolj zanimiv način, da jih spodbujamo k lastni aktivnosti in sodelovanju, s pomočjo igre. Tako si otroci nabirajo izkušnje in z njimi nova znanja za življenje naprej.

Izkustveno učenje

Uradna, strokovna definicija učenja po *UNESCO/ISCED 1993* pravi: »Učenje je vsaka sprememba v vedenju, informiranosti, znanju, razumevanju, stališčih, spretnostih ali zmožnostih, ki je trajna in ki je ne moremo pripisati fizični rasti ali razvoju podedovanih vedenjskih vzorcev.«

Učenje se začne že ob rojstvu in je osnova za življenje. Otroški možgani se najhitreje razvijajo v prvih letih življenja in ustvarjajo podlago za učenje v prihodnosti. V predšolskem obdobju je pomembna vrsta učenja izkustveno učenje. Pri tovrstnem (naravnem) učenju se ljudje učijo iz lastnih izkušenj in na ta način pridejo do novega znanja. Strokovni delavci, vzgojitelji pa imamo pri tem poglavitno nalogo (Marentič Požarnik, 2018).

Kolb je »experiential learning« oz. izkustveno učenje nadgradil z ugotovitvijo, da se ne učimo iz izkušnje same, ampak iz refleksije izkušenj. Ista izkušnja se nam ponavlja, dokler je ne razumemo in ne spremenimo svojega razmišljanja in svojih dejanj. Isti avtor meni, da so nova znanja in spretnosti doseženi le preko štirih modelov izkustvenega učenja, in sicer konkretne izkušnje, refleksivnega opazovanja (vnesemo svoje razmišljanje), abstraktne konceptualizacije in aktivnega eksperimentiranja. Učenci so tako sposobni odražati in opazovati novo izkušnjo iz vseh perspektiv, zmožni so tvoriti koncepte, ki svoja opažanja povezujejo v logične teorije in so sposobni uporabiti nova znanja, nove teorije pri reševanju problemov in pri nadaljnjih življenjskih odločitvah (Kolb, 1983).

Za izkustveno učenje potrebujemo kar nekaj spretnosti, znanja ter prilagodljivosti v samih dejavnostih, ki jih predhodno načrtujemo. Potrebna je tudi dobra empatija in zmožnost vodenja (Marentič Požarnik, 2018). Marentič Požarnik (1992) opisuje naslednje faze izkustvenega učenja:

1. Načrtovanje: vodja mora znati upoštevati znanja in potrebe udeležencev (v nadaljevanju učencev). Poznati mora njihove individualne zmožnosti in tudi način dela. Mora se dobro pripraviti

na proces učenja in načrtovati cilje, metode učenja in dela. Primerno mora pripraviti prostor in načrtovati, na kakšen način bodo učenci pridobili izkušnjo.

2. Uvodna faza: če želimo, da bo učenje učinkovito, se morajo učenci počutiti prijetno in sprejete. Naloga vodje je torej, da zagotovi prijetno klimo v skupini in vzpostavi dobro počutje. Učencem mora jasno opredeliti pravila, dati točna navodila ter jih povabiti k sodelovanju – jih motivirati.

3. Faza aktivnosti: vodja razdeli med učene vse pripomočke, ki jih bodo potrebovali in uredi prostor. Poda navodila glede prehajanja med dejavnostmi in nato prepusti sam proces učencem. Da sami rešujejo probleme. Vodja je potem le še opazovalec, ki v proces poseže samo, kadar je to potrebno.

4. Faza analize: sledi po končani dejavnosti. Vodja usmerja učence z vprašanji. V tej fazi učenci osmislijo izkušnjo, kaj se je torej dogajalo in kako so to doživljali sami. Vodja tako prejme povratno informacijo o načrtovanju in izvajanju izkustvenega učenja, učenci pa prejmejo povratno informacijo doživljanja in občutenja drugih v skupini.

5. Faza povzetka, integracije in transferja: je aktivna faza vodje, saj mora ta učencem pomagati najti ujemanja med pridobljeno izkušnjo in že obstoječim znanjem. Učenci morajo spoznati, kako pridobljeno in obstoječe znanje povezati ter ga uporabiti v novih situacijah.

6. Faza evalvacije: v tej fazi si vodja in učenci med seboj izmenjajo mnenja, kaj je bilo dobro, kaj ne, kaj bi lahko izboljšali. Z evalvacijo se prav tako vidi napredek v znanju, spremembe mnenj in občutja učencev.

Primer dobre prakse z naslovom: »Kako je, ko dežuje? (Eline zgodbe o dežju)«

V deževnem mesecu aprilu smo imeli temo z naslovom »Kako je, ko dežuje?«, s podnaslovom »Eline zgodbe o dežju«. Skozi temo smo raziskovali dež, njegove lastnosti in ga spoznavali tudi preko poslušanja branja ter pripovedovanja zgodb iz knjig priznane slovenske mladinske pisateljice Ele Peroci. S sodelavko sva, tako kot po navadi, najprej skupaj izdelali načrt oz. pripravo, pri kateri sta bila globalna cilja, povzeta iz dokumenta Kurikulum za vrtce (1999) in sicer »Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave«, v tem primeru dežja ter »Doživljanje in spoznavanje temeljnih literarnih del za otroke«. Torej sta bila v ospredju področja narava in jezik, ki pa sta se močno prepletala še z umetnostjo in gibanjem. Otroke sem za začetek teme, pred didaktičnim pogovorom o dežju in predenj smo sploh odšli ven na dež, motivirala s pripovedovanjem zgodbe »Nina in Ivo in veliko dežnikov« iz zbirke »Povestice tik-tak«, avtorice Ele Peroci. Pri tem sta veliko pomagala le dva velika pisana dežnika, ki sta popestrila pripovedovanje. Seveda so to zgodbo in še druge, spodaj naštete, otroci večkrat poslušali in s sprotnim nabiranjem izkušenj preko različnih dejavnostih so zgodbe vedno znova lahko drugače doživljali in se z njimi poistovetili.

*V vednost: starost otrok v skupini je 2–3 leta, vendar so otroci malce mlajši od tovrstnih skupin, torej začenjajo postajati triletniki.

Raziskovanje dežja z vsemi čutili

Otroci zaznavajo, se učijo največkrat s pomočjo vseh čutil. S skupino vsakodnevno bivamo na prostem. Doživljamo naravo in se pogovarjamo o svojih zaznavah. Tako smo tudi ob deževnih dnevih in dnevih po dežju odšli ven, na sprehod s pelerinami, skakali po malih in velikih lužah in opazovali dež, luže. Odkrivali in spoznavali smo lastnosti dežja in posledično vode, kar je bil tudi eden izmed ciljev te teme (Kurikulum za vrtce, 1999). Da nismo bili mokri, smo si oblekli vrtčevske pelerine, smo si pa pred tem le-te ogledali, prav tako vso ostalo opremo za deževne dni (dežne hlače, dežno jakno, dežnik, škornje). Spoznali smo, da smo v pelerinah sicer suhi, a manj gibalno spretni, saj smo bili počasnejši kot sicer. Otroci so vse vrtčevske in najine stvari, primerjali s svojimi, ki jih imajo doma in/ali jih prinašajo v vrtec. Didaktični pogovor o tem, kaj počnejo in kako se oblečejo doma, ko dežuje, nam je dal vedeti, da večina otrok obleče kar dežne hlače, dežno jakno in dežne škornje, da pa to načrtno počnejo premalokrat. V vrtcu smo večkrat načrtno odšli ven v dežju. Takrat smo dežne kaplje skušali ujeti v dlani in jih opazovali. Gledali smo, kakšne barve so, so hladne ali tople, vonjali smo ali kaj dišijo ipd. Lovili smo jih tudi z jezikom in ugotavljali, kakšnega okusa so. V posodico, ki smo jo za dlje časa pustili zunaj na dežju, smo ujeli kar nekaj kapljic in tako ugotovili, da se le-ta napolni z vodo zaradi več kapljic – z deževno vodo in da se tako napolnijo tudi luže (zaradi lukenj v tleh). Ko je močno deževalo, se je posodica hitreje oz. bolj napolnila kot v rahlem dežju, prav tako luže. Ugotovili smo, da so voda v posodici in na splošno dežne kaplje brez barve, medtem ko so luže obarvane, največkrat z rjavo barvo od zemlje in peska. Večkrat smo samo sedeli ob odprtem oknu in poslušali dež oz. padanje dežnih kapelj, prav tako smo poslušali dež na sprehodih, kako je padal na tla, v luže, na parkirane avtomobile, pločnike, zemljo, kamne, poslušali smo in opazovali, kako škropi, ko se pelje avtomobil po cesti in pa, kako, ko zapelje v lužo ipd.

Slika 1: Opazovanje luže prej in potem
Vir: Lasten

Skakali in igrali smo se po raznih lužah, ugotavljali, zakaj so sploh tam luže, otroci pa so se sami na suhi dan začeli spraševati, kam je odšla luža in videli so, da so kamenčki in vejice, ki so jih predhodno vrgli v lužo, še tam. To nam je dalo vedeti, da so aktivno sodelovali in ves čas razmišljali.

V dežju smo pihali milne mehurčke in opazovali, kaj se zgodi z njimi. Ker smo vsakodnevno spremljali, kdaj bo deževalo, smo se začeli pogovarjati tudi na splošno o vremenu. Otroci so sami med sprehodom ali pa kar med obrokom spraševali, kakšno vreme je zunaj. Naredili smo velik plakat za spremljanje oz. beleženje vremena (za osnovno vreme: sončno, oblačno, delno oblačno, deževno, vetrovno). Otroci so tako dosegali cilj iz Kurikulum za vrtce (1999): »Otrok odkriva in spoznava pojave na nebu ter spoznava vremenske pojave.« Naredili smo še en plakat, in sicer plakat razvrščanja fotografij oblačil, obutev in pripomočkov za določene dni, in sicer za snežne, mrzle dni (zimski škornji, zimska bunda, smučarske hlače, kombinezon, šal, kapa, rokavice), deževne dni (dežni škornji, dežne hlače, dežna jakna, dežni plašč oz. pelerina, dežnik), vroče, sončne (poletne) dni (kratke hlače, kratki rokavi, poletni sandali, klobuk ali kapa s šiltom, sončna krema). Otroci so fotografije z »ježki« razvrščali k ustrezni oznaki (oblak s snežinkami je ponazarjal zimo oz. mrzle dni, oblak z dežjem deževne dni, sonce pa vroče, poletne dni). S plakatom so otroci spoznavali in utrjevali opremo, ki je primerna za določeno vreme, urili pa so se tudi v razvrščanju in predopismenjevanju. Plakat smo pustili še kar nekaj časa v igralnici, saj so ga otroci kar uporabljali in kdaj vprašali za najino pomoč pri razvrščanju. Na poletje nam je prišel prav, saj smo ga lahko povezali s projektom »Varno s soncem«.

Slika 2: Plakat razvrščanja opreme za mraz, dež in vročino
Vir: Lasten

Eline zgodbe o dežju

Namen je bil, da otrokom predstavim tudi kakšne druge, ljudem manj znane, zgodbe Ele Peroci. Ko sem si neki dan v knjižnici izposodila skoraj vsa njena dela, ki so bila tam na voljo, in jih prebirala, sem namreč zasledila, da ima v svojih zbirkah kar nekaj

zgodb na temo dežja. Tudi zato, vključno s prihajajočim deževnim vremenom, se mi je utrnila ideja o taki temi. Ker je starost otrok 2–3 leta, je bila večina zgodb kar zahtevnih za poslušanje (nekatere zaradi dolžine vsebine, druge zaradi izbire besed avtorice, ki so otrokom še manj razumljive), zato sem poleg branja, saj je vseeno dobro, da otroci slišijo kdaj tudi njim težje besede, uporabila večkrat kar pripovedovanje iz njenih zgodb. Tako je bilo otrokom bolj razumljivo in hitreje so lahko povezali brano/pripovedovano s svojimi izkušnjami.

Uporabili smo naslednje zgodbe: »Nina in Ivo in veliko dežnikov« (iz zbirke Povestice tik-tak), »Mož z dežnikom« (iz zbirke Prisedite k moji mizici), »Sošolkin sončnik« (iz zbirke Prisedite k moji mizici), »Moj dežnik je lahko balon« (iz zbirke Za lahko noč), »Lipov čaj in žlička medu« (iz zbirke Na oni strani srebrne črte) in »Prišel je jesenski dež« (iz knjige Tacek). Otroci so največkrat izrazili željo po branju zgodbe »Lipov čaj in žlička medu«. Najverjetneje zato, ker se jo da najbolj enostavno povezati z domom in ker so se najlažje poistovetili z likom, saj so tudi sami kdaj bolni in jih takrat njihova mama tudi razvaja, tako, kot je to počela mama v tej zgodbi. Najraje pa so poslušali pripovedovanje po zgodbi »Nina in Ivo in veliko dežnikov«, pri katerem sem uporabila dva prava velika, pisana dežnika. Ta zgodba govori o dečku in deklici, ki sta odšla na dež brez dežnika, sta pa opazovala druge ljudi z raznoraznimi dežniki in škornji. Na koncu jima babica na tržnici ponudi dva dežnika in z njima odhitita nazaj domov.

V zgodbah iz zbirk avtorice je bolj malo ilustracij, a so bili otroci zadovoljni z nekaj tistimi, saj so le-te toliko bolj podrobno opazovali. Otroci so ob knjigah oz. zgodbah doživljali ugodje, veselje, zabavo in pridobivali pozitivni odnos do literature (Kurikulum za vrtce, 1999). Pripovedovanje je potekalo ob ilustracijah iz knjig in/ali z zgoraj že naštetima velikima pisanima dežnikoma, ki sta sama po sebi bila otrokom dodatna motivacija pri poslušanju oz. spremljanju. Bila pa sta tudi povod, da so otroci pod njima ustvarjali svoje zgodbice in pogovore o dežju.

Po vsakem branju in pripovedovanju je vedno sledil še didaktični pogovor o vsebini, vsebino pa smo povezali tudi z domovi in družinami otrok – kaj in kako je to pri njih. Tako so otroci razmišljali o že pridobljenih izkušnjah do sedaj, le-te so povezali z brano oz. pripovedovano vsebino, o kateri smo se pogovarjali. S književno osebo so se identificirali ter doživljali književno dogajanje (Kurikulum za vrtce, 1999). To je bil namreč tudi najin namen – da tudi skozi avtoričine zgodbe otroci razmišljajo, se poistovetijo z liki in dogajanjem ter se tako naučijo še kaj novega o tej temi. Ob koncu teme se je videlo, da so imeli otroci čedalje več za povedati po zgodbi, saj so si do takrat nabrali že precej več znanja, več izkušenj. V knjižnem kotičku so otroci imeli ves čas na voljo tudi razne slikanice in knjige o naravi, dežju in na splošno o vremenu, da so lahko ves čas razmišljali o tej temi.

Ustvarjanje z dežjem

Da so otroci videli, kaj lahko naredi voda, natančneje dežne kaplje, barvam, smo najprej pobarvali dva velika plakata z modrimi vodenimi barvami in le-ta postavili ven, na dež. Čez dobrih 15 min smo odšli po premočena plakata. Otroci so videli, da je plakat moker, da po njem polzijo barvne kaplje (dežne kaplje združene z barvo) in da se je plakat razbarval z raznimi progami in krogci. Nastala je prava »dežna umetnina«. Plakata smo prilepili v igralnici, otrokom na vidno mesto. Čeprav smo predhodno že ugotovili, da dežne kaplje oz. voda nima barve, sta plakata z modro barvo, pokapljano od dežja, v naši igralnici ponazarjala dež oz. dežne kaplje. Na plakata smo kasneje prilepili še dežnike (iz šeleshamerja izrezane oblike dežnikov), ki so jih otroci pobarvali s flomastri ali prstnimi barvami. Imeli so navodilo, da pobarvajo dežnik tako, da bo podoben dežniku, ki ga imajo sami doma, in sicer zato, da so spet povezovali dejavnost z domom in malce več razmišljali. Dneve smo si popestrili tudi s petjem pesmi »Dežek« in »Dežek trka«, avtorja Janeza Bitenca. Na pesem Dežek smo skupaj sestavili koreografijo, ki so se jo otroci zelo hitro naučili in jo večkrat sami peli in zaplesali. Nekateri otroci so si tako lažje zapomnili besedilo pesmi, saj so se plesa hitreje navadili.

Slika 3: Z dežjem razbarvan plakat in dežniki otrok
Vir: Lasten

Ko smo imeli na obisku pripravnico, nam je predstavila novo pesem »Po lužah čofotam«, avtorice Marte Zore, za kar smo ji zelo hvaležni. Po mojih navodilih je Maruša nato naredila skupaj z otroki še didaktični plakat – slikopis te pesmi, da so si otroci hitreje zapomnili to malce daljše besedilo in obenem utrjevali tudi predopismenjevanje (branje s plakata iz leve proti desni). Ob petju smo odšli do plakata in s prsti ob določeno zapeti besedi kazali na ustrezno sliko. K plakatu so radi večkrat zahajali in tako pesem hitreje usvojili. Večkrat, največkrat pred obroki za mizo, smo uporabili tudi glasbeno-didaktično igro »Dež, toča, grom«, avtorice Mire Voglar, ki pa so jo otroci že od prej poznali. Ker so bili na splošno otroci zdaj

bolj pozorni na vreme, so ga povezovali z vsem in tako je en dan ena izmed deklic med izvajanjem te igre dejala, da je res toča lahko tako velika kot oreh in trda, trda kot kamen.

Slika 4: Slikopis Po lužah čofotam
Vir: Lasten

S sodelavko sva pred načrtovanjem teme opazili, da kar nekaj otrok ne zna pravilno rokovati s škarjami, zato smo naredili še »dežne kaplje«. Oblake sva izrezali midve, otroci pa so po svojih zmožnostih izrezovali kaplje – dobili so širši trak svetlomodrega kolaž papirja. Zanimiva je bila izjava enega dečka, da kaplje niso take, da je on videl na svoji roki okrogle, kar pa ne zna izrezati.

Za večino otrok je bil dosežek že to, da prerežejo trak po celi dolžini, in ker je bil tudi nama cilj, da se učijo rokovanja s škarjami, se z oblikami kapelj nismo ukvarjali; na koncu pa so le-te postale toliko bolj zanimive in otroške. Kaplje so sami lepili z lepilnimi blazinicami na zrcalo, pod oblaki. Z vsemi temi dejavnostmi smo dosegali predhodno zastavljeni cilj iz Kurikulum za vrtce (1999), in sicer »Razvijanje sposobnosti izražanja istih doživetij v različnih umetniških jezikih (plesnem, likovnem, glasbenem …).

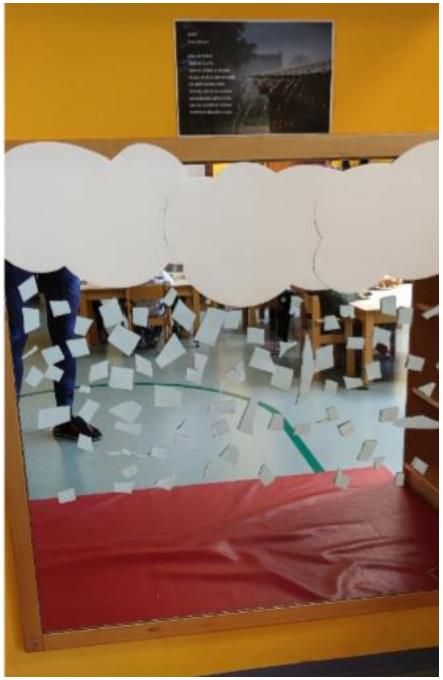

Slika 5: Skupni izdelek »Dež«
Vir: Lasten

Dež in gibanje

Dež smo izkusili preko sprehodov v bližnjo in daljno okolico vrtca, kot sem pisala že zgoraj. Izvajali smo naravne oblike gibanja (hoja, tek, plazenje, lazenje, skoki …) v zaprtem prostoru in v naravi, po različnih površinah (Kurikulum za vrtce, 1999) – tako smo zunaj ugotavljali, kaj se prej namoči oz. zmehča (zemlja, travnik, pesek, asfalt ipd.). Ugotovili smo, da je travnik najhitreje namočen in da je največ luž na makadamski poti, po kateri se sprehajamo, ker ima največ lukenj. Ugotovili smo tudi, da smo ravno tako mokri med hojo kot med tekom, da se dežju ne da kar tako uiti. Med tekom so naši obrazi bolj mokri, saj med hojo v dežju nevede gledamo navzdol. Če ne želimo biti mokri, moramo pod streho. Ko smo odšli na sprehod do gozda, pa smo ugotovili, da so tudi drevesa tista, ki nam malo pomagajo pri tem, da ostanemo dlje časa suhi. Otroci so med sprehodi skakali in preskakovali luže in jih tako še dodatno raziskovali, npr. na katerem mestu bolj poškropi, kako se obarva luža, ko skočiš vanjo ipd.

Ker smo v naravi opazovali tudi živali, ki pokukajo na površje ob deževnih dneh (polž, deževnik, žaba, močerad), smo večkrat ponazarjali gibanje le-teh. Polžev in deževnikov je okoli vrtca veliko. Močerada smo žal videli le poginulega, tako da smo si kasneje pogledali posnetek tega na spletu. Smo pa imeli srečo, da smo ob gozdu videli žabo. Po videnem so otroci lažje oponašali gibanje teh živali, nekateri so se takoj sami začeli gibati, nekateri pa so še vedno čakali na najina nadaljnja »navodila« (da naj pokaževa, kako naj se gibajo), ki pa jih v njihovo presenečenje ni bilo. Želeli sva, da na podlagi videnega oz. na podlagi izkušenj, pokažejo po svojih zmožnostih in po svojem spominu, kako se katera žival premika. Otroci niso krepili le »grobe« motorike, z zgoraj opisanim rezanjem dežnih kapelj s škarjami, so krepili tudi fino motoriko. Ravno tako so le-to krepili, ko so natikali makarone, ki so bili pobarvani na modro in tako ponazarjali dežne kaplje, na vrvico do izrezanega oblaka. Najraje so imeli otroci gibalno igrico »Dež, sonce«. Na določen znak so morali razbrati ali gre za dež ali za sonce in ustrezno odreagirati. Ko sem igrala na ropotuljico, je pomenilo, da »dežuje« in da se morajo skriti pod streho (v igralnici je bila to miza, v telovadnici pa so bili to obroči – vsak je lahko šel v enega), ko pa sem igrala na triangel, je pomenilo, da sije sonce in da se lahko po želji gibajo po prostoru. V telovadnici so imeli nekaj težav, največ zato, ker so se prepirali za obroče, preden so dojeli, da ni nujno, da so vedno v enem in istem obroču oz. hišici. S to igro sva otroke navajali na upoštevanje pravil v igri.

ZAKLJUČEK

Otrokom je treba nuditi čim več konkretnih dejavnosti, pri katerih sami aktivno sodelujejo, doživljajo, sami raziskujejo, sami rešujejo probleme in pridejo do rešitev ter si tako hitreje pridobijo izkušnje, ki jim pridejo prav za nadaljnje življenje in to je izkustveno učenje. Pri vsem tem imamo odrasli, v vrtcu smo to vzgojitelji, izredno pomembno vlogo. S pomočjo zgoraj naštetih faz izkustvenega učenja

je ta vloga veliko lažja in polnejša. Otrokom sva s sodelavko vse dejavnosti poskušali predstaviti na ta način in izkazalo se je, da so otroci hitreje prišli do zastavljenih ciljev. S pomočjo poistovetenja vsebin in likov iz zgodb ter didaktičnega pogovora po prebranih zgodbah pa so otroci pridobljene izkušnje le še dodatno utrjevali, kar priporočam vsem.

Poleg dobrega načrta in upoštevanja predznanja, zmožnosti in potreb otrok (faza načrtovanja), je bilo treba otrokom nuditi prijetno klimo, jih pred vsako dejavnostjo dobro motivirati, da so bili pripravljeni na sodelovanje in raziskovanje (uvodna faza). V fazi aktivnosti sva otrokom po potrebi razdelili pripomočke, uredili (varen) prostor, podali potrebna navodila/pravila in otrokom prepustili, da so doživljali in razmišljali, da so sami reševali probleme, midve pa sva jim po potrebi pomagali, jih spodbujali, usmerjali. Po končanih dejavnostih, kdaj že vmes, je sledila faza analize, ko sva usmerjali otroke v vprašanji in podvprašanji, da so se otroci pričeli zavedati izkušenj, ki so jih prejeli. Faza povzetka se je največ videla kar sproti, ko so otroci že pridobljeno znanje povezovali z novim. Faza evalvacije poteka vedno pri nas ob vsakem koncu teme. Z otroki se pogovarjamo o dejavnostih, o dogodkih, ki smo jih doživeli, kaj je bilo otrokom všeč, kaj ne, kaj bi lahko še dodali, izboljšali in kako, potem pa to s sodelavko spraviva skupaj v evalvacijo predhodno napisane priprave.

Viri in literatura

1. Beard, C. in Wilson, J. P. (2006). *Experiential learning: A best practice handbook foreducators and trainers*. London; Philidelphia: Kogan page.
2. Kolb, D. (1983). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*, 2. izdaja. Upper Sadle River, New Yersey: Pearsons Education.
3. *Kurikulum za vrtce.* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
4. Marentič Požarnik, B. (1992). Izkustveno učenje – modna muha, skupek tehnik ali alternativni model pomembnega učenja. *Sodobna pedagogika*, 43(1–2), 1–16.
5. Marentič Požarnik, B. (2018). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
6. *UNESCO/ISCED*. (1993). Kaj je učenje? Pridobljeno s http://unesco-mladi.si/iztocnice-za-parado-ucenja/

Pripoveduj mi zgodbo, da jo bom lahko zapisal

EVA SLAPNIK, *mag. prof. raz. pouka*
eva.slapnik1@guest.arnes.si

Povzetek: Temeljna naloga učitelja pri pouku slovenščine v prvem triletju je opismeniti učence. Naučiti jih je treba brati in pisati, kar pa vsekakor ni enostavna naloga. V drugem razredu, kjer sama poučujem, je treba učence naučiti tako malo tiskano abecedo kot pisane abecedo. Prav tako pa njihovo branje izboljšati do točke, da berejo z razumevanjem. V članku je predstavljen primer, kjer so učenci samostojno brali, pripovedovali in zapisovali zgodbe Ele Peroci. Učenci so delali v parih in njihovo opravljeno delo je vplivalo na uspešno opravljeno nalogo sošolca, s katerim so bili v paru.

Ključne besede: 2. razred, slovenščina, pripovedovanje in žepna zgodba

Abstract: The teacher's fundamental task in teaching Slovenian in the first three years is to make the students literate. They have to be taught to read and write, which is definitely not an easy task. In the second grade, where I teach myself, the students have to be taught both the small print alphabet and the written alphabet. Also, to improve their reading to the point that they read with understanding. The article presents an example where students independently read, told and wrote down the stories of Ela Peroci. Students worked in pairs and their completed work influenced the successfully completed task of the classmate with whom they were paired.

Keywords: 2nd grade, Slovenian language, storytelling and pocket story

UVOD

Cilj prvega triletja osnovne šole je, da otroke opismenimo, da jih naučimo brati in pisati z razumevanjem. Temu postopku tekom pouka namenimo veliko število šolskih ur. Dobro je, da opismenjevanje poteka v spodbudnem okolju, kjer imajo učenci na voljo veliko različnih didaktičnih materialov. Celoten proces opismenjevanja poteka tudi veliko hitreje in uspešneje, če učitelji uporabljamo različne didaktične in socialne igre, razgibane dejavnosti in v celoten proces aktivno vključimo tudi učence, jim damo možnost izbire in jim omogočimo, da so samostojni.

Opismenjevanje kot cilj

»Opismenjevati preprosto pomeni poučevati brati in pisati, opismeniti pa naučiti brati in pisati« (Golli, 1991, str. 11). Opismenjevanje je nepretrgan proces, ki se začne že pred otrokovim vstopom v šolo in se končna s funkcionalno pismenostjo človeka. Gre za »usvajanje spretnosti in sposobnosti branja in pisanja ter razvijanja sporočanjskih sposobnosti« – razvijanje komunikacijskih sposobnosti (Pečjak, 2009, str. 9). Cilj opismenjevanja je funkcionalna pismenost, ki jo dosežemo z razvojem štirih temeljnih komunikacijskih sposobnosti, in sicer s poslušanjem, govorjenjem, branjem in pisanjem. Različni avtorji raziskave o bralni pismenosti v okviru Mednarodnega združenja za evalvacijo vzgojno-izobraževalnih dosežkov IEA so funkcionalno pismenost opredelili kot »Sposobnost razumevanja in tvorjenja pisnih jezikovnih oblik, ki jih zahteva družba in/ali so pomembni za posameznika« (Pečjak, 2009, str. 11).

Poslušanje, govorjenje, pisanje in branje

Je najbolj razširjena komunikacijska dejavnost in hkrati tudi prva, ki se pojavi pri otroku. Poznamo več vrst poslušanja: Razločujoče, priložnostno, doživljajsko, terapevtsko in poslušanje z razumevanjem (Pečjak, 2009). Pri pouku in v samem življenju najpogosteje uporabljamo poslušanje z razumevanjem. Že v prvem razredu učitelj veliko časa nameni navajanju na poslušanje. Pripraviti mora dejavnosti za pred in med poslušanjem in dejavnosti po prvem in drugem poslušanju. Poslušanje je treba razvijati postopno in sistematično. Najprej učenci poslušajo besede, nato krajše povedi, še kasneje krajša besedila oziroma več povedi in na koncu še poslušanje daljšega besedila (Plut Pregelj, 2012). Po vseh teh korakih učenci znajo poslušati in v večini primerov tudi razumejo, kar slišijo. V drugem razredu nato vse dejavnosti nadgradimo in utrjujemo poslušanje z razumevanjem. Otrokov govorni razvoj ima največjo vlogo pri uspešnosti opismenjevanja. Teoretiki govor največkrat opredeljujejo kot individualen in konkreten pojav. Za razvijanje govornih sposobnosti pri otrocih moramo poznati osnovne značilnosti njihovega jezikovnega razvoja. Osnova za govorni razvoj sta proces zaznavanja glasov in proces izgovarjave glasov (Pečjak, 2009). Branje je ena glavnih sestavin pismenosti, velik vpliv pa ima tudi na posameznikovo oblikovanje osebnosti (Pečjak in Gradišar,

2015). Pot do samostojnega branja se začne s procesom sistematičnega opismenjevanja, razvijanja bralnih spretnosti in znanj učencev v prvem triletju osnovne šole (Marjanovič Umek, Fekonja in Pečak, 2011). Že od samega začetka moramo stremeti k temu, da učenci prebrano tudi razumejo. Pisanje je sposobnost tvorjenja besedil oziroma sporočanje v svetlobnem in vidnem prenosniku. Otrok mora glasovne znake pretvoriti v vidne znake. Otroci začnejo razvijati pisanje najkasneje v njihovem ontogenetskem razvoju (Pečjak, 2009). Končni cilj razvijanja zmožnosti pisanja je obvladanje pisanja besedil. Pismen je tisti, ki zna napisati posamezne glasove, posamezne besede, posamezne povedi in na koncu besedilo.

Obravnava zgodb Ele Peroci – primer dobre prakse

Z učenci smo pri predmetu spoznavanja okolja obravnavali življenje nekoč, zato je bila knjiga Ele Peroci, Prisedite k moji mizici, ravno prava izbira. Obravnavali smo jo pri urah slovenščine, saj je delno sovpadala z obravnavano učno snovjo pri nekaterih predmetih. Prav tako pa je bila knjiga popolna neznanka učencem. Z učenci smo najprej z možgansko nevihto poskušali ugotoviti, kaj že vemo o Eli Peroci in katera dela je napisala. Nato sem informacije, pridobljene s strani učencev, povzela in jih vpletla v predstavitev življenja in dela Ele Peroci. Z učenci smo tudi obnovili vse njene zgodbe, ki so jih učenci že prebrali. Z učenci smo nato odšli v šolsko knjižnico in si pogledali, katere knjige Ele Peroci so na voljo v naši šolski knjižnici. Večjo pozornost sem namenila knjigi *Prisedite k moji mizici*. Skupaj smo jo prelistali in se pogovorili o njeni vsebini. Nato pa je sledilo samostojno delo učencev.

Učence sem s pomočjo spodaj opisane dejavnosti spodbudila, da so samostojno brali, pripovedovali, poslušali in zapisovali po pripovedovanem. Prav vsak učenec se je zavedal, da je od njegovega dela odvisno uspešno opravljeno delo sošolca, zato so se zadane naloge lotili skrajno resno. Proti koncu šolskega leta, ko so učenci že avtomatizirali pisanje in v večini brali z razumevanjem, sem jih razdelila v homogene pare. Zgodbe iz knjige Prisedite k moji mizici sem diferencirala glede na vsebino in obseg. Učenci, ki so uspešnejši, so dobili daljše in zahtevnejše zgodbe, učenci, ki jim branje in razumevanje prebranega še predstavlja izziv, pa so dobili krajše in enostavnejše zgodbe. Naloga vsakega učenca je bila, da je natančno prebral zgodbo, ki jo je prejel in si jo čim bolj natančno zapomnil. Zgodbo je bilo seveda treba prebrati večkrat. Če je učenec prišel do neznanih besed ali je imel težave z razumevanjem, se je najprej obrnil po pomoč k sošolcu v paru, če še vedno ni razumel, sem na pomoč priskočila jaz. Skupaj sva s pomočjo knjig in spleta poiskala razlage za vse neznane besede in skupaj prebrala težje razumljive besede.

Slika 1: Samostojno branje zgodb
Vir: Lasten

Ko so učenci zgodbo prebrali večkrat in si jo tudi zapomnili, je bila njihova naloga, da zgodbo pripovedujejo sošolcu, s katerim so bili v paru. Sošolec si je moral slišano zgodbo zapisati, lahko si jo je tudi narisal. Nato sta vlogi v paru zamenjala. Po zapisu zgodb sta se sošolca spremenila v učitelja in drug drugemu popravila tudi morebitne slovnične napake. Zanimivo je bilo videti, kako hitro najdejo napake drugih, sami pa svojih istih napak ne opazijo. Učenca sta po pripovedovanju zgodb dobila originalno zgodbo, da sta jo lahko prebrala in preverila, če med pripovedovanjem sošolec ni pozabil ključnega dela zgodbe ali dodal kakšnega svojega izmišljenega dela.

Slika 2: Pripovedovanje zgodb
Vir: Lasten

Učenci so si ob koncu svoje zapisane in narisane zgodbe zložili in jih pospravili v žep in tako je nastala žepna zgodba. Njihova naloga je bila, da zgodbo do konca tedna pripovedujejo čim več osebam. Idejo sem uporabila po metodi žepne pravljice. Metoda žepne pravljice se vedno izvaja v petek, in sicer na način, da otrokom preberemo zgodbo, oni pa jo narišejo na list, nato jo zložijo in pospravijo v žep. Doma to zgodbo pripovedujejo družinskim članom (Kordigel, 2008, str. 88–94). Sama sem žepno pravljico spremenila v žepno zgodbo, ki so jo pripovedovali učenci in ne učiteljica. Prav tako so žepno zgodbo narisali in zapisali.

Slika 3: Žepne zgodbe pripovedovanih zgodb
Vir: Lasten

Za vsako pripovedovanje so učenci narisali znak, ki so si ga izmislili sami ali pa so uporabili kar štampiljke in nalepke, ki so jih imeli doma. Zraven pa se je ta oseba, ki je zgodbo poslušala, tudi podpisala. Spodbudila sem jih, da zberejo čim več znakov in tekmujejo med sabo. Učenci so z veseljem sprejeli zadano nalogo. Pričeli so že kar v oddelku podaljšanega bivanja, kjer so si kar med sabo pripovedovali zgodbe. Večina učencev je zgodbo pripovedovala tudi učiteljici podaljšanega bivanja. Ob koncu tedna so učenci z nasmehom na obrazu prinesli svoje žepne zgodbe, ki so bile porisane z znaki. Učenci so zgodbo v povprečju povedali 10 osebam, pri uri slovenščine so nato še zadnjič pred razredom pripovedovali zgodbo in narisali zadnji znak. Ugotovili smo, da je z vsakim pripovedovanjem njihova zgodba daljša in natančnejša, prav tako so postali samozavestnejši in samostojnejši med pripovedovanjem zgodbe. Moja naloga tekom celotnega učnega procesa je bila, da učence spodbujam, jih usmerjam in po potrebi pomagam. Vse delo so opravili skoraj sami.

ZAKLJUČEK

Tekom celotnega učenega procesa so bili učenci izjemno aktivni in motivirani, zavedali so se resnosti zadane naloge in posledic, če naloge ne opravijo dobro, saj je bil od njihovega dela odvisen izdelek drugega učenca. V nekaj šolskih urah so učenci dosegli veliko zastavljenih učnih ciljev. Razvijali so branje z razumevanjem in pisanje preprostih besedil. Utrjevali so pripovedovanje obnove umetnostnega besedila in ob koncu dejavnosti imeli govorni nastop pred sošolci. Največji izziv pa je bil, da so njihovi izdelki morali biti čitljivi in estetski, da so jim sošolci v paru lahko popravili pravopisne napake. Zgoraj opisano dejavnost bom zagotovo pogosteje vključila v pouk, saj je bilo zanimivo opazovati učence, ki so bili tekom celotnega procesa prepričani, da se pri pouku samo zabavamo in nič ne učimo ter da so vse niti pri pouku v njihovih rokah, pa temu nikakor ni bilo tako. Sama sem tekom celotnega učnega procesa učence natančno opazovala, jih spodbujala in ko je bilo to potrebno, tudi priskočila na pomoč. Vedno sem jim bila na voljo za vsa

vprašanja in nasvete. Tekom dejavnosti sem ponovno prejela potrditev, da če daš učencem priložnost, da so samostojni in odgovorni za svoje delo, na koncu nastanejo čudoviti izdelki in učenci odnesejo od tega veliko več, kot če bi jim vse znanje predal učitelj.

Viri in literatura

1. Golli, D. (1991). *Opismenjevanje v prvem razredu: priročnik za učitelje*. Novo mesto: Pedagoška obzorja.
2. Kordigel Aberšek, M. (2008). *Didaktika mladinske književnosti*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
3. Pečjak, S. (2009). *Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
4. Pečjak, S., in Gradišar, A. (2015*). Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
5. Plut Pregelj, L. (2012). *Poslušanje: način življenja in vir znanja*. Ljubljana: DZS.
6. Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., in Pečjak, S. (2011*). Govor in branje otrok: ocenjevanje in spodbujanje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Kaj vse je lahko Muca Copatarica?

TANJA TONEJC, *prof. defektologije*
Center Gustava Šiliha Maribor
tanjatonejc@gmail.com

Povzetek: Poučujem na osnovni šoli, prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom. Ker je Muca Copatarica prevedena tudi v angleščino, sem našla veliko ciljev, ki jih lahko združimo s cilji v učnem načrtu. Ob koncu šolskega leta se lahko na tak način veliko ciljev pri angleščini ponovi in utrdi, a skupaj z učenci smo skozi ure odkrivali vedno nove in nove cilje, take, ki se niso dotikali angleščine. Bilo je nujno, da smo se najprej pogovorili in poučili o knjigi in vsebini kot taki. Pravljico je večina poznala. Izjema so bili učenci, ki so se v višjih razredih preselili na slovensko govoreče območje. Muco Copatarico smo prebrali najprej v slovenščini. Nato se je začelo raziskovanje.

Ključne besede: Muca Copatarica, pravljica, nekoč in danes, angleščina

Abstract: I teach in modified education programme with educational standards at a lower level. As the book Slipper Keeper Kitty is translated also into English, I have found many topics, which can be related to the national curriculum. At the end of the school year, many topics have been refreshed in this way. Also new topics have been revealed throughout classes, not necessarily related to English language. It was mandatory that we first discussed and learned about the book and its content. Most students knew the story. Exception were the students, who have moved to Slovenian speaking environment in higher classes. We have read Slipper Keeper Kitty first in Slovenian language. Then, the exploration started.

Keywords: Slipper Keeper Kitty, fairytale, in the past and now, English language

UVOD

Muco Copatarico smo najprej prebrali v slovenščini. Ker poučujem otroke z lažjo motnjo v duševnem razvoju, nekateri imajo tudi govorno jezikovne motnje ipd., se je pojavilo veliko vprašanj. Odgovori niso bili samoumevni, ampak smo jih morali poiskati in marsikaj poskusiti. Dotaknili smo se veliko šolskih predmetov. Pravljico so povečini že poznali in naše raziskovanje v povezavi z literarnim delom se je začelo.

Pravljice

V knjigi Naj babica še pripoveduje Metka Kordigel Aberšek (2010) piše o tem, da več let nazaj ni bilo tehničnih pripomočkov, kot so računalniki, televizije, radijev, interneta. Ljudje so si takrat izmišljevali pravljice. Danes imamo še veliko več računalniških iger, tablic, telefonov … Za krajšanje časa imamo na voljo veliko stvari, kljub temu pa so dandanes pravljice še vedno zanimive. Zalokar Divjak (2002) poudarja, da je odvisno od pripovedovalca, kako bo pravljica sprejeta pri poslušalcih. *»Čuti se, ali bralec sodeluje pri pripovedovanju, ker jim damo tako občutek, da jih razumemo v njihovem doživljanju in reakcijah«* (Zalokar Divjak, 2002, str. 114). Učenec bo zagotovo poslušal bolj z navdušenjem tistega, ki mu zgodbo pripoveduje z veseljem, kot pa nekoga, ki zgodbo bere. Učenec ga posluša samo zato, ker je to njegova dolžnost. Pravljico Muca Copatarica je napisala Ela Peroci. Po Kobe (2000) je kratka sodobna pravljica. Leta 1957 je izšla prvič. Večkrat so jo tudi lutkovno uprizorili. V slovenskem jeziku so jo ponatisnili v letih 1975, 1982, 1983, 1988, 1994, 1997, 1998, 2000, 2001, 2003, 2005 in 2007. Je med najbolj branimi knjigami v vseh knjižnicah po Sloveniji (evidenca Cobiss). Prevedena je bila v tuja jezika. Leta 1963 je slikanico Grigor Vitez prevedel v srbščino (Maca Papučarica), Irena Duša pa jo je leta 2017 prevedla v angleščino (Slipper Keeper Kitty).

Matematika

Začeli smo z vprašanjem, koliko je stara knjiga, ki jo beremo? Kje lahko najdemo to informacijo? Ali je toliko stara tudi pravljica? Koliko je stara druga knjiga, ki jo še imamo v razredu? Potrebovali smo kar nekaj časa, da smo našli vse podatke in skupaj sestavili račune in nato tudi pravilno izračunali.

Slika 1: Knjiga Muca Copatarica
Vir: Lasten

Slovenščina

Bili smo pozorni na jezik, ki se je uporabljal veliko let nazaj in kakšen jezik je sedaj. Ali tvorimo enake povedi ali uporabljamo iste besede? Zelo jih je pritegnilo, kak govor so imeli. Bilo so zelo presenečeni, da so se otroci res tako pogovarjali med sabo, kot piše v knjigi.

Gospodinjstvo – kuhanje

Otroci v pravljici so pili belo kavo. Pogovarjali smo se, kaj oni pijejo za zajtrk. Naštevali so veliko: voda, mleko, čaj, kakav, kapučino … Povedali so, da so za kavo še »premali«. Bele kave iz pravljice niso poznali. Kavo »Divko« smo si sami skuhali. Morali so sami poiskati navodila za pripravo in sami pripraviti napitek. Večina jih je prvič pila belo kavo. Nekateri so bili zadržani, saj starši kuhajo tako kavo s kofeinom. Ko smo pogledali sestavine, so bili pomirjeni. Vsem je bila všeč.

Slika 2: Kuhanje kave
Vir: Lasten

Gospodinjstvo – šivanje

Ker je Muca Copatarica šivala gumbe, so tudi oni prišili vsak po en gumb. Nekateri so to naredili zelo spretno, spet drugi so potrebovali veliko spodbude in pomoči.

Slika 3: Šivanje gumbov
Vir: Lasten

Slovenščina

Pogledali smo si več knjig. Ugotavljali smo, ali so knjige napisali slovenski avtorji ali so bile prevedene. V večini so predvidevali, da so knjige napisali Slovenci, kot so oni poimenovali pisatelje. Prišli so do ugotovitve, da je veliko knjig tudi prevedenih. Nikoli se še niso spraševali in razmišljali o tem, ali je knjiga prevedena ali je v originalu napisana v slovenščini.

Likovna umetnost

Opazovali smo sliko mačke. Vsak je po opazovanju narisal svojo mačko. Označili smo ji dele telesa. Najprej smo jih poimenovali po slovensko. Zaradi drugojezičnih učencev vseh besed niso poznali niti v slovenščini. Nato smo jih napisali še v angleščini.

Slika 4: Risanje mačke
Vir: Lasten

Oblačila nekoč in danes

Učenci so opazovali, kaj imajo otroci v pravljici oblečeno. Ugotovili so, da oni ne nosijo spalnih srajc. Razmišljali smo, kako dolgo nam je prav pižama, ki ima kroj srajce, in kako dolgo nam je prav pižama s hlačami in majico. Včasih ni bilo trgovin ali pa so bile zelo redke, zato je bilo bolj »praktično«, če so pižame lahko nosili dalj časa. Nekateri učenci spijo tudi samo v spodnjicah. Ugotavljali smo, zakaj? V časih, ko je bila pravljica napisana, niso imeli takšnih ogrevanj hiše. Niso jih ogrevali na toliko stopinj kot mi danes, zato so morali biti tudi ponoči oblečeni v tople pižame.

Večina učencev doma ne nosi copat. Ugotavljali smo tudi, zakaj pa so otroci pred 65. leti, koliko je stara pravljica, tako nujno potrebovali copate.

In končno še angleščina

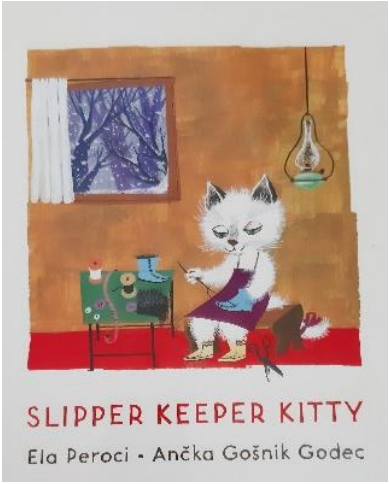

Slika 5: Copatarica v angleščini
Vir: Lasten

Otroci so že pred vstopom v šolo seznanjeni z zgodbami v maternem jeziku. To podobnost poslušanja v maternem jeziku prenesejo na njihovo poslušanje v tujem jeziku. Zgodbe v zabavnem in naravnem kontekstu, v katerem je izpostavljen jezik, skozi katerega zaznavamo

glasove, zvoke in rime. Prepoznavanje pomenov besed poteka s pomočjo /podpore gibanja, mimike, zvokov, gest in igranja. Pri razvijanju koncentracije in čustev pomagajo tudi zgodbe. Omogočajo razvijanje jezika, miselnih sposobnosti, pozitiven odnos do branja, pozitiven odnos do drugih kultur in narodov. Učenci razvijajo zmožnosti razumevanja in obnavljanja zgodb. Tako povečujejo tudi njihovo motivacijo, zaupanje in samozavest (Read, 2007).

Zgodbe lahko uporabimo tudi za razvoj spretnosti na področju branja, pisanja, govorjenja in poslušanja. Učenci tako spoznajo fonološke razsežnosti jezika, razvijajo intonacijo in občutek za ritem. Z branjem ponavljajo slovnične strukture in besedišče (Wright 1995). Zgodbo je v učnem procesu treba prilagoditi. Ponudimo jim pomoč pri lažjem razumevanju pravljice (pripovedna raven) in pri izbiri besed (jezikovna raven). Lahko tudi nekoliko poenostavimo stavčne strukture, ne smemo pa pretiravati, saj lahko izgubi svojo čarobnost in magičnost. Če je pravljica prezahtevna zaradi nerazumevanja, ne privabi učencev in izgubijo zanimanje (Budin, 2017). Avtor pa opozarja še na druge dejavnike/vidike, ki so pomembni pri pripovedovanju pravljice:

- očesni stik,
- mimika telesa,
- intonacija,
- jasno pripovedovanje.

Prevajanje besed s pomočjo interneta

Iskanje besed v slovarju. Vsak učenec si sam izbere eno besedo iz knjige in jo s pomočjo interneta prevede v angleščino. Učenci samostojno odprejo brskalnik in nato zvedo, kako poiskati tujo besedo. S projektorjem opazujemo sliko na tabli, tako da sošolci opazujejo različne načine (Google translate, Pons slovarji …), ki jih lahko uporabijo. Besede so zbrane na tabli, tako da lahko ob prebiranju hitro najdemo pravi prevod.

Barve

Muca Copatarica je imela veliko copat. Poimenovali smo barve vseh copat v angleščini. Vsak je povedal tudi barvo svojih copat.

Imena nekoč in danes ter prevod angleških besed

Učenci so povedali, kakšna so danes pogosta imena. Učenci s slovenskimi koreninami so povedali, ko je ime njihovim dedkom in babicam. Ugotovili so, da se imena skozi čas spreminjajo. Preverili smo, ali se v angleški pravljici pojavljajo ista imena? Sami so ugotovili, da so tudi imena prevedli v angleščino. Ker je pravljica namenjena otokom, se je prevajalec odločil, da bo imena spremenil tako, da bodo bližje otrokom.

Deli telesa po angleško

Ko smo povedali, smo vse dele telesa po slovensko, v slovarju poiskali tudi v angleščini. Primerjali smo, ali so deli telesa poimenovani isto kot za človeka. Primerjali smo tudi s slovenščino. Nekatere besede so že poznali, druge so se naučili na novo.

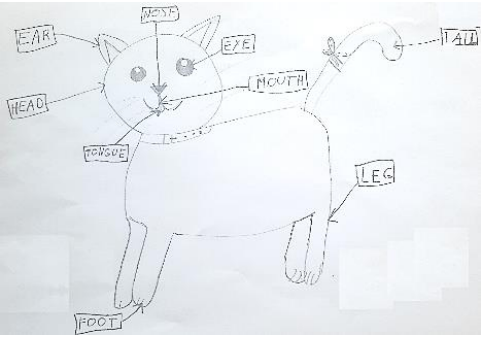

Slika 6: Poimenovanje delov telesa
Vir: Lasten

ZAKLJUČEK

Od začetne ideje Slipper Keeper Kitty in do konca obravnave se je v mojem načrtovanju ur marsikaj spremenilo. Osnovni cilj je bil ponovitev in spoznavanje novih angleških besed. Ker pa smo skozi spoznavanje naleteli na toliko vprašanj, mimo katerih nismo mogli, smo veliko časa posvetili osnovni knjigi – Muca Copatarica. Spoznali so veliko sprememb – nekoč in danes in razjasnili marsikatero vprašanje, ki je pomembno za splošno razgledanost. Za angleščino, ki pa je bila v prvem planu, pa je zmanjkalo časa, saj smo dočakali dolgo pričakovane počitnice. Mogoče pa nam uspe v novem šolskem letu.

Viri in literatura

1. Budin, K. (2017). *Pravljica kot didaktično sredstvo pri pouku italijanščine v drugem* vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
2. Intihar, Metka (2019): *Zgodnje učenje angleščine z uporabo že znane zgodbe* (magistrsko delo). Koper: UP PEF.
3. Kobe, M. (2000). *Sodobna pravljica*. Otrok in knjiga, 50, str. 6–15. Ljubljana.
4. Kordigel Aberšek, M. (2010). *Naj babica še pripoveduje?: slovenske ljudske pravljice.* Ljubljana: Mladinska knjiga.
5. Narat, J. (2017). *Obravnava slikanice Muca Copatarica v predšolskem obdobju* (diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
6. Read, C. (2007). 500 Activities for the Primary Classroom. Immediate Ideas and Solutions. Oxford: Macmillan Education.
7. Wright, A. (1995). *Storytelling with children*. Oxford: Oxford University Press
8. Zalokar Divjak, Z. (2002). *Brez pravljice ni otroštva.* Krško: Gora.

S pravljico v svet matematike

KATJA VISTER, *uni. dipl. pedagog andragog, vzgojiteljica predšolskih otrok,* Vrtec Andersen
katja.vister@vrtecandersen.si

Povzetek: V članku smo raziskovali, kako lahko z branjem pravljic ugodno vplivamo na razvoj matematičnih sposobnosti pri otrocih. Matematika, tako kot jezik, črpa svoja dognanja iz človeških izkušenj in matematični pojmi se uporabljajo v vsakodnevnem življenju. Bogata zapuščina Ele Peroci in njena zbirka pravljic nam dajeta prostor, iz katerega lahko črpamo matematične vsebine, namenjene otrokom. Matematika kot eksaktna znanost s pravljicami na videz nima veliko skupnega, vendar smo ugotovili, da v resnici ni tako. Matematika je del vsakdana in kot taka je skrita tudi v pravljicah. V pričujočem članku so opisane dejavnosti, s pomočjo katerih smo skupaj z otroki v delih Ele Peroci iskali matematične prvine, in načini, kako smo se s pravljicami igrali matematiko.

Ključne besede: jezik, pravljica, matematika, vrtec

Abstract: In this paper, we examined how reading fairy tales can have a positive impact on the development of mathematical skills. Mathematics, just like any language, draws its knowledge from human experience and what is more, mathematical concepts are used in everyday life. The rich legacy of Ela Peroci and her collection of fairy tales give us a base from which to draw mathematical content for children. Mathematics as an exact science has seemingly little in common with fairy tales, however we have found that this is not really the case. Mathematics is part of everyday life and as such it is also hidden in fairy tales. This article describes the activities that were applied to look for mathematical elements in the works of Ela Peroci, as well as the ways we used fairy tales to play with mathematics.

Keywords: language, fairy tale, mathematics, kindergarten

UVOD

Matematika je vse, kar nas obkroža: vesolje, prostor, telesa, čas, ritem, glasba, gibanje, narava s svojimi periodičnimi pojavi: dan/noč, dnevi v tednu, meseci, letni časi, simetrija, vzorci, števila, barve … V članku bomo povezali področji jezika in matematike v vrtcu in s pravljico Ele Peroci (Hišica iz kock) spoznavali geometrijska telesa in like, vzorce, simetrijo ter predstavili »Kocke pripovedovalke, ki so jih otroci izdelali sami. Z vsemi temi dejavnostmi smo razvijali tako jezikovne kot tudi matematične kompetence.

»Če želite, da bi bili vaši otroci inteligentni, jim berite pravljice. Če želite, da bi bili še bolj inteligentni, jim berite še več pravljic.« To so modre misli Alberta Einsteina, ki je za svoj sloves poskrbel z izjemnimi dosežki na področju matematike in fizike. Branje ugodno vpliva na otrokov vsestranski, intelektualni, čustveni, socialni razvoj, spodbuja njegov govor, domišljijo in radovednost. Branje vpliva tudi na boljšo samopodobo, besedni zaklad, spretno izražanje in lažje učenje (Batistič Zorec in Hodnik Čadež, 2002).

Matematika v predšolskem obdobju

»Otrok se v vsakodnevnem življenju že zelo zgodaj srečuje z matematiko, saj ima npr. pregled nad svojimi igračami, oblačili, vsakdanjimi predmeti, ki jih prešteva, meri, primerja, razvršča, grupira, prikazuje s simboli, jih poimenuje in »prešteje«, opisuje, se o njih pogovarja. Ob pridobljenih izkušnjah in znanju spoznava, da je moč nekatere naloge, vsakodnevne probleme rešiti učinkoviteje, če uporablja »matematične« strategije mišljenja. Vesel je, ko najde rešitev, zato praviloma išče še nove in nove situacije, ki so vsakič znova izziv za preizkušanje njegove rešitve problema in potrditve njegovega načina in smeri razmišljanja« (Kurikulum za vrtce, str. 64). Čeprav je človeku omogočeno vseživljenjsko učenje, je učenje v predšolskem obdobju zaradi rasti možganov, ustvarjanja sinaptičnih povezav in možganske plastičnosti ter gnetljivosti, zelo hitro in učinkovito. Bogate izzive za uspešen razvoj uma pa nudijo prav matematične izkušnje. Matematična kompetenca je ena izmed ključnih kompetenc, kateri nivo doseganja je tesno povezan z razvojem družbe, zato je treba ustvariti pogoje za razvoj matematičnega mišljenja že zelo zgodaj (Lipovec, Drešar, 2019). Osnovni cilji, ki jih želimo doseči z matematičnimi dejavnostmi v vrtcu, so seznanjanje z matematiko v vsakdanjem življenju, razvijanje matematičnega izražanja, razvijanje matematičnega mišljenja, razvijanje matematičnih spretnosti in doživljanje matematike kot prijetne izkušnje (Marjanovič Umek, 2001).

Zakaj se jezik in matematika lepo povežeta? Knjige:

- Uvajajo matematične koncepte na »nenevaren« način in spodbujajo zanimanje za matematiko.
- Gradijo povezavo z matematiko za otroke, ki so nagnjeni k besednemu razmišljanju.

- Na zabaven način te podzavestno učijo matematičnih dejstev in povezav.
- Povezujejo matematiko z drugimi predmetnimi področji, kar otrokom pomaga pri opazovanju prepletenosti vseh ved.
- Povezujejo matematiko z resničnim življenjem, izvemo, »zakaj« je matematika pomembna in uporabna.
- Razvijajo kritično mišljenje, ki je zelo pomembno tudi pri matematiki.
- Burijo našo domišljijo in čustva, zaradi česar so podane ideje bolj prijetne in nepozabne (Kačič in Župančič, 2021).

Dejavnosti za razvoj matematičnih spretnosti

Spoznavamo geometrijske like in telesa

Namen dejavnosti je spoznavanje geometrijskih likov in teles. Motivacija za dejavnost je bila pravljica Ele Peroci Hišica iz kock. Otrokom smo zgodbo najprej prebrali, se pogovorili o vsebini in ilustracijah. Ko smo zgodbo brali ponovno, smo dali poudarek na matematični vsebini, ki jo najdemo v pravljici, in sicer opazovanju geometrijskih teles, oblik, vzorcev in simetrije.

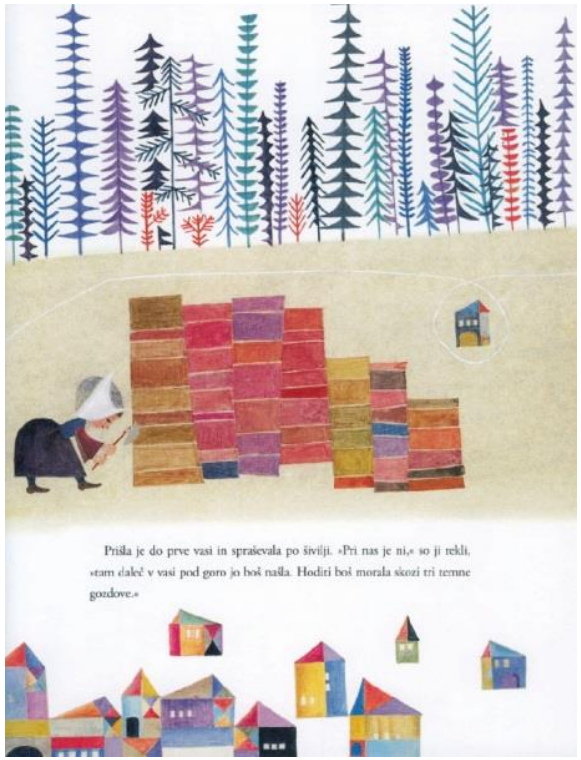

Slika 1: Opazovanje in opisovanje ilustracij Lidije Osterc (Hišica iz kock), v katerih iščemo matematične prvine: trikotnik, pravokotnik, krog, kvadrat, simetrija, vzorci, zaporedja …

Vir: Lasten

Slika 2: Prirejanje igra z liki
Vir: Lasten

Slika 3: Igra s penastimi vtikankami – liki
Vir: Lasten

Slika 4: Zidamo hišico iz kock (brivska pena in geometrijska telesa)
Vir: Lasten

Tekom dejavnosti smo uporabljali matematične izraze: okroglo, trikotno, pravokotno, krogla, piramida, valj, vogal, rob. Oblike smo iskali v naravi in našem vsakdanjem okolju (prometni znaki, hrana na krožniku, predmeti v igralnici, igra v naravi …). Opazili smo, da so se otroci pojme naučili tako, da so opazovali, rokovali, prijemali in uporabljali veliko različnih predmetov posamezne oblike. Menimo, da je pomembno, da otrok sliši matematične izraze ter da se s posameznimi liki in telesi igra toliko časa, da so mu popolnoma domači.

Izdelajmo didaktično igračo: Kocke pripovedovalke

Z otroki smo na trši papir narisali obliko kocke, katero so otroci izrezali in na vsako ploskev narisali in pobarvali motiv po želji. Kocke smo nato zlepili skupaj. Namen dejavnosti je, da si otroci izdelajo kocke, s katerimi oblikujejo, kreirajo in razvijajo zgodbe po svojih predstavah, razpoloženju in sposobnostih. Igra se prične tako, da otrok vrže več kock in iz dobljenih motivov pripoveduje zgodbo.

Slika 5: Izdelovanje kock pripovedovalk
Vir: Lasten

Slika 6: Kocke pripovedovalke
Vir: Lasten

Otroci so ob ustvarjanju kock pripovedovalk razvijali spretnosti predopismenjevanja in finomotorike (risanje, striženje po črti, barvanje). Ob igri pripovedovanja pravljic pa smo pri otrocih gradili in bogatili besedni zaklad, razvoj domišljije, razvoj kreativnosti in sposobnosti reševanja problemov.

Igramo se z vzorci in simetrijo

Namen dejavnosti je seznaniti otroke s pojmom simetričnosti, ter razvijati sposobnosti logičnega razmišljanja, torej, če je nek predmet simetričen, zna otrok uganiti, kakšen je tisti njegov del, ki ga ne vidi. Z otroki smo opazovali vzorce ilustracij v pravljici. To smo prenesli v igralnico, opazovali smo vzorce na oblačilih in v naravi.

Slika 7: Otrok gradi vzorec simetrije iz naravnega materiala
Vir: Lasten

Slika 8: Otrok gradi vzorec simetrije iz geometrijskih likov, ki jih tudi poimenuje
Vir: Lasten

Slika 9: Otrok prepozna vzorec iz naravnega materiala in ga nadaljuje
Vir: Lasten

Pri dejavnostih z vzorci in simetrijami smo vključili konkretne materiale (gumbi, kamenčki, fižol, školjke, storži, perle …). Ugotovili smo, da na ta način otroci lahko preizkušajo pravilne rešitve in te tudi spreminjajo, brez strahu, da bodo naredili napačen vzorec. Prednost smo dali raziskovanju ter učenju s poskusi in napakami. Ko se enkrat zavemo vzorcev, jih iščemo in opazimo v vsem okoli nas. Tako lahko skupaj z otroki opazujemo vzorce, s katerimi se otroci srečujejo v vsakdanjem življenju (na oblačilih, v naravi, srčni utrip, hoja, oglašanje ptic in drugih živali, tiktakanje ure, glasba, ki jo poslušamo, simbolni vzorci-števila, gibalni vzorci, ples …).

ZAKLJUČEK

»Raba matematike za pripovedovanje zgodb in raba zgodb za pojasnjevanje matematičnih pojmov sta dve plati iste medalje-

združujeta to, kar ne bi smelo biti nikdar ločeno: znanstveno in umetniško odkrivanje resnic o svetu« (W. Frucht v Kačič in Župančič, 2021).

Kurikulum za vrtce določa matematiko kot eno od vsebinskih področij dejavnosti za delo v vrtcu. V članku smo poskušali prikazati, kako se matematika povezuje s področjem jezika, ko otrok spoznava imena za matematične pojme in se matematično izraža. V pravljici Hišica iz kock avtorice Ele Peroci smo iskali matematične prvine in ugotovili, da je lahko zgodba izkušnja, ki poveže abstraktne matematične ideje z vsebino in z lastnimi izkušnjami. Pravljica je lahko prostor, kjer otroci v domišljijskem svetu krepijo matematično razmišljanje. S pomočjo pravljice lahko otroci razvijajo matematične kompetence in sposobnosti uporabe matematičnega načina razmišljanja za reševanje dogodkov v vsakdanjem življenju. Vloga vzgojitelja je, da že v predšolskem obdobju pri otrocih vzbudi veselje do reševanja matematičnih ugank preko različnih dejavnosti in na ta način spodbuja razvijanje kritičnega mišljenja, povezuje matematiko z resničnim življenjem, spodbuja divergentno mišljenje, ter z branjem spodbuja več možganskih povezav.

Viri in literatura

1. Bahovec, E. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih.* Ljubljana: Ministrstvo za šolo in šport.
2. Batistič Zorec, M. in Hodnik Čadež, T. (2002). *Cicibanova matematika.* Priročnik za vzgojitelja. Ljubljana: DZS.
3. Kačič, D. in Župančič, P. (2021). Je*zik in matematika za otroke se držita za roke.* Ljubljana, SVŠGUGL.
4. Lipovec, A., in Drešar, D. A. (2019). *Matematika v predšolskem obdobju*. Univerzitetna založba Univerze.
5. Marjanovič Umek, L. (2001). *Otrok v vrtcu. Priročnik h Kurikulu za vrtce.* Maribor: Založba Obzorja.

Muca Copatarica – naša prijateljica

KRISTINA ZUPAN, *mag. socialnega dela*
tinka.zupi@gmail.com

Povzetek: Vsi ljudje imamo potrebe, ki so izraz našega življenja. Če so naše potrebe zadovoljene (zdravje, počitek, smeh itd.), so naši občutki prijetni, če naše potrebe niso zadovoljene, pa doživljamo neprijetne občutke. Socialno-čustveni razvoj je eno izmed pomembnejših področij v razvoju predšolskega otroka, pri katerem imamo pomembno vlogo starši in strokovni delavci v vrtcih. Otroku pomagamo, da razvija prijetna in primerna čustva, kot so veselje, hvaležnost, povezanost, mir itd., hkrati pa mu pomagamo zaznavati manj prijetne občutke, žalost, bolečina, jeza itd. V vrtcu lahko z različnimi dejavnostmi spodbujamo otroke k spoznavanju teh čustev s pogovori, socialnimi igrami, s spontano igro, skupnim reševanjem problemov. Nekateri otroci te občutke lažje izrazijo, drugim je treba nuditi več pomoči. Pomembno je, da otrok govori o svojih čustvih in jih sprejema. Otrok se izraža tudi skozi igro, ki je v predšolskem obdobju zelo pomembna, saj skozi njo otrok spontano izraža sebe, se uči postavljati cilje, pozoren mora biti na pravila, uči se doživljati poraze in prenašati uspehe.

Ključne besede: predšolski otrok, lutka, igra, socialni razvoj, čustva

Abstract: We all have needs that are an expression of our lives. If our needs are met (health, rest, laughter, etc.), our feelings are pleasant, and if our needs are not met, we experience unpleasant feelings. Socio - emotional development is one of the most important areas in the development of a preschool child, in which parents and professionals in kindergartens play an important role. We help the child to develop pleasant and appropriate emotions such as joy, gratitude, connection, peace, etc., and at the same time we help him to perceive less pleasant feelings, sadness, pain, anger, etc. In kindergarten, we can encourage children to get to know these emotions through various activities. With conversations, social games, spontaneous play, joint problem solving. Some children find it easier to express these feelings, others need more help. It is important for the child to talk about their emotions and accept them. The child also expresses himself through play, which is very important in the preschool period, because through it the child spontaneously expresses himself, learns to set goals, must pay attention to the rules, learns to experience defeats and endure successes.

Keywords: preschool child, puppet, game, social development, emotions

UVOD

Pri svojem delu stremim k temu, da spodbujam otroke, da čim bolj doživljajo svoja čustva. Da jih skupaj zaznavamo, o njih govorimo, se veselimo ob lepih, srečnih dogodkih. Pomembno je sprejemati tudi neprijetna čustva jeze, žalosti, strahu. V vrtčevskem okolju se preko različnih dejavnosti ali igre otroci odzivajo na različne načine. V starostnem obdobju dveh do treh letnikov je v veliko pomoč prišla lutka Muca Copatarica, ki je skoraj vsakodnevno nagovarjala otroke v jutranjem krogu, med dejavnostmi, ob dnevnih rutinah in prebiranju pravljic. Otroci so do nje pristopali zelo sproščeno, pogovarjali so se z njo, ji zapeli kakšno pesmico in jo imeli za zgled. Če smo kdaj nanjo že pozabili, nas je kmalu spet pozdravljala in kukala iz njene hiške, ki smo jo naredili posebej zanjo. Muca Copatarica je postala naša prijateljica, večkrat smo jo povabili, da se je z nami tudi igrala, postala je naša zaveznica. Do nje smo vzpostavili posebno spoštovanje.

Socialno-čustveni razvoj otroka

Predšolsko obdobje je ključno za razvoj otroka. V prvih letih življenja se razvijajo osnove mišljenja, govora, vida, sluha, okusa in telesnih sposobnosti. V prvih letih se otrok razvija tudi na čustvenem, socialnem in intelektualnem področju, na katere vpliva več dejavnikov, kot so starost, okolje, družba, danosti in sposobnosti (Zavod Izris, 2020). Benkovič (2011) meni, da v predšolskem obdobju ni pomembno samo razvijanje telesa in razumskih sposobnosti, pomemben je tudi razvoj otrokovih socialnih čustev. V nadaljevanju Benkovič (2011, str. 8) v zborniku za vrtce piše, da: »Razvijati in pospeševati moramo otrokova prijetna in pomirjujoča čustva, kot so: zadovoljstvo, veselje, ljubezen, čustvo varnosti in zaupanja. Na tej osnovi bomo počasi razvijali nova, socialna čustva, kot so: dobrota, sočutje, obzirnost do drugih, prijaznost, optimizem, veselje do življenja itd., istočasno pa moramo po možnosti zavirati in odstranjevati vzroke za razmah neprijetnih in neprimernih čustev, da se otrok ne bi čutil nesrečnega in zapostavljenega, ter paziti, da se v njem ne bi stalno zakoreninila negativna čustva, kot so jeza, strah, bes, trma, žalost, obup, ljubosumnost, maščevalnost, okrutnost, čustvo osamljenosti, ogroženost itd. Navajati moramo otroka, da se bo obvladal tudi sam in da bo krotil izbruhe svojih težkih čustev.»

Igra v predšolskem obdobju

Na otrokov čustveno življenje, na razvoj otrokove inteligence, pridobivanje izkušenj in znanja, da se razvije v socialno bitje, je izredno pomembna tudi igra (Ružič in Buzeti, 2011). Pomembno je, da odrasli ne poskušajo usmerjati otrok pri igri, ampak jim pustijo spontanost in svobodo. Skozi spontano igro se otroci razživijo, zaradi česar so v kasnejšem življenju odpornejši ter socialno in čustveno bolj uravnovešeni (Ružič in Buzeti, 2011). Prosta igra je dragocena že samo zaradi samega procesa igranja, saj otrok igro ustvarja po lastni želji (Rajič, 2015). Igra pomembno vpliva na otrokov razvoj mišljenja,

pridobivanje izkušenj in znanja, vpliv ima na otrokovo čustveno in socialno življenje ter prispeva k otrokovemu razvoju (Novak, 2013).

Uporaba lutke v predšolskem obdobju

Lutka je v vzgojno-izobraževalnem procesu zelo dobrodošla. Lutke otroci uporabljajo kot tolažilno igračo, večkrat pa lutko vključujemo v različne situacije, dejavnosti, ob prihodu otrok v vrtec, ob gibanju na prostem, umivanju, uspavanju, pogovoru itd. Vzgojitelj lahko lutko uporabi kot uvod v dnevno dejavnost, ko z njo nagovori otroke ali pa jih povabi k dialogu, pogovoru. Ko lutka otroka nagovori, se otroci še bolj sprostijo, se čutijo sprejeti in razumljeni, socialna interakcija se dvigne na višjo raven (Korošec, 2015). Lutka izraža neko moč. Otrok se ob pogovoru z lutko sprosti, prebrodi strah, težave, z lutko se poistoveti. Otroci lažje zaupajo lutki, telesno in govorno se ob njej sprostijo, zato služi kot terapevtsko sredstvo (Robič, 2010).

Primer dobre prakse

2–3-letniki so se v letošnjem šolskem letu prvič uvajali v vrtec. Uvajalno obdobje je bilo za nekatere otroke bolj stresno, za druge malo manj. Otroci so potrebovali svoj čas, da se privadijo novega okolja, novih prijateljev in novih vzgojiteljev. Vse za njih je bilo novo. Sprejemale smo jih z odprtimi rokami, jim nudile varno in ljubeče okolje, ki so ga vedno bolj sprejemali. V mesecu novembru so otroci prvič spoznali Muco Copatarico. Otrokom sem najprej prebrala slikanico, preko katere so otroci spoznali prijazno muco, ki šiva, popravlja copate in jih tudi vzame, če otroci copat ne pospravljajo za seboj. Ob tem smo se začeli navajati na samostojno obuvanje in sezuvanje copatk in čevljev ter kasneje nadgradili še z oblačenjem in slačenjem vrhnjih oblačil, v jeseni, pozimi in spomladi, ko smo čas namenili bivanju na prostem. Lutka Muca Copatarica nas je kmalu obiskala v naši igralnici in želela z nami preživljati čas. Ker smo si resnično želeli, da Copatarica ostane pri nas, smo ji naredili hišico. Iz kartona smo izdelali hiško, zidove pobarvali z belo tempero barvo, rdečo streho pa so otroci polepili s samolepilno folijo. Otroci so bili pri tem zelo aktivni, imeli so dolgo koncentracijo in lepljenje folije jih je sproščalo.

Slika 1: Barvanje in lepljenje hiške
Vir: Lasten

Muca Copatarica nas je sprva pozdravljala v jutranjem krogu skoraj vsak dan. Za začetek sem Copatarico pozdravila, se ji predstavila in ji povedala, kdo je še z mano v igralnici. S tem sem želela otroke povabiti, da tudi sami stopijo v stik z lutko. Otroci so bili sprva precej zadržani, bilo jim je nerodno. Večina otrok še ni govorila, tisti, ki so, pa so lutko pobožali. Vsak dan sem za uvod v dejavnost prišla pred otroke z lutko in vedno več otrok se je opogumilo, da lutko pogleda, se ji zasmeji, jo nagovori. Vedno daljša je bila ta komunikacija med otroki in Copatarico, katero so otroci sprejeli medse. Zanjo smo pripravili stolček, na katerem je sedela, včasih je bila še tako zaspana, da je samo kukala ven iz svoje hiške, velikokrat pa je tudi sedela z nami za mizo in z nami pojedla kosilo. Lutka Muce Copatarice je med otroki oživela.

Otroci so vrtec že dobro usvojili, med nekaterimi so se že začele spletati prijateljske vezi, v večini pa so otroci še posegali po igračah. Kljub spontani igri je večkrat prihajalo do konfliktov, saj se je za eno igračo borilo več otrok. Pri tem je prihajalo do izpadov trme, jeze, joka in grizenja. K reševanju konfliktov sva s sodelavko vključili pogovor, branje slikanic na to temo, v veliki meri pa je v pomoč prišla lutka Muca Copatarica. Preko nje smo spoznavali občutke in prepoznavali, kako nam je, ali nas kdo jezi, vzame igračo ali celo ugrizne. Otroke je večkrat nagovorila, da pokažejo, povedo, kdaj so veseli, kdaj žalostni in jezni. Otroci so sčasoma vedno bolj povzemali besede v svoja dejanja, včasih so že sami koga opozorili, kaj je prijetno in kaj ni. Z Muco Copatarico pa se nismo samo pogovarjali. Bila nam je inspiracija za različne aktivnosti. Najprej smo spoznali njenega prijatelja Mačka Murija – marioneto. Ob tem smo spoznavali in šteli dele telesa muce, preko čutnih knjig pa zaznavali, kakšne so mačke na otip ... Naučili smo se nekaj mačjih gibov ob plesnih ritmih in pri tem zelo uživali. Mačke so mehke, prijetne na otip, če bi imeli v vrtcu pravo mačko, bi jo verjetno crkljali cele dneve. Ker te možnosti nismo imeli, so se morali otroci zadovoljiti s plišastimi mucami, ki jih imamo v igralnici. In igra z njimi jim je prav prijala, postavljali so se tudi v igre vlog.

Slika 2: Muca marioneta
Vir: Lasten

Otrokom sva s sodelavko na papir narisali mačke, na katere so nato otroci lepili različne materiale. Za dlako smo uporabili filc, za brke usnjene vrvice in za oči gumbe. Izdelke sva nato nalepili v igralnici na dosegu otrokovih oči in rok. S tem sva ponudili otrokom, da razvijajo čutilo za tip. Ob tem pa smo se učili, da smo s tipanjem nežni, da izdelkov ne uničujemo in ne trgamo.

Slika 3: Izdelava muce
Vir: Lasten

Izdelovali smo copatke iz papirja, na katere smo s plutastimi zamaški natisnili kroge in nanje posuli bleščice. Naredili smo par copat, za levo in desno nogo, izdelane copatke pa nato razstavili na hodniku pred igralnico. Večkrat sem jih nagovorila, da sezujejo svoje copatke, le-te sem premešala v škatli in spodbudila otroke, da najdejo par. Na začetku so iskali svoj par copat, nato pa sem jih spodbudila, da par copat najdejo za prijatelja.

Igrali smo se tudi z nogavicami, jih obuvali in sezuvali ter iskali pare, pri čemer so bili zelo aktivni. Otrokom je bila zelo všeč igra pripenjanja nogavic s ščipalkami na vrvico. Ta dejavnost je otroke sprostila, saj so bili ob razmišljanju, kako bodo nogavico pritrdili na vrvico, zelo motivirani.

Slika 4: Obešanje nogavic
Vir: Lasten

Muca Copatarica je bila večkrat motivatorka za obuvanje in oblačenje, bodisi ko smo se odpravljali na svež zrak ali pri pripravi na spanje. Bila je otrokova spodbuda, da so copate sezuli, jih pospravili pod ležalnik in po počitku zopet obuli. Za nagrado je Muca Copatarica

večkrat spala pri otrocih, to jim je veliko pomenilo. Proti koncu šolskega leta sva otrokom pripravili didaktično igračo, pri kateri so otroci usvajali barve. Na velik format papirja sva narisali like otrok iz slikanice Muca Copatarica. Pod temi liki pa šest krogov, v katere sva narisali število pik do šest, ki si sledijo v vrstnem redu. Izdelali sva tudi kocko, katere vsaka ploskev je druge barve. Izbrali sva osnovne barve (modra, rdeča in rumena), dodali še oranžno, zeleno in vijolično. Posebej sva izrezali še barvne kroge, enakih barv, kot so na kocki. Ko so otroci kocko vrgli na določeno barvo, so tako enake barve kroga položili v krog na papir. Tisti otrok, ki je prvi dosegel vseh šest barvnih krogov, je bil zmagovalec. Moram poudariti, da je otroke igra na začetku precej spravljala v slabo voljo. Otroci so usvajali barve, ko pa je na koncu nekdo izmed otrok postal zmagovalec, je bil tak zaključek igre pri nekaterih otrocih precej boleč in niso razumeli poraza, zato je bila potrebna precejšnja mera vztrajnosti, potrpežljivosti in odločnosti, da ima igra pravila, ki jih je treba upoštevati. Prihajalo je do trenutkov trme, jeze, močnega joka, a sčasoma so otroci le začeli razvijati občutek za sprejemanje, da je v igri s pravili vedno nekdo zmagovalec. Ko bodo otroci starejši, bodo igro nadgradili z dodatno kocko, kamor bova narisali število pik, od ena do šest. Ko bodo otroci vrgli kocki, bodo na polja na papirju položili tiste barvne kroge, ki se pokaže na kocki in toliko barvnih krogov, kolikor je pik na kocki, na kateri jo vrže otrok.

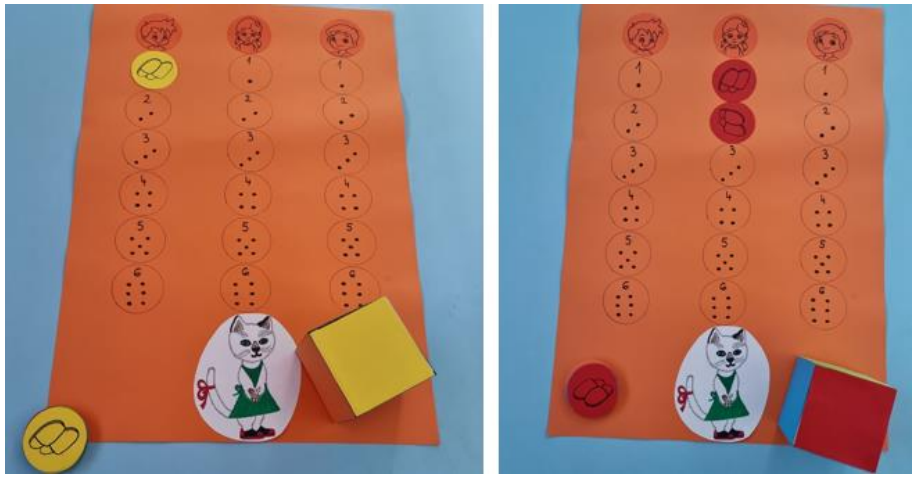

Slika 5: Didaktična igrača
Vir: Lasten

ZAKLJUČEK

Muca Copatarica je prinesla ogromno energije v našo igralnico. Zaradi nje smo se učili, kako biti prijateljski drug do drugega. Učili smo se spoštovanja in potrpežljivosti, da včasih kakšna stvar ne uspe v prvo, ampak z vztrajnostjo. Zaradi Muce Copatarice smo večkrat lahko jokali, bili jezni in trmasti, veseli in srečni. Ker nas je poslušala, nas spodbujala, nas ni grajala, ampak nas je vodila na naši poti učenja. V skupini še prihaja do nesporazumov. Včasih je potrebnega več časa, da nam uspe konflikt razrešiti, drugič je dovolj le objem, beseda, pohvala, spodbuda. Zgodba o Muci Copatarici se je razpletla v skupnost naše vrtčevske skupine, zaradi te zgodbe se znamo igrati, pogovarjati, zaupati, sodelovati.

Viri in literatura

1. Benkovič, B. (2011). *Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka. Zbornik IV. mednarodne strokovne konference vzgojiteljev v vrtcih* 2011. Raziskovalni inštitut za izobraževanje in svetovanje (2020). *Socialni, čustveni in intelektualni razvoj otroka, 1. del*. Pridobljeno s https://izriis.org/2020/12/23/socialni-custveni-in-intelektualni-razvoj-otroka-1-del/
2. Korošec, H. (2015). Gledališče – stičišče domišljije, ustvarjalnosti in sodelovanja. V B. Vrbovšek (ur.), *Umetnost v vrtcu* (str. 30–36). Ljubljana: Supra.
3. Novak, D. (2013). *Razvoj igre v predšolskem obdobju. Zdravstveni dom Ljubljana.* Ljubljana. Pridobljeno s https://www.zd-lj.si/zdlj/images/stories/dokumenti/Razvoj%20igre%20v%20predsolskem%20obdobju.pdf
4. Rajić, V. (2015). Dječji doživljaj igre u predškolskoj i ranoj školskoj dobi. Izvorni znanstveni članak/ Original scientific paper Prihvaćeno: Učiteljski fakultet Sveučilištva u Zagrebu.
5. Robič, A. (2010). Otroci imajo radi lutke*. Vzgojiteljica*, XII(3), 19–20. Pridobljeno s http://assets.cdn.vzgojiteljica.si/assets/issues/20/document/original_ThuDec13145258EST2012Vzg_01_2012.pdf?1362287181
6. Ružič, M., in Buzeti, M. (2011). *Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka.* Zbornik IV. mednarodne strokovne konference vzgojiteljev v vrtcih 2011. Ljubljana. Mib, d. o. o.

NAVODILA ZA AVTORJE

Članki za objavo v strokovni reviji Realka naj praviloma obsegajo okoli 18.000 znakov s presledki ali okrog 2800 besed. Vse morebitne krajše ali daljše članke od teh omejitev bo uredništvo vzelo v presojo objave. Članek mora vsebovati povzetek s ključnimi besedami v slovenskem in angleškem jeziku, uvod in osrednjo vsebino, podprto z izsledki strokovne teorije, ki se odraža v praktičnem delu, na koncu zaključek ter viri in literatura.

V članku je lahko največ 5 slik/grafov, ki jih ustrezno označite pod sliko/grafom s podatki vira. Povzetek ima od 100 do 150 besed, ključne besede od 3 do 5 ključnih besed brez pike za ključnimi besedami. Razmik med vrsticami je poljubno 1,2 v celotnem besedilu, med ostavki je prosta vrstica, pisava je Calibri (telo), 12 pt, poravnava besedila obojestranska, literatura in viri so levo poravnani in razvrščeni po abecednem vrstnem redu z oštevilčenim seznamom (najmanj 5 virov).

Že objavljenih prispevkov, ki so v postopku presoje pri drugi reviji, ne sprejemamo v objavo. Ob oddaji članka podpišete tudi **Izjavo o zaščiti in odgovornosti prve objave samostojnega avtorskega strokovnega članka v strokovni reviji Realka**. Podatki o avtorju naj vsebujejo ime in priimek, strokovni naziv, naslov ustanove, domači naslov, telefonsko številko in elektronski naslov. Tematike revije ni določena, je pa osredotočena na vzgojo in izobraževanje. Glede na aktualnost pa bodo določene številke tudi tematsko določene. Revija izhaja enkrat na mesec, lahko tudi dvakrat ali trikrat.

Za objavo v reviji pišite na **realka.izobrazevanje@gmail.com** in posredovali vam bomo podrobnejša navodila glede pisanja.

Kako navajati vire in literaturo?

1. Boeren, E., Nicaise, J., in Baert, H. (2010). Theoretical Models of Participation in Adult Education: the Need for an Integrated Model. *International journal of lifelong Education, 29*(1), 45–61. **(članek v reviji)**
2. Bourdieu, P. (1979). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste.* London: Routledge.
3. Cherry, K. (2020). *What is motivation?* Pridobljeno s https://www.verywellmind.com/what-is-motivation-2795378
4. Dovžak, K., Beltram, P., Možina, T., in Orešnik Cunja, J. (2014). *Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020.* Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
5. Eurydice. (2018). *Strategija vseživljenjskega učenja*. Pridobljeno s https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/lifelong-learning-strategy-77_sl
6. Frankl, V. (2020). *Človekovo iskanje najvišjega smisla.* Celje: Mohorjeva družba.
7. Gasser Krisper, M. (2017). *Izobraževanje učiteljev na osnovni šoli v Ljubljani* (diplomsko delo). Fakulteta za organizacijske vede, Maribor. **(enako magistrsko delo in disertacija)**
8. Inštitut Viktorja Frankla v Teksasu. (b. l.). *Viktor Frankl Institute of Logotherapy.* Pridobljeno s http://www.logotherapyinstitute.org/About_Logotherapy.html
9. Jereb, E., in Potokar, F. (2003). *Učna motivacija in ostali dejavniki uspeha na izpitih.* Kranj: Moderna organizacija.
10. Mirčeva, J., in Beltram, P. (2014). Odrasli udeleženci srednješolskega izobraževanja. V P. Beltram, N. Žalec, J. Mirčeva, in A. Turk, *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost* (str. 63–109*)*. Ljubljana: Andragoški center RS. **(članek v zborniku)**
11. Mirčeva, J. (2018). Slovenski model udeležbe v izobraževanju v kontekstu mednarodne primerjave. V P. Javrh (ur.), *Spretnosti odraslih* (str. 103–116). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
12. Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji (ReNPIO). (2013). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 70/40.
13. Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO-1). (2018). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 6/18.

Med tekstom se tudi sklicujete na reference in sklicevanje, povzemanje, citiranje naj bo urejeno dosledno tako med tekstom kot tudi potem v bibliografskem opisu na koncu članka. Pri vsem tem smo vam tudi v pomoč in podporo.